

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego

**SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI PROGRAMU
DZIAŁALNOŚCI**

za 2015 rok

1.	Wstęp	Str.	4
2.	Działalność nieodpłatna MODR Warszawa	Str.	7
2.1.	Szkolenia dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich	Str.	8
2.1.1.	Stosowania nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowli oraz przetwórstwa rolno-spożywczego, oraz rozwiązywania problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	Str.	8
2.1.1.1.	Szkolenia w zakresie najnowszych rozwiązań technologicznych w produkcji roślinnej	Str.	8
2.1.1.2.	Szkolenia w zakresie rozwiązań technologicznych w produkcji zwierzęcej	Str.	8
2.1.1.3.	Szkolenia w zakresie rozwiązań technologicznych w produkcji ogrodniczej	Str.	9
2.1.1.4.	Szkolenia w zakresie integrowanej ochrony roślin	Str.	9
2.1.2.	Szkolenia w zakresie rachunkowości rolnej	Str.	10
2.1.3.	Szkolenia w zakresie rolnictwa ekologicznego	Str.	10
2.1.4.	Szkolenia w zakresie rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	Str.	10
2.1.5.	Szkolenia w zakresie unowocześniania wiejskiego gospodarstwa domowego	Str.	11
2.1.5.1.	Szkolenia w zakresie agroturystyki i turystyki wiejskiej	Str.	11
2.1.5.2.	Szkolenia w zakresie zagród edukacyjnych	Str.	12
2.1.6.	Szkolenia w zakresie ubiegania się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych w tym	Str.	12
2.1.6.1.	Szkolenia dotyczące kredytów w rolnictwie	Str.	12
2.1.6.2.	Szkolenia z zakresu WPR	Str.	12
2.1.7.	Szkolenia w zakresie modernizacji gospodarstw rolnych, poprawy jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienia pozycji rolników na rynku	Str.	12
2.1.7.1.	Szkolenia w zakresie ochrony środowiska w rolnictwie w tym energetyki odnawialnej	Str.	12
2.1.8.	Szkolenia w zakresie zarządzania gospodarstwem rolnym	Str.	13
2.1.9.	Szkolenia w zakresie produktów tradycyjnych, lokalnych i regionalnych	Str.	13
2.1.10.	Szkolenia w zakresie dostosowania gospodarstw rolnych do wymogów wzajemnej zgodności cross-compliance	Str.	13
2.1.11.	Szkolenia w zakresie wspierania wdrażania programów rolnośrodowiskowych	Str.	14
2.1.12.	Szkolenia w zakresie realizacji programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszarów OSN	Str.	14
2.2.	Działalność informacyjna wspierająca rozwój produkcji rolniczej	Str.	15
2.2.1.	Doradztwo ekonomiczno-produkcyjne (w tym kalkulacje)	Str.	15
2.2.2.	Ulotki, artykuły i porady zamieszczone na stronie internetowej MODR Warszawa	Str.	15
2.2.3.	Działalność informacyjna związana z doradztwem szkoleniowym i funkcjonowaniem MODR Warszawa	Str.	17
2.3.	Działalność w zakresie podnoszenie kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich	Str.	18
2.4.	Pomoc rolnikom i innym mieszkańcom obszarów wiejskich w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych i zagranicznych	Str.	18
2.4.1.	Działalność doradcza dotycząca uzyskania pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych i zagranicznych przez rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich	Str.	18
2.4.2.	Działalność doradcza z zakresu szacowania strat, bezpłatna pomoc przy wypełnianiu wniosków przywracanie potencjału	Str.	19
2.5.	Analiza rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji oraz gromadzenie i upowszechnianie informacji rynkowych	Str.	20
2.5.1.	Gromadzenie i upowszechnianie informacji rynkowej	Str.	20
2.5.2.	Meldunki żniwne	Str.	21
2.6.	Doświadczalnictwo odmianowe w ramach porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego	Str.	21
2.7.	Działalność upowszechniająca metody produkcji rolniczej i stylu życia przyjazne dla środowiska	Str.	22
2.7.1.	Popularyzacja najnowszych rozwiązań technologicznych w zakresie produkcji roślinnej, zwierzęcej, ogrodniczej	Str.	22

2.7.2.	Popularyzacja integrowanej ochrony roślin	Str.	29
2.7.3.	Działania na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego	Str.	30
2.7.4.	Popularyzacja wymogów wzajemnej zgodności cross-compliance w gospodarstwie rolnym	Str.	31
2.7.5.	Popularyzacja ochrony środowiska w rolnictwie, w tym energetyki odnawialnej	Str.	31
2.7.6.	Współpraca z grupami producentów rolnych	Str.	32
2.7.7.	Popularyzacja rozwoju różnych form przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	Str.	32
2.7.8.	Prezentacja wzorcowych gospodarstw rolnych zorganizowanym grupom	Str.	32
2.8.	Działalność na rzecz dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urzędzenia gospodarstwa rolnego	Str.	33
2.8.1.	Promocja produktu regionalnego tradycyjnego i lokalnego oraz kultywowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz funkcjonalnego urzędzenia gospodarstwa rolnego, działalność doradcza związana z upowszechnianiem Sieci Dziedzictwa Kulinarne Mazowsza	Str.	33
2.8.2.	Działalność doradcza – pomoc przy wypełnianiu wniosków o wpis na listę Produktów Tradycyjnych	Str.	34
2.8.3.	Działalność doradcza – identyfikacja produktów tradycyjnych lokalnych i regionalnych oraz pomoc w sporządzaniu dokumentacji niezbędnej do uczestnictwa w konkursach	Str.	34
2.8.4.	Działalność doradcza związana z upowszechnianiem Sieci Dziedzictwa Kulinarne Mazowsze.	Str.	34
2.8.5.	Współpraca z Kołami Gospodyń Wiejskich i klubami 4 H	Str.	35
2.8.6.	Działalność doradcza z zakresu gospodarstwa wiejskiego	Str.	35
2.9.	Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz promocja wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku	Str.	36
2.9.1.	Działania doradcze z zakresu agroturystyki i turystyki wiejskiej	Str.	36
2.9.2.	Działania doradcze z zakresu zagród edukacyjnych	Str.	37
2.10.	Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych	Str.	38
2.10.1.	Wspieranie wdrażania programów rolnośrodowiskowych	Str.	38
2.10.2.	Wspieranie realizacji programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszarów OSN	Str.	39
2.11.	Prowadzenie analizy przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej	Str.	39
2.12	Zadania w zakresie Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR)	Str	40
3	Kształcenie i doskonalenie kadry doradczej MODR Warszawa	Str.	41
4	Zestawienia ilościowe zadań zrealizowanych w 2015 r.	Str.	42
5	Projekty i zadania zlecone przez inne jednostki	Str.	69
5.1	Projekty	Str.	69
5.2	Zadania zlecone	Str.	73
6	Działalność odpłatna	Str.	75
6.1	Działalność szkoleniowa	Str.	75
6.2	Działalność wydawnicza i poligraficzna	Str.	76
6.3	Działalność laboratoryjna	Str.	77
6.4	Działalność hotelarska i gastronomiczna	Str.	77
6.5	Działalność upowszechniająca wiedzę rolniczą, nowe technologie oraz promująca produkty i wyroby przetwórstwa rolno-spożywczego	Str.	78
6.6	Wypełnianie wniosków lub innych dokumentów niezbędnych do ubiegania się o przyznanie pomocy finansowej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych i zagranicznych	Str.	84
6.7	Działalność odpłatna na polu doświadczalnym	Str	85
6.8	Wynajem pomieszczeń i innych składników majątkowych	Str.	85
6.9	Wynajem maszyn i urządzeń rolniczych oraz świadczenie usług transportowych	Str.	86

Prace doradcze uwzględniały specyfikę produkcji rolnej w poszczególnych rejonach województwa oraz zadania statutowe MODR Warszawa i potrzeby producentów rolnych. Zwrócono uwagę na wymienione niżej zagadnienia z poszczególnych branży:

produkcja roślinna (PRN):

1. Najnowsze proekologiczne metody produkcji roślinnej oraz dostosowanie jakości produktów rolnych do wymagań przetwórstwa.
2. Integrowana ochrona roślin oraz wskazywanie korzyści wynikających z przystąpienia do systemu integrowanej produkcji roślin.
3. Przestrzeganie zasad wzajemnej zgodności w produkcji roślinnej.

produkcja zwierzęca (PZ), pszczelarstwo (PSZ):

1. Najnowsze rozwiązania technologiczne w zakresie produkcji zwierzęcej z uwzględnieniem budownictwa inwentarskiego.
2. Odbudowa pogłównia trzody chlewnej w aspekcie PROW 2014-2020.
3. Produkcja mleka po likwidacji kwoty mlecznej oraz bydło mięsne jako alternatywa dla gospodarstw rezygnujących z produkcji mleka.
4. Przestrzeganie zasad wzajemnej zgodności w produkcji zwierzęcej oraz propagowanie przepisów ustawy o ochronie zwierząt.
5. Znaczenie owadów zapylających w gospodarce rolnej i w zachowaniu bioróżnorodności na terenach wiejskich.

produkcja ogrodnicza (PO):

1. Najnowsze proekologiczne metody produkcji warzywniczej i sadowniczej.
2. Integrowana ochrona roślin oraz wskazywanie korzyści wynikających z przystąpienia do systemu integrowanej produkcji roślin.
3. Dostosowanie jakości produktów ogrodniczych do wymagań rynku, wybrane elementy marketingu.
4. Przestrzeganie zasad wzajemnej zgodności w produkcji ogrodniczej.

grupy producenckie (GPR):

1. Upowszechnianie wśród rolników wiedzy na temat prawodawstwa unijnego i krajowego, związanego z organizacją i funkcjonowaniem grup producentów rolnych i ich związków oraz możliwością uzyskania wsparcia finansowego ze środków publicznych.
2. Udzielanie pomocy grupom producenckim w przygotowaniu dokumentacji niezbędnej do uzyskania wsparcia finansowego ze środków publicznych.

Programy rolnośrodowiskowe, rolnictwo ekologiczne (RS/RE):

1. Działania doradcze na rzecz wdrażania Programów Rolnośrodowiskowych.
2. Program rolnośrodowiskowo-klimatyczny 2014-2020.

3. Rolnictwo ekologiczne w kontekście nowego Działania PROW 2014-2020.
4. System rolnictwa ekologicznego z uwzględnieniem aktualnego prawodawstwa, obowiązujących procedur i wymogów oraz aspektów technologicznych.

ochrona środowiska, OSN (OSR/OSN):

1. Wymogi ochrony środowiska dla gospodarstw rolnych.
2. Propagowanie ochrony środowiska w rolnictwie w kontekście ograniczania zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego.
3. Wspieranie realizacji programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszarów OSN.

energetyka odnawialna (ENO):

1. Produkcja i wykorzystanie biomasy na cele energetyczne.
2. Technologie OZE do wykorzystania w gospodarstwie rolnym, energetyka prosumencka.

zagrody edukacyjne (ZE):

1. Identyfikacja gospodarstw w zakresie możliwości prowadzenia zagrody edukacyjnej.
2. Doradztwo w zakresie przygotowania gospodarstwa do spełnienia wymogów Ogólnopolskiej Sieci Gospodarstw Edukacyjnych.

produkt Tradycyjny Regionalny i Lokalny (PT):

1. Identyfikacja tradycyjnych, lokalnych i regionalnych produktów żywnościowych oraz pomoc w opracowywaniu wniosków o wpis na Listę Produktów Tradycyjnych oraz o wpis do Sieci Dziedzictwa Kulinarne Mazowsze.
2. Promocja produktów tradycyjnych przez pomoc w organizacji konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo- Smaki Regionów”.
3. Doradztwo w zakresie działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej, sprzedaży bezpośredniej, bezpieczeństwa żywności, GHP i GMP.

agroturystyka i turystyka wiejska (AG):

1. Doradztwo w zakresie podnoszenia jakości świadczonych usług w agroturystyce i turystyce wiejskiej.
2. Promocja usług turystyki wiejskiej, w tym agroturystyki poprzez organizację konkursów oraz udział w targach i sympozjach.

dziedzictwo kulturowe (DK):

1. Identyfikacja zasobów dziedzictwa kulturowego na terenie Mazowsza.

WPR, PROW (WPR):

1. Skuteczne i efektywne wykorzystanie dostępnych środków unijnych w nowej perspektywie finansowej w tym płatności obszarowych w zakresie bezpieczeństwa żywności, wzrostu produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego, a także ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu.

kalkulacje rolnicze (KR):

1. Obliczanie dochodu w gospodarstwie rolnym.
2. Efektywne zarządzanie gospodarstwem rolnym z wykorzystaniem rachunku ekonomicznego.

podatki (EP):

1. Optymalizacja wyboru formy podatku dochodowego.
2. VAT na zasadach ogólnych w gospodarstwie rolnym.

ubezpieczenia (UB):

1. Ubezpieczenia majątkowe i społeczne rolników z uwzględnieniem znajomości podstawowych aspektów BHP w rolnictwie.
2. Ubezpieczenie upraw i zwierząt gospodarskich jako element zarządzania ryzykiem w gospodarstwach rolnych z uwzględnieniem przepisów ustawy tworzącej Fundusz Wzajemnej Pomocy w Stabilizacji Dochodów Rolniczych.

przedsiębiorczość (RP):

1. Działalność pozarolnicza w aspekcie pomocy finansowej w ramach PROW 2014-2020.
2. Rozwój i promocja przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.

Przy realizacji zadań MODR Warszawa współpracował z takimi instytucjami jak: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Agencja Rynku Rolnego, Agencja Nieruchomości Rolnych, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, banki, Mazowiecka Izba Rolnicza, szkoły rolnicze (wszystkie poziomy kształcenia), jednostki badawczo rozwojowe związane z rolnictwem, oraz jednostki samorządu terytorialnego.

2. Działalność nieodpłatna MODR Warszawa

Cel: Wspieranie gospodarstw rolnych poprzez upowszechnienie wiedzy wśród 297 000 rolników i mieszkańców obszarów wiejskich realizowane poprzez realizację działań doradczych, informacyjnych i upowszechnieniowych. Założony cel został wykonany w 109,3%. Większa liczba niż zakładana wynika ze zwiększonego zainteresowania poradami rolników poszkodowanych podczas występujących w 2015r. w województwie mazowieckim klęsk żywiołowych – przymrozków i suszy. Miały one wpływ na sytuację ekonomiczno-produkcyjną tysięcy gospodarstw.

Miernik: Liczba odbiorców usług doradczych, informacyjnych i upowszechnieniowych.

2.1. Szkolenia dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

MODR Warszawa w 2015 roku w sumie przeprowadził: 1687 szkoleń stacjonarnych dla 32011 osób, 321 szkoleń wyjazdowych dla 5655 osób, 3 seminaria dla 258 osób oraz 24 konferencje dla 2329 osób.

2.1.1. Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowli oraz przetwórstwa rolno-spożywczego, oraz rozwiązywania problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych w tym:

2.1.1.1 Szkolenia w zakresie najnowszych rozwiązań technologicznych w produkcji roślinnej (z uwzględnieniem Pola doświadczalnego oraz Dobrej Praktyki Rolniczej)

Celem zrealizowanych konferencji i szkoleń z zakresu produkcji roślinnej (branża PRN) było zaznajomienie rolników z najnowszymi proekologicznymi metodami produkcji roślinnej (zbóż, kukurydzy, okopowych, oleistych i strączkowych), z uwzględnieniem integrowanej ochrony roślin i wymagań wzajemnej zgodności. Zrealizowano szkolenia na temat: nowych gatunków i odmian roślin rolniczych (z uwzględnieniem Listy zalecanych odmian do uprawy na terenie woj. mazowieckiego), możliwości zastosowania pożytecznych mikroorganizmów, dostosowania jakości płodów do wymagań przetwórców, ochrony prawnej odmian roślin, systemu dopłat do materiału siewnego oraz dopłat do uprawy roślin wysokobiałkowych. Przeprowadzono również szkolenia metodą warsztatową na Polu doświadczalnym w Oddziale MODR Poświętne w Płońsku.

Zrealizowano 4 konferencje z następujących tematów: „Prawidłowa uprawa ziemniaka”, „Racjonalne nawożenie zbóż”, „Ulepszanie krajowych źródeł białka roślinnego, ich produkcji, systemu obrotu i wykorzystania w paszach”.

2.1.1.2 Szkolenia w zakresie najnowszych rozwiązań technologicznych w produkcji zwierzęcej (z uwzględnieniem budownictwa inwentarskiego i propagowania przepisów ustawy o ochronie zwierząt)

W zakresie produkcji zwierzęcej zrealizowano konferencje i szkolenia (branża PZ), mające na celu podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności rolników w zakresie najnowszych proekologicznych metod produkcji zwierzęcej (chów i hodowla krów mlecznych, chów bydła mięsnego, chów trzody chlewnej, chów danieli) ze szczególnym uwzględnieniem dobrostanu zwierząt. Zorganizowano 5 konferencji z następujących tematów: „Innowacje w produkcji bydła – poprawa stanu trwałych użytków zielonych oraz jakości pasz objętościowych w żywieniu bydła”, „Żywnienie wysokowydajnych krów mlecznych w okresie

okołoporodowym”, „Dzień Simentalski”, „Likwidacja kwoty mlecznej – konsekwencje dla producentów”, „Aktualna sytuacja epizootyczna w zakresie afrykańskiego pomoru świń”

MODR Warszawa upowszechniał przepisy ustawy o ochronie zwierząt w województwie mazowieckim w ramach realizacji „Programu upowszechniania wśród rolników znajomości ustawy o ochronie zwierząt w województwie mazowieckim w latach: 2014-2017”, ustalonego przez Samorząd Województwa Mazowieckiego. Podczas 306 różnych szkoleń dla 6121 uczestników, propagowano przepisy ustawy o ochronie zwierząt - jako temat dodatkowy na różnych szkoleniach.

Zorganizowano cykl konferencji oraz przeprowadzono szkolenia (branża PSZ), na temat znaczenia pszczoł i innych owadów zapylających w produkcji rolniczej i w zachowaniu bioróżnorodności na terenach wiejskich. Celem zrealizowanych konferencji pszczelarskich było upowszechnienie wiedzy w zakresie prowadzenia pasieki, ze szczególnym uwzględnieniem zimowli pszczoł, promowanie innowacji w zakresie produkcji pszczelarskiej z zachowaniem bioróżnorodności ekosystemów rolniczych. W 5 konferencjach uczestniczyło 421 osób. Zagadnienie dotyczące znaczenia owadów zapylających realizowano jako dodatkowy wykład na temat „Znaczenie owadów zapylających w produkcji roślinnej i ogrodniczej oraz w zachowaniu bioróżnorodności na obszarach wiejskich”. Celem szkoleń było podniesienie wiedzy mieszkańców wsi w zakresie zagrożeń wynikających ze zmniejszania się populacji owadów zapylających i ich znaczenia dla bioróżnorodności.

2.1.1.3. Szkolenia w zakresie najnowszych rozwiązań technologicznych w produkcji ogrodniczej (uprawy warzywnicze i sadownicze)

Zrealizowano konferencje i szkolenia (branża PO), w trakcie których zaznajomiono producentów owoców i warzyw z najnowszymi proekologicznymi metodami produkcji z uwzględnieniem integrowanej ochrony roślin i wymagań wzajemnej zgodności. Przeprowadzono szkolenia na temat wybranych gatunków i odmian roślin ogrodniczych (warzyw polowych, roślin jagodowych), wskazywano korzyści wynikające z przystąpienia do certyfikowanego systemu Integrowanej produkcji roślin. Podobnie jak w latach ubiegłych, w ramach szkoleń zwracano uwagę na przestrzeganie unijnych standardów jakościowych w produkcji ogrodniczej. Zorganizowano konferencję sadowniczą w Chynowie, w której uczestniczyło 200 słuchaczy.

2.1.1.4. Szkolenia w zakresie integrowanej ochrony roślin

W ramach szkoleń zrealizowanych w 2015 roku, kontynuowano upowszechnianie wiedzy na temat proekologicznych metod ochrony upraw rolniczych i ogrodniczych przed chorobami i szkodnikami, zgodnych z założeniami integrowanej ochrony roślin.

Zwracano uwagę, że obowiązkowe wprowadzenie od 2014 roku integrowanej ochrony roślin w znacznym stopniu ogranicza zagrożenie wynikające ze stosowania pestycydów dla zdrowia ludzi, zwierząt i środowiska. Jednocześnie wskazywano korzyści wynikające z przystąpienia do certyfikowanego systemu Integrowanej produkcji roślin, stanowiącego gwarancję wypełnienia przez rolników wymogu stosowania zasad integrowanej produkcji roślin. Zrealizowano 2 konferencje z zakresu integrowanej ochrony roślin dla 255 osób (w tym 39 doradców) z następujących tematów:

- „Integrowana ochrona kukurydzy i buraka cukrowego”,
- „Dobre praktyki rolnicze w integrowanej ochronie roślin z zastosowaniem pożytecznych mikroorganizmów”.

2.1.2. Szkolenia w zakresie rachunkowości rolnej

Celem przeprowadzonych przez MODR Warszawa szkoleń z tego zakresu było podniesienie poziomu wiedzy dotyczącej systemu rachunkowości w gospodarstwach rolnych w Polsce oraz umiejętności rolników w zakresie interpretacji wyników ekonomicznych uzyskiwanych w gospodarstwach rolnych. Przeprowadzone szkolenia obejmowały swoim zakresem tematykę związaną z zasadami funkcjonowania systemu rachunkowości oraz z planowanymi zmianami w tym zakresie, a także zagadnienia związane z kategoriami wynikowymi możliwymi do wygenerowania w raportach lub podsumowującymi dane z określonej grupy gospodarstw.

2.1.3. Szkolenia w zakresie rolnictwa ekologicznego

MODR Warszawa w 2015 roku prowadził działania na rzecz rolnictwa ekologicznego, uwzględniające potrzeby szkoleniowe, pojawiające się w związku ze stałym zainteresowaniem tą problematyką wśród rolników w województwie mazowieckim oraz największą liczbą przetwórci. Zrealizowano szkolenia podejmujące najczęściej zagadnienia dotyczące systemu rolnictwa ekologicznego w warunkach unijnych, z uwzględnieniem obowiązujących procedur i wymogów oraz aspektów technologicznych, jak również aktualności związanych z unijnym i krajowym prawodawstwem rolnictwa ekologicznego oraz nowym działaniem - Rolnictwo ekologiczne w PROW na lata 2014-2020.

2.1.4. Szkolenia z zakresu przedsiębiorczości wiejskiej

W celu rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich oraz poprawy sytuacji dochodowej ich mieszkańców w 2015 zorganizowano 19 szkoleń stacjonarnych dla 289 osób oraz 7 szkoleń wyjazdowych z udziałem 153 osób.

Dużym zainteresowaniem cieszyła się XI konferencja pn. „Kobieta przedsiębiorcza w UE” pod hasłem „Produkty mleczarskie i zdrowie” skierowana do kobiet przedsiębiorczych

z terenu województwa mazowieckiego, aktywnych w życiu osobistym, rodzinnym, zawodowym jak i na forum społecznym – udział w niej wzięło 123 osoby.

Przeprowadzono 2 seminaria pt. „Kobieta przedsiębiorcza na obszarach wiejskich” dla 176 osób. Celem tegorocznych seminariów była aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich w zakresie przedsiębiorczości poprzez uzupełnienie wiedzy z zakresu możliwości legalnej produkcji i sprzedaży bezpośredniej w świetle zmieniających się przepisów prawa. Zachęcano mieszkańców obszarów wiejskich do podejmowania dodatkowych działań mogących zdwersyfikować dochody gospodarstwa.

2.1.5. Szkolenia w zakresie unowocześniania wiejskiego gospodarstwa domowego.

W ramach działalności szkoleniowej mającej na celu podnoszenie standardów wiejskiego gospodarstwa domowego i jakości życia na obszarach wiejskich zorganizowano 22 szkolenia stacjonarne dla 390 osób oraz 2 szkolenia wyjazdowe dla 67 osób.

2.1.5.1. Szkolenia w zakresie agroturystyki i turystyki wiejskiej

W celu podnoszenia jakości usług już funkcjonujących gospodarstw agroturystycznych i obiektów turystyki wiejskiej oraz wsparcia uruchamiania nowych obiektów zorganizowano 43 szkolenia stacjonarne dla 606 osób oraz 20 szkoleń wyjazdowych dla 632 osób, mieszkańców Mazowsza.

Tematyka szkoleń stacjonarnych dotyczyła przede wszystkim wymagań prawnych i podatkowych, sanitarnych, bezpieczeństwa żywności i żywienia gości, zasad kategoryzacji Wiejskiej Bazy Noclegowej oraz przygotowania nowych gospodarstw do świadczenia usług turystycznych. Tematyka szkoleń wyjazdowych dotyczyła praktycznego poznania przykładów funkcjonowania nowych usług w zakresie opieki i świadczenia usług turystycznych dla dzieci i osób starszych, wykorzystania zasobów przyrodniczych i kulturowych w budowie oferty turystycznej, zasad organizacji usługi specjalistycznej. Zorganizowano również szkolenie wyjazdowe na VII Targi Agrotavel w Kielcach.

Została zorganizowana i przeprowadzona II wojewódzka konferencja z cyklu: „Sukcesy i problemy turystyki wiejskiej na Mazowszu”, tematem, której był: „Potencjał turystyczny Mazowsza i możliwości jego wykorzystania”. W konferencji uczestniczyło 141 mieszkańców Mazowsza (w tym 20 doradców MODR Warszawa) oraz właściciele gospodarstw agroturystycznych i obiektów turystyki wiejskiej, przedstawiciele instytucji wspierających rozwój turystyki na Mazowszu, przedstawiciele samorządów oraz lokalnych grup działania i wytwórcy lokalnych produktów.

2.1.5.2. Szkolenia w zakresie zagród edukacyjnych

W celu promocji idei oraz wsparcia rozwoju „Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych” przeprowadzono 32 szkoleń stacjonarnych, w których wzięło udział 455 osób. Największym zainteresowaniem cieszyły się szkolenia – Zagroda edukacyjna, korzyści dla rolnika, cele edukacyjne, oraz zasady uczestnictwa w Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych. Zorganizowano Mazowiecki Zlot Zagród Edukacyjnych w którym uczestniczyło 51 osób (w tym 39 rolników). Celem Zlotu było przekazanie wiedzy pedagogicznej dotyczącej prowadzenia zajęć edukacyjnych, współpracy z dziećmi oraz wymiany doświadczeń w zakresie funkcjonowania Zagród Edukacyjnych.

2.1.6. Ubieganie się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych

2.1.6.1. Kredyty w rolnictwie

Celem zrealizowanych w 2015 roku przez MODR szkoleń z zakresu kredytów w rolnictwie było dostarczenie rolnikom i mieszkańcom obszarów wiejskich informacji na temat możliwości wykorzystania kredytów preferencyjnych w finansowaniu inwestycji realizowanych w gospodarstwach rolnych.

2.1.6.2. Szkolenia w zakresie WPR

Celem zrealizowanych w 2015 roku szkoleń z zakresu WPR było propagowanie tematyki związanej z kształtem zreformowanych mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej UE po 2013 roku. Największym zainteresowaniem cieszyły się szkolenia: PROW na lata 2014-2020 – ogólne założenia; Zasady udzielania płatności bezpośrednich w 2015 r. oraz wybrane działania PROW na lata 2014-2020 – Młody rolnik i Modernizacja gospodarstw rolnych. Z tego zakresu zorganizowano 894 szkolenia w których udział wzięło 18 999 osób i 2 konferencje z udziałem 148 osób.

Celem zrealizowanych w 2015 roku przez MODR Warszawa szkoleń z zakresu przedsiębiorczości było przekazanie wiedzy nt. różnych form zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, prezentacja dobrych praktyk i różnych form przedsiębiorczości wiejskiej.

2.1.7. Modernizacja gospodarstw rolnych, poprawy jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienia pozycji rolników na rynku

2.1.7.1. Szkolenia w zakresie ochrony środowiska w rolnictwie w tym energetyki odnawialnej

W zakresie ochrony środowiska w rolnictwie prowadzona była działalność szkoleniowa. Podejmowano problematykę ograniczania zanieczyszczeń środowiska

pochodzenia rolniczego, w tym prawidłowej gospodarki nawozami naturalnymi. W 2015 roku realizowano szkolenia z zakresu ochrony środowiska w rolnictwie (branża OSR/OSN) oraz szkolenia z zakresu energetyki odnawialnej (branża ENO).

Zorganizowano coroczną konferencję z zakresu energetyki odnawialnej w Poświętnym pt. „Odnawialne źródła energii na obszarach wiejskich”, dla 125 uczestników. W konferencji wzięli udział m.in. rolnicy, przedsiębiorcy, naukowcy specjalizujący się w tematyce odnawialnych źródeł energii oraz przedstawiciele instytucji zajmujących się energetyką odnawialną. Celem działań szkoleniowych z zakresu energetyki odnawialnej realizowanych dla rolników było m.in. przedstawienie technologii OZE do wykorzystania w gospodarstwie rolnym oraz uwarunkowań prawnych dotyczących energetyki odnawialnej w kraju.

2.1.8. Szkolenia z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym

Celem zrealizowanych w 2015 roku przez MODR Warszawa szkoleń z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym było dostarczenie rolnikom informacji o znaczeniu rachunku ekonomicznego, który może pomóc w optymalizacji struktury produkcji, poziomu jej intensywności oraz racjonalizacji kosztów.

Prowadzone szkolenia miały również na celu podniesienie poziomu wiedzy uczestników na temat efektywnego prowadzenia gospodarstwa rolnego oraz zapoznanie ich z systemem podatku VAT i warunkami ubezpieczeń w gospodarstwach rolnych.

2.1.9. Szkolenia w zakresie produktów tradycyjnych, lokalnych i regionalnych

W ramach wspierania działań mających na celu promowanie produktów tradycyjnych, regionalnych i lokalnych jako źródła dochodów dla mieszkańców wsi oraz narzędzia rozwoju, promocji i podnoszenia atrakcyjności obszarów wiejskich, w tym propagowania dziedzictwa kulinarnego Mazowsza przeprowadzono 47 szkoleń stacjonarnych dla 791 osób, 12 szkoleń wyjazdowych dla 327 osób oraz 1 konferencję z udziałem 67 osób.

Największym zainteresowaniem cieszyły się szkolenia dotyczące identyfikacji produktów tradycyjnych oraz ich wykorzystania jako narzędzia do podnoszenia atrakcyjności obszarów wiejskich.

2.1.10. Szkolenia w zakresie dostosowania gospodarstw rolnych do wymogów wzajemnej zgodności – cross - compliance.

W ramach zrealizowanych szkoleń kontynuowano doskonalenie wiedzy rolników na temat spełniania w gospodarstwach wymogów wzajemnej zgodności- w zakresie ochrony środowiska, zdrowia publicznego, dobrostanu zwierząt i zdrowotności roślin, zasad dobrej kultury rolnej oraz warunków BHP. Zwracano uwagę, że spełnienie wymagań wzajemnej

zgodności jest warunkiem otrzymywania w pełnej wysokości dopłat w ramach wsparcia bezpośredniego.

2.1.11. Szkolenia w zakresie wspierania wdrażania programów rolnośrodowiskowych

W 2015 roku MODR kontynuował współdziałanie w realizacji zadań wynikających z wdrażania programów rolnośrodowiskowych. W ramach działań szkoleniowych przeprowadzono 149 szkoleń dla 2 498 uczestników z zakresu problematyki rolnośrodowiskowej, omawiających m.in.: priorytetowo nowy Program rolnośrodowiskowo – klimatyczny 2014-2020, w tym warunki uzyskiwania płatności na zasadach przewidzianych w Programie, obowiązujące procedury, wymogi poszczególnych pakietów programu. Problematyka szkoleń dotyczyła również prawidłowej realizacji rozpoczętych programów rolnośrodowiskowych z lat 2007-2013 i 2014. Celem przeprowadzonych szkoleń było zaznajomienie rolników przystępujących do programu z prawidłowymi zasadami jego realizacji oraz aktualizacja stanu wiedzy w przypadku realizujących program rolnośrodowiskowy.

2.1.12. Szkolenia w zakresie wspierania realizacji programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszarów OSN

W ramach działań szkoleniowych prowadzonych w zakresie wspierania realizacji programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszarów OSN (obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych), MODR Warszawa w 2015 roku realizował szkolenia dla rolników z obszarów OSN. Zrealizowano 55 szkoleń dla 910 uczestników. Celem szkoleń było przedstawienie rolnikom problematyki ochrony wód przed zanieczyszczeniami pochodzenia rolniczego w kontekście gospodarowania na obszarach OSN i realizacji obowiązujących rolników działań na obszarach szczególnie narażonych.

W 2015 roku MODR Warszawa przy realizacji szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich współpracował z takimi jednostkami jak: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Urzędy Gmin i Starostwa Powiatowe z terenu województwa mazowieckiego, Gminne Ośrodki Kultury, Ochotnicze Straże Pożarne, LGD (np. LGD Zaścianek Mazowska LGD Zielone Mosty Narwi i inne), SANEPID w Ostrołęce, Wojewódzki i Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Ostrołęce w Siedlcach, Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie Uniwersytet Przyrodniczo-technologiczny w Siedlcach, SGGW w Warszawie Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, szkoły rolnicze, CDR w Brwinowie, Mazowiecka Izba Rolnicza, Regionalny Związek Pszczelarski w Płocku, Szkoły z terenu działania MODR Warszawa (np. Zespół

Szkół im. St. Staszica w Gąbinie, Zespół Szkół im Leokadii Bergerowej), Urząd Skarbowy w Siedlcach, Polska Federacja Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”, firmy: BGŻ Bayer, PROCAM, Arysta, Omya De Laval, OSM Sierpc.

Ośrodek był również współorganizatorem „Nie! dla wypalania traw” realizowanej wspólnie z Mazowieckim Urzędem Wojewódzkim, Komendą Straży Pożarnej oraz Policją. Strażacy brali udział w 84 szkoleniach organizowanych przez MODR Warszawa i zapoznali 2 583 rolników z informacjami na temat skutków wypalania traw i sankcji.

2.2. DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA WSPIERAJĄCA ROZWÓJ PRODUKCJI ROLNICZEJ

2.2.1. Doradztwo ekonomiczno-produkcyjne (w tym kalkulacje)

Prowadzono doradztwo ekonomiczno-produkcyjne dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich poprzez:

- udzielanie 6384 porad i informacji dotyczących podatków i ubezpieczeń w gospodarstwach rolnych;
- udzielanie informacji z zakresu rachunku ekonomicznego gospodarstwa rolnego;
- przygotowanie 369 kalkulacji kosztów produkcji. Z tego 141 sztuk zostało zamieszczone na stronie internetowej MODR pod nazwą „Kalkulacje produkcji rolniczej” przygotowywanej w dwóch edycjach, w czerwcu i grudniu. Przygotowane kalkulacje były wykorzystywane przez producentów rolnych do podejmowania ekonomicznych oraz techniczno-produkcyjnych decyzji w gospodarstwie rolnym;
- przygotowanie i zamieszczenie na stronie internetowej MODR „Danych liczbowych do szacowania strat w uprawach rolnych poniesionych w wyniku klęsk żywiołowych w roku 2015”. Dane zostały przygotowane dla 157 działalności produkcji roślinnej i 27 działalności produkcji zwierzęcej i były wykorzystywane przez komisje gminne powołane przez wojewodę mazowieckiego do szacowania strat w uprawach rolnych.

2.2.2. Ulotki, artykuły i porady zamieszczone na stronie internetowej MODR Warszawa oraz działalność informacyjna realizowana z innymi jednostkami

Wydawnictwa nieperiodyczne MODR nieodpłatne - ulotki, katalogi, materiały szkoleniowe

W 2015 roku w MODR Warszawa opracowano i opublikowano:

- 8 ulotek.: *Modernizacja gospodarstw rolnych (100 szt.), Premia dla młodych rolników. Premia na rozpoczęcie działalności pozarolniczej (100 szt.), Restrukturyzacja małych gospodarstw. Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa (100 szt.), Charakterystyka odmian ziemniaka (1400 szt.) Charakterystyka odmian rzepaku (1250 szt.),*

Charakterystyka odmian kukurydzy na ziarno (200 szt), Charakterystyka odmian kukurydzy na kiszonkę (200 szt), Charakterystyka odmian buraka cukrowego (200 szt).

MODR Warszawa wydał we współpracy z Stacją Doświadczalną Oceny Odmian w Seroczyniu (COBORU) oraz z Mazowiecką Izbą Rolniczą publikację „Lista odmian zalecanych do uprawy na obszarze naszego województwa (LOZ) na rok 2015” (500 szt).

Działalność na rzecz strony www MODR Warszawa

Na stronie internetowej MODR Warszawa www.modr.mazowsze.pl, prezentowane były materiały służące pomocą rolnikom i mieszkańcom obszarów wiejskich oraz promujące działalność Ośrodka. W 2015 roku wprowadzono szereg zmian na stronie internetowej MODR Warszawa. M.in.: w rotatorach na stronie głównej pojawiły się relacje filmowe z najważniejszych imprez organizowanych lub współorganizowanych przez MODR. Kolejne edycje miesięcznika „Wieś Mazowiecka” od roku 2015 są dostępne do pobrania na stronie internetowej. Wprowadzono też OGŁOSZENIA na stronie, uszeregowane wg. kategorii ważnych dla osób i firm związanych z sektorem rolniczym. Odwiedzający stronę MODR na bieżąco informowani są o sprawach istotnych dla rolnictwa m.in. poprzez stworzenie kierunkowych dla projektów unijnych batonów PROW 2014-2020 oraz SIR uzupełnianych o istotne informacje dotyczące składania wniosków w poszczególnych działaniach. WWW to także narzędzie informacji o szkoleniach, konferencjach i targach organizowanych przez MODR Warszawa na terenie całego województwa mazowieckiego. Na stronie internetowej pojawił się też baton BIBLIOTEKA oraz zawierający publikacje dotyczące technologii i narzędzi służących pomocą w rozwoju gospodarstw rolnych.

W 2015 roku na stronie internetowej zamieszczono 267 artykułów i porad m.in. informacje pomocne w zarządzaniu gospodarstwem rolnym, dotyczące zmian w przyznawaniu płatności obszarowych, zapowiedzi i relacje z imprez, targów, konferencji i szkoleń organizowanych lub współorganizowanych przez MODR Warszawa. Przy pomocy strony internetowej promowane były także realizowane przez ośrodek projekty unijne, m.in.: „Integrowana Produkcja Roślin”, „Stosowanie środków ochrony roślin z uwzględnieniem zasad integrowanej ochrony w województwie mazowieckim”.

Współpraca ze środkami masowego przekazu

W roku 2015 przedstawiciele MODR Warszawa udzielali wielu wywiadów środkom masowego przekazu. Doradcy MODR Warszawa brali udział w realizacji 12 audycji i wywiadów radiowych Katolickie Radio Podlasie, RMF MAXX, Polskie Radio 24, Polskie Radio - Naczelna Redakcja Gospodarcza, Radio dla Ciebie, Katolickie Radio Płock oraz 24 audycji telewizyjnych w TVP WARSZAWA i TV WSCHÓD. Zamieścili 26 artykuły w takich wydawnictwach jak: Farmer, Top Agrar, Przedsiębiorca Rolny, Kronika Mazowiecka,

Wiadomości Rolnicze Polska, Płońsk24, Tygodnik Siedlecki, Życie Żyrardowa, Podlasie24, Gazeta Ogłoszeniowa, Portal Techniki Rolniczej, Agrofakt.PI Nowe Media Rol., Agroporady Tygodnik, Poradnik Rolniczy, Agroserwis Kukurydza, Zboża.

MODR Warszawa nawiązał również stałą współpracę z redakcją „Kroniki Mazowieckiej” wydawanej przez Urząd Marszałkowski województwa mazowieckiego. Współpraca polega na wymianie artykułów dotyczących nowości wydawniczych, agroturystyki, imprez organizowanych przez MODR oraz realizacji działań KSOW. Do końca roku 2015 w miesięczniku „Kronika Mazowiecka” publikacje o działaniach MODR ukazały się 5 razy. Ponadto informacje o funkcjonowaniu Ośrodka były prezentowane również gościom zagranicznym z Chin, Mołdawii i Francji.

2.2.3. Działalność informacyjna związana z doradztwem szkoleniowym i funkcjonowaniem MODR Warszawa

W 2015 roku Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego poinformował 9083 rolników i mieszkańców obszarów wiejskich na tematy związane z działalnością ośrodka. Porady te miały na celu doradzenie potencjalnemu odbiorcy usług w skorzystaniu z właściwej (uwzględniającej jego wykształcenie i status prawny) dla niego oferty szkoleniowej i doradczej MODR Warszawa.

Ponadto zorganizowano 122 stoisk informacyjnych MODR Warszawa (planowano 117), w których rolnicy byli informowani na temat działalności MODR, najnowszych zagadnień związanych z rolnictwem i obszarami wiejskimi z terenu województwa mazowieckiego.

Stoiska te były zorganizowane na imprezach wystawienniczo-promocyjnych organizowanych, współorganizowanych oraz organizowanych przy współpracy np. z jednostkami samorządu terytorialnego tj. urzędami gmin, starostwami.

W 2015 roku MODR Warszawa przy prowadzeniu działań informacyjnych wspierających rozwój produkcji rolniczej współpracował z takimi jednostkami jak: Urzędy Gmin i Starostwa z terenu województwa mazowieckiego, ZOO w Płocku, Zespół Szkół CKR Gołotczyzna, Aeroklub Regionu Płockiego Powiatowe Inspekcje Weterynaryjne, POL- AGRA Płońsk Wojewódzkie i Powiatowe Inspektoraty Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Ponadto współpracowano ze środkami masowego przekazu np. Redakcja Rolna TVP 1, Echo Katolickie, Katolickim Radiem Podlasie, TVP Agrobiznes Tygodnikiem Siedleckim.

Ponadto MODR Warszawa w roku 2015 wziął udział w przygotowanej przez Fundację ZMIANA inicjatywie „Narodowe Czytanie Lalki Bolesława Prusa” oraz podjął współpracę z Towarzystwem Przyrodniczym „Bocian”, która zaowocowała nieodpłatnie udostępnioną wystawą przyrodniczą na terenie MODR Warszawa. Wystawa była częścią projektu” Pola tętniące życiem - kampania na rzecz ochrony różnorodności biologicznej w krajobrazie

rolniczym”. W grudniu 2015 roku w siedzibie MODR pojawiła się wystawa Towarzystwa Przyrodniczego „Bocian” pod nazwą „ochrona błotniaka łąkowego w Polsce (projekt realizowany w latach 2013-15). Wcześniej fotografie prezentowane były w MODR Oddział Siedlce.

2.3. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE PODNOSZENIA KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH ROLNIKÓW I INNYCH MIESZKAŃCÓW OBSZARÓW WIEJSKICH

W 2015 roku doradcy MODR Warszawa udzielali pomocy rolnikom i mieszkańcom obszarów wiejskich w zakresie nabycia lub uzupełnienia przez nich formalnych kwalifikacji zawodowych potwierdzonych uzyskaniem tytułu zawodowego w zawodach przydatnych do prowadzenia działalności rolniczej. Pracownicy MODR Warszawa, doradzali w zakresie wyboru odpowiedniej szkoły lub kursu, który pozwoli uzupełnić konieczne wykształcenie m.in. do spełnienia wymogów formalnych działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Łącznie w 2015 roku udzielono 2759 takich porad .

W 2015 roku MODR Warszawa przy prowadzeniu działalności z zakresu podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich realizował współpracę z takimi jednostkami jak: Centrum Kształcenia Ustawicznego przy PPU Consulting Warszawa, szkoły i uczelnie rolnicze z terenu województwa mazowieckiego np.: RCKUiP w Łowiczu, ZS RCKU Sochaczew, Zespół Szkół im Leokadii Bergerowej w Płocku, Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Gołotczyźnie i Gołdkowie, Zespół Szkół w Raciążu oraz Płońsku.

2.4. POMOC ROLNIKOM I INNYM MIESZKAŃCOM OBSZARÓW WIEJSKICH W ZAKRESIE SPORZĄDZANIA DOKUMENTACJI NIEZBĘDNEJ DO UZYSKANIA POMOCY FINANSOWANEJ LUB WSPÓLFINANSOWANEJ ZE ŚRODKÓW POCHODZĄCYCH Z FUNDUSZY UNII EUROPEJSKIEJ LUB INNYCH INSTYTUCJI KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH

2.4.1. Działalność doradcza dotycząca uzyskania pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych i zagranicznych przez rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

Od 2015 roku zaczęły obowiązywać nowe zasady przyznawania płatności bezpośrednich. Priorytetem dla pracowników MODR Warszawa była realizacja zadań mających na celu pomoc rolnikom w efektywnym wykorzystaniu środków pochodzących z funduszy unijnych w ramach płatności obszarowych ze wszystkimi jej elementami (ze szczególnym uwzględnieniem płatności za zazielenienie). Z tego zakresu udzielono

35 261 porad. W związku z porozumieniem o współpracy ARiMR z MODR Warszawa w sprawie „Pomocy przy wypełnianiu wniosków o przyznanie pomocy w ramach systemu wsparcia bezpośredniego i płatności obszarowych PROW 2014-2020 lub PROW 2007-2013 lub innych dokumentów niezbędnych do ubiegania się o te płatność”, doradcy pełnili dyżury w Biurach Powiatowych ARiMR na Mazowszu. Porozumienie obowiązywało od 9 kwietnia do 15 czerwca 2015r. Dyżury w BP ARiMR pełniło 301 doradców udzielając łącznie pomocy 8891 beneficjentom. Rok 2015 był ostatnim rokiem w rozliczaniu działań PROW 2007-2013 a jednocześnie pierwszym w uruchamianych działaniach z nowej perspektywy finansowej UE i PROW 2014-2020. Dlatego też, rok ten charakteryzował się wzmożoną pomocą dla beneficjentów realizujących i rozliczających przedsięwzięcia ze wsparciem funduszy unijnych. Doradcy udzielali konsultacji indywidualnych między innymi z takich działań jak: Premia dla młodych rolników, Modernizacja gospodarstw rolnych, Programy rolnośrodowiskowe, Programy rolno-środowiskowo-klimatyczne, Rolnictwo ekologiczne, Dopłaty do materiału siewnego Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach OSN. Udzielono w tym zakresie 113 553 porad.

Ponadto w 2015 roku:

- informowano o aktualnych możliwościach wsparcia i realizacji efektywnych przedsięwzięć w gospodarstwach rolnych;
- prowadzono doradztwo dla podmiotów ubiegających się o wsparcie finansowe w zakresie dostępnych linii kredytowych w ramach planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych.

2.4.2. Działalność doradcza z zakresu szacowania strat, bezpłatna pomoc przy wypełnianiu wniosków o przywracanie potencjału

W związku z wystąpieniem szkód spowodowanych niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi pracownicy MODR Warszawa uczestniczyli w pracach komisji klęskowych szacujących straty w uprawach rolnych, plantacjach wieloletnich i sadach.

Łącznie na terenie Mazowsza pracownicy MODR uczestniczyli w pracach 366 komisji. Przygotowały one protokoły dla 44 492 rolników, którzy zgłosili fakt wystąpienia szkody w ich gospodarstwie. W związku z wystąpieniem suszy, Biura Powiatowe ARiMR przyjmowały wnioski „o udzielenie pomocy finansowej dla producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez suszę”. Pracownicy MODR Warszawa zaangażowali się w pomoc przy ich przygotowywaniu.

W 2015 roku w zakresie szacowania strat klęskowych i możliwości pozyskania wsparcia finansowego w ramach działania „Przywracanie potencjału produkcji rolnej

zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz wprowadzenie odpowiednich działań zapobiegawczych” udzielono pomocy w wypełnieniu 97 wniosków oraz sporządzono 3 520 sztuk wniosków dotyczących rekompensat strat w produkcji rolnej spowodowanych przez suszę.

W 2015 roku MODR Warszawa przy prowadzeniu działalności dotyczącej pomocy, rolnikom i innym mieszkańcom obszarów wiejskich w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych i zagranicznych współpracował z takimi jednostkami jak: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Agencja Rynku Rolnego, Mazowiecka Izba Rolnicza, Urzędy Gmin i Starostwa Powiatowe (szczególnie Rady Gmin i Komisje Rolne), Mazowiecki Urząd Wojewódzki, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Lokalne Grupy Działania z terenu działania MODR Warszawa, Uniwersytet Przyrodniczo- Technologiczny w Siedlcach.

2.5. ANALIZA RYNKU ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH I ŚRODKÓW PRODUKCJI ORAZ UPOWSZECHNIANIE INFORMACJI RYNKOWYCH

2.5.1 Gromadzenie i upowszechnienie informacji rynkowej

Rynek dostawców środków do produkcji rolnej charakteryzuje się wysokim stopniem zmienności w zależności od potrzeb gospodarstw prowadzących działalność rolniczą. Głównym kryterium wyboru środków do produkcji rolnej nadal pozostaje cena. W związku z tym niezbędne jest gromadzenie i publikowanie danych dotyczących cen najważniejszych środków do produkcji rolnej.

Przygotowano i zestawiono następujące dane:

- informacje o cenach nawozów mineralnych – 8 zbiorczych raportów przygotowanych na podstawie danych otrzymanych z oddziałów. Zostały one wysłane do Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie. Częstotliwość – 6 raportów comiesięcznych w okresie styczeń – czerwiec, 2 raporty kwartalne w drugiej połowie roku,
- tygodniowe raporty cenowe z 16 targowisk uczestniczących w Zintegrowanym Systemie Informacji Rynkowej przekazywane do MRiRW - 52 raporty tygodniowe
- informacje cenowe dotyczące produktów rolnych i środków do produkcji z terenu działania MODR Warszawa zbierane na 34 targowiskach i publikowane co miesiąc na stronie internetowej MODR
- ceny targowiskowe przekazywane mediom m.in. TVP Agrobiznes .
- opracowano 39 analiz rynku artykułów rolnych i środków do produkcji rolnej

Przygotowane zestawienia i raporty były również wykorzystywane przy udzielaniu porad zainteresowanym podmiotom.

2.5.2. Meldunki żniwne

W ramach współpracy z Agencją Rynku Rolnego – Oddziałem Terenowym w Warszawie przygotowano w czerwcu ocenę sytuacji podaży-popytu na rynku zbóż, a w lipcu i sierpniu opracowano 6 cotygodniowych meldunków żniwnych.

W ramach współpracy z IHAR – Oddziałem w Jadwisinie przygotowano wykazy dotyczące szacowania plonów oraz zbiorów ziemniaka z terenu województwa mazowieckiego.

W ramach współpracy z Mazowieckim Urzędem Wojewódzkim, w okresie od stycznia do grudnia przygotowano 12 comiesięcznych informacji na temat działań informacyjno-szkoleniowych MODR dotyczących zagrożenia występowania afrykańskiego pomoru świń. Ponadto w okresie od lipca do września opracowano 9 cotygodniowych raportów dotyczących oceny strat suszowych w rolnictwie, prezentowanych następnie na spotkaniach roboczych w MUW.

W ramach współpracy z CDR Brwinów O/Radom, w okresie od VII do IX, na terenie 14 gospodarstw współpracujących z MODR (Oddziały: Radom, Bielice, Poświętne, Siedlce) prowadzono monitoring występowania muszki płomskrzydłej *Drosophila suzukii*.

W 2015 roku MODR Warszawa w ramach działań dotyczących analizy rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji oraz upowszechniania informacji rynkowych współpracowano z takimi jednostkami jak: Agencja Rynku Rolnego, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Powiatowy Inspektorat Weterynaryjny w Sochaczewie i Żyrardowie, CDR w Brwinowie Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin Oddział w Jadwisinie, ITP. Mazowiecki Oddział Badawczy w Kłudzienku, Mazowiecki Urząd Wojewódzki, IHAR-PIB Radzikowo, Centrala Nasienna, Banki, spółdzielnie mleczarskie i firmy z otoczenia rolnictwa, Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego.

2.6. DOŚWIADCZALNICTWO ODMIANOWE W RAMACH POREJESTROWEGO DOŚWIADCZALNICTWA ODMIANOWEGO

Podobnie jak w roku 2014, przeprowadzono 3 doświadczenia odmianowe w ramach PDOiR (Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego i Rolniczego) realizowanego przez COBORU w Słupi Wielkiej przy bezpośredniej współpracy jednostki koordynującej na Mazowszu – SDOO w Seroczynie. Przeprowadzono doświadczenia z pszenicą ozimą (25 odmian), pszenicą jara (11 odmian) i jęczmieniem jarym (22 odmiany), każde przy zastosowaniu dwóch poziomów intensywności uprawy.

2.7. DZIAŁALNOŚĆ UPOWSZECHNIAJĄCA METODY PRODUKCJI ROLNICZEJ I STYLU ŻYCIA PRZYJAZNE DLA ŚRODOWISKA

2.7.1. popularyzacja najnowszych rozwiązań technologicznych:

popularyzacja najnowszych rozwiązań technologicznych w zakresie produkcji roślinnej

W zakresie produkcji roślinnej upowszechniano w formie demonstracji, pokazów i porad, wiedzę na temat skuteczności różnych metod ochrony upraw przed chorobami i szkodnikami, zgodnych z założeniami integrowanej ochrony roślin. Propagowano również najnowsze proekologiczne metody produkcji, w tym certyfikowany system Integrowanej produkcji roślin, stanowiący gwarancję wypełnienia przez rolników wymogu stosowania zasad integrowanej ochrony roślin.

Podobnie jak w roku ubiegłym, wdrażano i upowszechniano rozwiązania technologiczne, zapewniające spełnienie minimalnych wymagań wzajemnej zgodności. Przeprowadzono praktyczną ocenę nowych gatunków i odmian roślin uprawnych. Zwracano również uwagę na utrzymywanie unijnych standardów jakościowych płodów rolnych. Realizowano prace związane z poprawą bazy paszowej przede wszystkim dla bydła i trzody chlewnej.

Zrealizowano 365 demonstracji z produkcji roślinnej. Działania doradcze objęły demonstracje w zakresie oceny nowych odmian zbóż, kukurydzy, ziemniaków, buraków, roślin strączkowych, oleistych oraz uprawy wierzby energetycznej. Dodatkowo w dwóch gospodarstwach upowszechniano zasady Dobrej Praktyki Rolniczej, gdzie zwracano uwagę na ograniczanie zagrożeń dla środowiska naturalnego wynikających z działalności rolniczej i postępującej specjalizacji produkcji. Płody rolne prezentowano w ramach wystaw dożynkowych.

W ramach współpracy z COBORU, Samorządem Województwa Mazowieckiego i Mazowiecką Izbą Rolniczą, brano udział w pracy Mazowieckiego Zespołu Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego w celu ustalenia Listy Zalecanych Odmian roślin uprawnych. Aktualne informacje na temat Listy zalecanych odmian zamieszczono na stronie internetowej MODR i w formie artykułów we „Wsi Mazowieckiej” oraz przygotowano publikację.

Uczestniczono również w konkursie europejskich technologii produkcji pszenicy ozimej i rzepaku ozimego poprzez opracowanie technologii w ramach doświadczeń organizowanych w Niemczech przez DLG, prezentowanych na Dniach Pola w Niemczech (DLG-Feldtage). Uczestniczono ponadto w konkursie uprawy pszenicy ozimej w Rosji (Kazań) w ramach DLG 2015.

Przeprowadzono 154 pokazy z zakresu produkcji roślinnej. Celem pokazów była między innymi prezentacja różnych odmian roślin uprawnych, praktyczna nauka

prawidłowego pobierania prób glebowych, określenie pH gleby w gospodarstwie rolnym, rozpoznawanie patogenów w uprawach rolniczych. Udzielano porad indywidualnych w zakresie technologii produkcji roślinnej oraz w zakresie Dobrej Praktyki Rolniczej.

Demonstracje z tematu: Doskonalenie technologii produkcji rolniczej

Celem realizowanych prac była poprawa, jakości uzyskanego plonu oraz uzyskanie korzystniejszych efektów produkcyjnych poprzez upowszechnianie zasad prawidłowej agrotechniki. Doskonalono działania technologiczne poprzez: właściwe zmianowanie, wprowadzenie nowych odmian, odpowiednie nawożenie doglebowe, stosowane w oparciu o aktualne zalecenia nawozowe, zwalczanie chwastów, chorób i szkodników z uwzględnieniem aspektów ekonomicznych. Pola demonstracyjne miały powierzchnię 0,5-1 ha.

Uprawiano następujące odmiany zbóż: pszenica ozima: RAPSODIA, MARKIZA, FLORENCJA, BAMBERKA ARKADIA, ASTORIA, ARKISNARDIANA; pszenżyto ozime: FREDRO, WIARUS, AVEO, BORWO, PRELUDIO, MAESTOZO, TOMKO, TULUS; żyto ozime: DAŃKOWSKIE DIAMENT, STANKO; jęczmień ozimy: KARAKAN; pszenica jara: KANDELA, KOKSA, RADOCHA, NERBENA, KATODA, RAWETA; ARABELLA, IZERA, WALUTA, WERBENA, LUKULUS, JANTARKA owies: BINGO, jęczmień jary: SUWEREN, RUBINEK.

Sezon wegetacyjny 2014/2015 był jednym z trudniejszych w ostatnich latach, po praktycznie bezśnieżnej zimie nastąpiła chłodna wiosna a latem wystąpiła susza. Pszenica ozima plonowała średnio na poziomie 70,00 dt/ha, pszenżyto ozime 54,0 dt/ha, żyto ozime 46,5 dt/ha, jęczmień ozimy 75,0 dt/ha, pszenica jara 34,5dt/ha, jęczmień jary 36,0 dt/ha, owies: 35dt/ha. Opłacalność upraw była ogólnie niska, uzależniona głównie od wysokości uzyskanych plonów, jak również od racjonalnej gospodarki nawozami i środkami ochrony roślin.

W uprawie kukurydzy uprawiano odmiany: polskiej haodowli jak i zagranicznej. Przebieg pogody w 2015r. niekorzystnie oddziaływał na uzyskane plony z demonstracji, były one niższe o 30% w porównaniu do roku ubiegłego.

Na potrzeby imprez: Biogazowa Kukurydza i Dni Kukurydzy założono 3 kolekcje odmian kukurydzy.

- Biogazowa Kukurydza odbyła się w Pienicach, uczestniczyło w niej ponad 2 tys. osób. Nowością tegorocznej imprezy było nawodnienie łąki kukurydzy poprzez zraszanie i nawodnienie kropelkowe (pierwszy raz stosowane na kukurydzy w Polsce).
- Dni Kukurydzy w Andrzejewie.
- Powiatowo-gminny dzień Kukurydzy i Mleka w Baranowie. Walory 34 odmian prezentowanych na polu demonstracyjnym omawiali przedstawiciele firm nasiennych.

Ziemniaki. Uprawiane były następujące odmiany ziemniaka: LORD, ARUBA, MONDEO, GUSTAW, TAJFUN, IRGA N. Zastosowano nawożenia NPK na 1 ha - N - 119 kg, P – 97 kg, K – 138 kg Ze względu na występującą suszę plony ziemniaków były zróżnicowane i wynosiły od 130 dt/ha do 350 dt/ha. Ceny sprzedaży bulw ziemniaków kształtowały się w przedziale od 40 do 120 zł/dt. Za ziemniaki jadalne sprzedawane w czerwcu i lipcu rolnicy otrzymywali zadawalające ceny.

Burak cukrowy. Uprawiano następujące odmiany buraka cukrowego: ALARM, LIBERATOR KWS, PIKADOR, SPORTA. Średnie nawożenia NPK na 1 ha wynosiło: N - 150 kg, P - 76 kg, K – 169 kg. Na polach demonstracyjnych stosowano środki ochrony roślin - głównie herbicydy. Plony buraków cukrowych wynosiły 580 - 650 dt/ha. Ceny sprzedaży korzeni buraków cukrowych wyniosły od 14,0 do 15,6 zł/dt.

Uprawa rzepaku ozimego. Siew w ilości 1,8-4,5 kg wykonano w trzeciej dekadzie sierpnia. Uprawiano odmiany: DA VINCI, CALIFORNIUM, MONOLIT, XENON, KODIAK, AROT, KOLUMB, DIGGER, FANTOMAS, BELINDA, FIGHTER. Zastosowano średnie nawożenie na ha N – 183,6 kg, P₂O₅ – 63,8 kg, K₂O – 128,3 kg. We wszystkich demonstracjach wykonano zabiegi zwalczania chwastów. W celu zwalczania szkodników wykonano od 1 do 3 zabiegów a w celu zwalczania chorób grzybowych wykonano prawie we wszystkich przypadkach od 1 do 3 zabiegów.

Uzyskane plony wynosiły od 29 do 48 dt/ha. Najwyższy plon – 48 dt/ha uzyskano z odmiany FANTOMAS. Średni plon wyniósł 37,06 dt/ha Ceny sprzedaży nasion rzepaku kształtowały się w przedziale od 140 do 169 zł/dt

Rośliny strączkowe. Założono demonstrację z łubinem MISTER, ZEUS. Plon z demonstracji wyniósł 20,0 dt/ha. Prowadzona jest odpowiednia polityka wspierania uprawy roślin wysokobiałkowych jako poszukiwanie sposobu na zastąpienie genetycznie modyfikowanej soi w paszach stosowanych w Polsce.

Uprawa wierzby energetycznej. Demonstrację prowadzono na powierzchni 25 ha, wysadzono 3 szwedzkie gatunki Zbiór zielonej masy planowany jest dopiero zimą 2015 r. i zgodnie z umową przekazany do elektrociepłowni Siekierki w Warszawie i dopiero wtedy możliwe będzie opracowanie kalkulacji opłacalności uprawy.

Dobra Praktyka Rolnicza. W gospodarstwach realizujących zadania tego zakresu::

- opracowano plan zasiewów z uwzględnieniem płodozmianu roślin,
- sporządzono plan nawozowy zgodnie z potrzebami roślin i zasobnością gleby,
- w planach nawozowych uwzględniono stosowane w gospodarstwie nawozy naturalne
- niedobór składników w nawozach naturalnych został uzupełniony nawozami mineralnymi,
- opracowano plan stosowania środków ochrony roślin,
- założono ewidencję zabiegów ochrony roślin

- sporządzono bilans substancji organicznej.

Informowano rolników o wymogach wzajemnej zgodności oraz o obowiązku uczestnictwa w szkoleniach z zakresu wykonywania zabiegów ochrony roślin i uzyskania atestu na używany opryskiwacz.

zakres prac Pola doświadczalnego w Oddziale Poświętne - działalność nieodpłatna

1. Przygotowano przewodnik po Polu doświadczalnym.
2. Przygotowano następujące kolekcje odmianowe na 322 poletkach:
  - a) Zbóż: pszenicy ozimej (35 odmian), pszenicy jarej (13 odmian), jęczmienia ozimego (15 odmian), jęczmienia jarego (18 odmian), pszenżyta ozimego (15 odmian), pszenżyta jarego (5 odmian), żyta ozimego (15 odmian), żyta jarego (1 odmiany), owsa (7 odmian).
  - b) Rzepaku ozimego (49 odmian).
  - c) Ziemniaków (26 odmian).
  - d) Strączkowych: łubinu żółtego (6 odmian), łubinu wąskolistnego (11 odmian), grochu (7 odmian), bobiku (1 odmiany), wyki siewnej (1 odmiany).
  - e) Buraków cukrowych (16 odmian).
  - f) Kukurydzy (75 odmian).
  - g) Mieszanek traw (10), mieszanek poplonowych (6).
3. Zrealizowane doświadczenia i demonstracje technologiczne:
  - a) Wpływ wieloletniego przedplonu zbożowego na plon pszenicy ozimej.
  - b) Reakcja nowych odmian pszenicy ozimej na uprawę w monokulturze.
  - c) Rzepak ozimy –siew w międzyrzędzia 22 cm.
  - d) Rzepak ozimy SY Saveo F1 – ocena działania aktywatorów.
  - e) Rzepak ozimy Bellevue – porównanie działania fungicydów.
  - f) Ziemniaki Owacja – dokarmianie dolistne.
  - g) Buraki cukrowe Alegria – dokarmianie dolistne.
  - h) Buraki cukrowe Sporta – ocena działania mikronawozów.
  - i) Kukurydza MAS 35 K – ocena działania fungicydów.
  - j) Kukurydza DKC 3016 – ocena działania herbicydów.
  - k) Kukurydza LG 30 306 – dokarmianie dolistne.
  - l) Kukurydza LG 30 306 – ocena działania aktywatora.
  - m) Kukurydza SY Enigma – ocena działania mikronawozów.
  - n) Kukurydza SY Enigma – porównanie różnych poziomów nawożenia.
  - o) Wykorzystanie fosfogipsów i osadów ściekowych do produkcji biomasy konopi.
  - p) Pszenica ozima – wpływ różnych poziomów nawożenia na plon oraz jakość wybranych odmian.

Ponadto przygotowano ekspozycję z kolekcji odmian zbóż oraz ziemniaków, rosnących na Polu doświadczalnym w celach szkoleniowo-promocyjnych.

popularyzacja najnowszych rozwiązań technologicznych w zakresie produkcji zwierzęcej

W 2015 roku w zakresie produkcji zwierzęcej wdrażano i upowszechniano w formie demonstracji, pokazów i porad, rozwiązania technologiczne zapewniające spełnienie minimalnych wymagań wzajemnej zgodności ze szczególnym uwzględnieniem dobrostanu zwierząt. Upowszechniano jednocześnie przepisy ustawy o ochronie zwierząt. Wskazywano możliwości chowu mniej znanych gatunków zwierząt. W pracach doradczych, zwracano również uwagę na znaczenie owadów zapylających w produkcji rolniczej.

W związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski w 2014 . MODR Warszawa kontynuował działania informacyjne z tego zakresu w 2015 roku polegające m.in. na rozpowszechnieniu informacji nt. afrykańskiego pomoru świń wśród doradców rolniczych i rolników wraz z ulotkami „Afrykański Pomór Świń realne zagrożenie” i „Informacje dla osób wyjeżdżających poza Unię Europejską”, podczas szkoleń, konferencji, doradztwa indywidualnego. W 2015 r. odbyły się (w ramach działalności szkoleniowej) 184 szkolenia dla 4178 uczestników, na których rozpowszechniano wiedzę na temat ASF. W Oddziale Siedlce odbyła się konferencja „Aktualna sytuacja epizootyczna w zakresie afrykańskiego pomoru świń” dla 90 uczestników. Szczególny nacisk położono na działania informacyjno-szkoleniowe na terenie Oddziału Siedlce, gdzie na bieżąco utrzymywana była ścisła współpraca z PIW oraz WIW w Siedlcach w zakresie aktualnej sytuacji dotyczącej afrykańskiego pomoru świń.

W ramach popularyzacji najnowszych rozwiązań technologicznych w zakresie produkcji zwierzęcej zrealizowano 51 demonstracji na 1263 szt. zwierząt m.in. dla bydła mlecznego, mięsnego, trzody chlewnej, danieli. Kontynuowane były prace nad doskonaleniem technologii produkcji zwierzęcej z uwzględnieniem wybranych elementów Dobrej Praktyki Rolniczej.

Demonstracje z zakresu produkcji bydła mlecznego i mięsnego

Tematyka demonstracji z zakresu chowu bydła w bieżącym roku obejmowała szczególnie ważne zagadnienia dla gospodarstw utrzymujących ten gatunek zwierząt gospodarskich. Produkcji bydła mlecznego dotyczyły tematy: „Produkcja mleka w oparciu o prawidłowo zorganizowaną bazę paszową z uwzględnieniem wymogów cross compliance”, „Produkcja mleka wysokiej jakości z uwzględnieniem wymogów cross compliance w tym zakresie”, „Zasady żywienia cieląt ras mlecznych do 6 miesiąca życia” „Doskonalenie

technologii produkcji zwierzęcej w zakresie chowu bydła mlecznego i poprawy jakości kiszzonek”. Przeprowadzono również demonstrację z zakresu chowu bydła mięsnego na tematy: „Bydło opasowe w produkcji wysokojakościowej wołowiny kulinarnej jako alternatywa dla gospodarstw rezygnujących z produkcji mleka”, „ Odchów cieląt - bydło opasowe”.

Demonstracje z zakresu produkcji trzody chlewnej:

Rok 2015 zapowiadał się na początek odbudowy pogłowia trzody chlewnej w kraju. Nastąpił niewielki wzrost pogłowia macior stada towarowego, w efekcie czego zwiększyła się ilość prosiąt. W dalszym ciągu zmniejsza się ilość producentów tuczników, jak również zmienia się struktura produkcji tuczników z cyklu zamkniętego na cykl otwarty. W nowym rozdaniu funduszy unijnych PROW w latach 2014 – 2020 przewidziano pomoc dla hodowców i producentów trzody chlewnej na budowę i modernizację budynków inwentarskich łącznie z ich wyposażeniem dla loch i odchów prosiąt, które to mają poprawić strukturę produkcji. Chcąc utrzymać się na rynku, konieczna jest intensyfikacja produkcji jak również ciągłe monitorowanie wyników produkcyjnych i wskaźników opłacalności produkcji, a co za tym idzie szukanie sposobów obniżenia kosztów poprzez zwiększenie ilości produkowanych tuczników od jednej maciory. Można to osiągnąć poprzez prawidłowy dobór zwierząt i przestrzeganie dobrego zbilansowania składników pokarmowych i prawidłowych warunków utrzymania, jak również wspólną sprzedaż zwierząt w ramach grup producentów rolnych. Tematy demonstracji z zakresu trzody chlewnej to m.in. to: „Produkcja żywca wieprzowego w oparciu o pasze własne wyprodukowane w gospodarstwie zgodnie z wymogami bezpieczeństwa pasz i żywności”, „Doskonalenie technologii produkcji zwierzęcej – produkcja mięsa wieprzowego wysokiej jakości w oparciu o żywienie z udziałem roślin strączkowych”.

Zorganizowano 66 pokazów dla 589 uczestników, w których wiodącą tematyką było sporządzanie kiszzonek i sianokiszzonek. Celem pokazów było przedstawienie prawidłowych technik zbioru, z wykorzystaniem nowoczesnych maszyn oraz przygotowywanie dobrej jakości pasz dla poszczególnych grup technologicznych bydła mlecznego, przy użyciu wozu paszowego.

Prowadzono doradztwo indywidualne z zakresu: technologii produkcji zwierzęcej, mechanizacji rolnictwa i budownictwa inwentarskiego, upowszechniania przepisów Ustawy o ochronie zwierząt.

Promując wyróżniające się gospodarstwa na terenie działania MODR Warszawa wytypowano i zgłoszono do konkursu „Rolnik Farmer Roku”, gospodarstwo z produkcją zwierzęcą oraz przygotowano dokumentację zgłoszeniową.

Podczas Mazowieckich Dni Rolnictwa odbyła się Mazowiecka Wystawa Zwierząt Hodowlanych, w której wzięło udział 59 hodowców prezentujących swoje zwierzęta.

Współorganizowano również XV Regionalną Wystawę Zwierząt Hodowlanych w Płoniawach Bramurze.

popularyzacja najnowszych rozwiązań technologicznych w zakresie produkcji ogrodniczej

Upowszechniano w formie demonstracji, pokazów i porad wiedzę na temat skuteczności różnych metod ochrony upraw warzywniczych i sadowniczych przed chorobami i szkodnikami, zgodnych z zasadami integrowanej ochrony roślin. Upowszechniano również i pogłębiano wiedzę na temat Integrowanej produkcji owoców i warzyw w odniesieniu do integrowanej ochrony roślin - obligatoryjnej od 2014 roku. Wdrażano i upowszechniano rozwiązania technologiczne zapewniające spełnienie minimalnych wymagań wzajemnej zgodności. Podobnie jak w latach ubiegłych, przeprowadzono praktyczną ocenę nowych odmian wybranych gatunków roślin warzywniczych i sadowniczych. W pracach doradczych zwrócono jednocześnie uwagę na utrzymywanie unijnych standardów jakościowych owoców i warzyw. Płody ogrodnicze prezentowano w ramach wystaw dożynkowych. Przeprowadzono łącznie 36 demonstracji.

Polowe demonstracje warzywnicze, w ramach tematu: „**Doskonalenie technologii produkcji warzywniczej**”, dotyczyły doboru odmiany i prawidłowej technologii w uprawie marchwi z przeznaczeniem dla przemysłu (odmiana KAROTAN), prawidłowej technologii uprawy brokuła odmiany PARTHENON F1, doskonalenia technologii produkcji w zakresie uprawy cebuli odmiany BILA, prawidłowej technologii uprawy kalafiorów BALBOA, RAFT F1, prawidłowej technologii uprawy ogórka z uwzględnieniem integrowanej ochrony - uprawiano odmianę SANDER (odmiana polska w typie odmian Polan i Śremski).

W ramach demonstracji dotyczących **uprawy warzyw pod osłonami** - sprawdzano i oceniano przydatność nowych odmian warzyw w wybranych gospodarstwach warzywniczych. Obserwowano wschody nasion, wzrost roślin, kwitnienie, tendencję poszczególnych odmian do zrzucania zawiązków, jakość i wielkość plonu papryki odmian: LORES F1 i BERNAL F1, CARSON F1, OLIVERA F1, fasoli szparagowej GOLDEN TEEPEE, PARIDOR, UNIDOR, SONESTA, ogórka MELEAS Rz F1 oraz bakłażana RIADO F1.

W ramach tematu „**Doskonalenie technologii produkcji sadowniczej**”, w 2015 roku zrealizowano demonstrację dotyczącą dokarmiania dolistnego wiśni odmiany ŁUTÓWKA, borem i wapniem. Inne demonstracje miały na celu porównanie wielkości i jakości plonowania dwóch odmian agrestu: RODNIK i PUSZKINSKIJ oraz ocenę jakości i wielkości plonu porzeczki czarnej odmian: TRYTON, BEN CONNAN, RUBEN, OJEBYN, TIBEN. Kolejne demonstracje dotyczyły oceny wielkości i jakości plonu dwóch odmian jabłoni: SZAMPION i FREEDOM oraz wielkości i jakości plonu starych odmian jabłoni: ŻELAŻNIAK,

BOIKEN, ANTONÓWKA w sadzie ekologicznym. Oceniano występowanie zwójkówek liściowych w sadzie jabłoniowym, przy wykorzystaniu pułapek feromonowych (drzewka odmian GOLDEN DELICIOUS, IDARED i LIGOL). Realizowano ekologiczną uprawę aronii, efektywne i ekonomicznie uzasadnione nawożenie roślin oraz metody integrowanej ochrony roślin, bezpieczne dla środowiska naturalnego, w sadach jabłoniowych z uprawą odmian: LIGOL i CORTLAND oraz technologię uprawy truskawek odmian: ELKAT, MARMOLADA, KENT. Z zakresu produkcji ogrodniczej wykonano 22 pokazy dla 287 producentów. Pokazy obejmowały: m.in. prawidłowe prowadzenie oraz cięcie papryki w tunelu foliowym, zbiór owoców, odkażanie podłoża w tunelach foliowych, sadzonkowanie truskawek, pokaz cięcia i formowania jabłoni, ocenę występowania zwójek liściowych w sadzie jabłoniowym przy wykorzystaniu pułapek feromonowych, dostosowanie jakości produktów ogrodniczych do wymagań rynku, nowoczesny zbiór ogórka gruntowego, rozpoznawanie chorób i szkodników w uprawach sadowniczych, rozpoznawanie objawów niedoboru makro- i mikroelementów w sadach.

Ponadto w ramach propagowania najlepszych gospodarstw ogrodniczych wytypowano i zgłoszono do konkursu „WZOROWY OGRODNIK” 3 gospodarstwa z województwa mazowieckiego (w zakresie produkcji warzyw pod osłonami – 1 gospodarstwo oraz w zakresie produkcji sadowniczej – 2 gospodarstwa). Udzielano porad indywidualnych w zakresie technologii produkcji ogrodniczej oraz w ramach popularyzacji najnowszych rozwiązań technologicznych porad dotyczących zakupu środków produkcji i materiału szkółkarskiego.

2.7.2. Popularyzacja integrowanej ochrony roślin

W 2015 roku w zakresie integrowanej ochrony roślin prowadzono działania doradcze, których celem było upowszechnianie wśród rolników wiedzy na temat skuteczności różnych metod ochrony upraw przed chorobami i szkodnikami, zgodnych z założeniami integrowanej ochrony roślin oraz zwrócenie uwagi, że wprowadzenie obowiązku stosowania od stycznia 2014 roku integrowanej ochrony roślin zmniejsza zagrożenie wynikające ze stosowania pestycydów dla zdrowia ludzi, zwierząt i środowiska. Jednocześnie propagowano certyfikowany system Integrowanej produkcji roślin, stanowiący gwarancję wypełnienia przez rolników wymogu stosowania zasad integrowanej ochrony roślin. Prowadzono doradztwo indywidualne dotyczących integrowanej ochrony roślin oraz w zakresie systemu Integrowanej produkcji roślin. Uczestniczono również w pracach przygotowawczych prowadzonych przez MRiRW oraz CDR w Radomiu zmierzających do budowy systemu doradztwa w integrowanej ochronie roślin.

W ramach współpracy z CDR Brwinów O/Radom, w okresie od VII do IX, na terenie 14 gospodarstw współpracujących z MODR (Oddziały: Radom, Bielice, Poświętne, Siedlce) prowadzono monitoring występowania muszki plamoskrzydłej *Drosophila suzukii*.

2.7.3. Działania na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego

MODR Warszawa w 2015 roku wspierał rolnictwo ekologiczne (branża RS/RE) poprzez doradztwo indywidualne świadczone gospodarstwom ekologicznym i rolnikom zainteresowanym wejściem do systemu rolnictwa ekologicznego. Udzielano porad z zakresu rolnictwa ekologicznego, w tym w zakresie systemu rolnictwa ekologicznego w warunkach unijnych z uwzględnieniem obowiązujących procedur i wymogów oraz aspektów technologicznych, a także porad w zakresie nowo uruchomionego działania Rolnictwo ekologiczne w ramach PROW 2014-2020.

W ramach upowszechniania rolnictwa ekologicznego MODR Warszawa w 2015 roku wziął udział w realizacji *VIII Ogólnopolskiego konkursu na najlepsze gospodarstwo ekologiczne*, ogłaszanego przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, służącego promowaniu idei rolnictwa ekologicznego w kraju. Konkurs przebiegał w dwóch kategoriach: „ekologia-środowisko” oraz „ekologiczne gospodarstwo towarowe”. Wybrane gospodarstwo w każdej z dwóch kategorii zgłoszono do konkursu na poziomie krajowym. Z zakresu rolnictwa ekologicznego zorganizowano również konkursy w tym konkurs „Ekologia na słodko” na terenie działania MODR Oddział w Siedlcach. W ramach działań edukacyjnych z zakresu rolnictwa ekologicznego zorganizowano V Ekologiczny Turniej Rodzinny. Wzięło w nim udział 10 rodzin (40 osób).

W ramach wspierania rozwoju rolnictwa ekologicznego promowana była żywność ekologiczna na kiermaszach i wystawach urządzanych w ramach imprez organizowanych przez MODR Warszawa, w tym podczas „Wiosny na Polu i w Ogrodzie” w Siedlcach, XVI Mazowieckich Dni Rolnictwa w Poświętnem oraz 950-lecia Zakroczymia, Powiatowego Dnia Ziemi w Słubicach.

Prowadzono również doradztwo w zakresie unijnego wsparcia rozwoju obszarów wiejskich w zakresie instrumentu związanego z rolnictwem ekologicznym - uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności – Rolnictwo ekologiczne. Zgodnie z zapotrzebowaniem beneficjentów udzielano porad dotyczących tego działania.

W ramach realizowanych form doradczych szczególnie istotne było informowanie rolników o aktualnościach związanych z unijnym i krajowym prawodawstwem rolnictwa ekologicznego oraz nowym działaniem Rolnictwo ekologiczne w PROW na lata 2014-2020.

2.7.4. Popularyzacja wymogów wzajemnej zgodności – cross - compliance w gospodarstwie rolnym.

Doskonalono w formie pokazów i porad indywidualnych wiedzę rolników na temat rozwiązań technologicznych zapewniających spełnienie wymagań wzajemnej zgodności oraz BHP w produkcji rolniczej. Zwracano uwagę, że ich przestrzeganie jest warunkiem otrzymania w pełnej wysokości dopłat w ramach systemów wsparcia bezpośredniego.

2.7.5. Popularyzacja ochrony środowiska w rolnictwie, w tym energetyki odnawialnej

W ramach zadań z tego zakresu (branża OSR/OSN) w 2015 roku MODR Warszawa realizował działania związane z propagowaniem wymogów ochrony środowiska dla gospodarstw rolnych, które mają ograniczać i przeciwdziałać powstawaniu zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego, wpływających negatywnie na stan środowiska.

W zakresie ochrony środowiska w rolnictwie prowadzono doradztwo indywidualne - udzielano porad dotyczących różnych zagadnień ochrony środowiska oraz ograniczania zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego, w tym w zakresie prawidłowej gospodarki nawozami naturalnymi. W ramach propagowania dobrych praktyk z zakresu ochrony środowiska w gospodarstwach rolnych wytypowano i zgłoszono 2 gospodarstwa z województwa mazowieckiego do Konkursu: „Rolnik Roku Regionu Morza Bałtyckiego” realizowanego przez WWF Polska.

Energetyka odnawialna

W 2015 roku kontynuowano działania upowszechnieniowe związane z propagowaniem odnawialnych źródeł energii w rolnictwie i na obszarach wiejskich (branża ENO), w tym w zakresie produkcji i wykorzystania biomasy na cele energetyczne. W ramach doradztwa indywidualnego, zgodnie z zapotrzebowaniem rolników udzielano porad z tego zakresu.

W 2015 roku MODR Warszawa kontynuował współpracę z Fundacją na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa w realizacji ogólnopolskich kampanii edukacyjno – informacyjnych z zakresu energetyki odnawialnej. W ramach przygotowanego przez FDPA programu „Poferment nawozem dla rolnictwa” przeszkolono 3 doradców MODR oraz zorganizowano seminarium informacyjne w Centrum Edukacyjno-Konferencyjnym MODR Oddział Poświętne adresowane do rolników, samorządowców, przedsiębiorców z terenów wiejskich. Wyposażono również tzw. powiatowe punkty konsultacyjne ds. oze w publikację i materiały informacyjne dotyczące tematyki pofermentu.

W ramach działań upowszechnieniowych zorganizowano również we współpracy ze Związkiem Młodzieży Wiejskiej wojewódzki etap „Olimpiady Wiedzy o Odnawialnych Źródłach Energii” dla 24 uczestników. Celem olimpiady było popularyzowanie wiedzy

na temat wykorzystania odnawialnych źródeł energii, kształtowanie wśród młodych ludzi poczucia odpowiedzialności za środowisko oraz rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska naturalnego. Wyłonionych zwycięzców zgłoszono do etapu krajowego Olimpiady realizowanego przez ZMW.

2.7.6. Współpraca z grupami producentów rolnych

Zrealizowano działania doradcze mające na celu upowszechnianie wśród rolników wiedzy na temat prawodawstwa unijnego i krajowego, związanego z organizacją i funkcjonowaniem grup producentów rolnych oraz możliwością uzyskania wsparcia finansowego ze środków publicznych. Prowadzono doradztwo w zakresie doskonalenia technologii produkcji oraz metod przygotowywania płodów rolnych do sprzedaży. Prowadzono współpracę z 19 GPR liczącymi 591 członków oraz z 46 grupami rolników (przygotowującymi się do założenia GPR), liczącymi 623 członków. Udzielano również porad indywidualnych w zakresie problematyki dotyczącej grup producenckich.

2.7.7. Popularyzacja rozwoju różnych form przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

Przeprowadzono konkurs AGROLIGA 2015. Konkurs ten miał na celu promowanie przykładów przedsiębiorczości, innowacyjnych rozwiązań i działalności prowadzonych w gospodarstwie oraz firmie działającej na obszarach wiejskich. Z pośród zgłoszonych kandydatów wyłoniono Mistrza w kategorii Firma oraz Rolnik Najlepszą firmą zostało przedsiębiorstwo o nazwie „PROVITUS” Dąbrowski Malesa spółka jawna z gminy Radzymin. Tytuł mistrza w kategorii Rolnik otrzymał Pan Dariusz Kamiński specjalizujący się w produkcji trzody chlewnej w cyklu otwartym z gminy Żuromin. Mistrzowie zostali zgłoszeni do krajowej edycji konkursu, której rozstrzygnięcie ma mieć miejsce na początku roku 2016.

2.7.8. Prezentacja wzorowych gospodarstw rolnych zorganizowanym grupom

Zorganizowano 2 wizyty delegacji francuskich rolników oraz naukowców z Ukrainy i SGGW w gospodarstwach rolnych współpracujących z MODR Warszawa.

W 2015 roku MODR Warszawa w ramach działalności upowszechniającej metody produkcji rolniczej i styl życia przyjazny dla środowiska współpracował z takimi jednostkami jak: KRUS, Urząd Marszałkowski, SGGW w Warszawie, Związek Młodzieży Wiejskiej, MRiRW, Bank Spółdzielczy w Płońsku, Izba rolnicza, Państwowa Straż Pożarna, Agencja Nieruchomości Rolnych, ARiMR, Redakcja Audycji Rolnych PR 1 oraz AgroBiznesKlub. IHAR O/Jadwisin PIORiN, Instytut Ogrodnictwa, Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach, Jednostki certyfikujące

Ekogwarancja i Bioekspert, ITP Falenty IHAR Radzików, IHAR Jadwisin, Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka w Parzniewie, IOR Poznań, Stacja Chemiczno Rolnicza w Wesolej i Olsztynie, Firma MIFARM, Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Płocku, Wojewódzka i Powiatowe Inspektoraty Ochrony Roślin, Hodowla Roślin Strzelce, CDR O/Poznań, DLG (Niemcy), COBORU Słupia Wielka, Ekoland Wschodniomazowiecki Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego (typowanie gospodarstw do konkursu „Wzorowy ogrodnik”), urzędy gmin i starostwa powiatowe.

2.8. DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ ZACHOWANIA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I PRZYRODNICZEGO WSI, EKOLOGICZNEGO I FUNKCJONALNEGO URZĄDZANIA GOSPODARSTWA ROLNEGO

W tym temacie działalność miała na celu podniesienie wiedzy i umiejętności w zakresie produktu regionalnego, tradycyjnego i lokalnego, dziedzictwa kulturowego wsi mazowieckiej, racjonalnego prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym żywienia rodziny wiejskiej, profilaktyki zdrowotnej na wsi, produkcji żywności o wysokich walorach zdrowotnych oraz promocji pozytywnego wizerunku wsi i gospodarstwa. W tym zakresie przeprowadzono konkursy, olimpiady, prowadzono programy doradcze, demonstracje pokazy oraz zorganizowane zostały stoiska wystawiennicze. Udzielono w tym zakresie łącznie – 5286 porad.

2.8.1. Promocja produktu regionalnego, tradycyjnego i lokalnego oraz kultywowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego.

Upowszechniano wiedzę z zakresu produktu regionalnego, tradycyjnego i lokalnego, sprzedaży bezpośredniej, działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej, wymagań dotyczących wytwarzania i sprzedaży produktów, jak też źródeł wsparcia finansowego dla tego typu działań. W tym celu kontynuowano współpracę z 119 wytwórcami produktów tradycyjnych, lokalnych oraz 93 lokalnymi wytwórcami, rzemieślnikami i rękodzielnikami, którzy zadeklarowali współpracę z MODR Warszawa. W ramach działań z tego zakresu zorganizowano i przeprowadzono 55 pokazy dla 696 osób, 24 programy doradcze oraz 2 demonstracje. Kolejną realizowaną przez MODR Warszawa formą pracy doradczej cieszącą się dużym zainteresowaniem wśród rolniczek były konkursy dotyczące zagadnień dziedzictwa kulturowego oraz produktu tradycyjnego i lokalnego. Ogólnie w 2015 roku zrealizowano 10 konkursów dla 282 osób. Produkt regionalny i tradycyjny promowany był również podczas imprez organizowanych i współorganizowanych przez MODR Warszawa np. Niedziela Palmowa w Łysych, XXIV Giełda Rolnicza w Płocku, X Jesienny Jarmark „od pola do stołu” w Poświętnem.

2.8.2. Działalność doradcza – pomoc przy wypełnianiu wniosków o wpis na Listę Produktów Tradycyjnych

Udzielono pomocy przy wypełnieniu 22 wniosków o wpis na Listę Produktów Tradycyjnych oraz przygotowano dokumentację potwierdzającą powtarzalność produkcji i tradycję wytwarzania produktu np.: marchwianki, konfitury borówkowej z gruszką, powideł śliwkowych itp. W tym zakresie prowadzono również współpracę z gminnymi ośrodkami kultury i urzędami gmin.

2.8.3. Działalność doradcza – identyfikacja produktów tradycyjnych, lokalnych i regionalnych oraz pomoc w sporządzaniu dokumentacji niezbędnej do uczestnictwa w konkursach

Udzielono pomocy w przygotowaniu zgłoszeń do konkursów:

- "Nasze Kulinarne Dziedzictwo - Smaki Regionów" na najlepszy regionalny i lokalny produkt żywnościowy oraz na najlepsze danie i potrawę regionalną i lokalną, odbywającego się po raz XIV pod Patronatem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Marszałków Województw, którego organizatorem centralnym jest Polska Izba Produktu Regionalnego i Lokalnego wspólnie ze Związkiem Województw RP. Partnerami merytorycznymi i organizacyjnymi finałów konkursu w regionach były urzędy marszałkowskie i wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego. Finał Konkursu w województwie mazowieckim odbył się podczas XVI Mazowieckich Dni Rolnictwa w MODR Oddział Poświętne w Płońsku. Do konkursu zgłoszono 70 produktów i 5 potraw.
- „Laur Marszałka Województwa Mazowieckiego” dla mazowieckich producentów żywności za najlepszy produkt roku 2014” organizowanego przez Samorząd Województwa Mazowieckiego. Celem konkursu było wyłonienie i nagrodzenie producentów wyróżniających się wysoką jakością produkcji, kultywowaniem i popularyzowaniem mazowieckiej tradycji kulinarnej, a także oryginalnością w podejściu do tematu żywności i przetwórstwa oraz promocji mazowieckiej żywności. Doradcy MODR Warszawa pozyskali do konkursu 62 zgłoszenia.

2.8.4. Działalność doradcza związana z upowszechnianiem Sieci Dziedzictwa Kulinarnego Mazowsze.

W ramach tematyki popularyzowano ideę tworzenia Sieci Dziedzictwa Kulinarnego Mazowsze, wśród laureatów konkursów, gospodarstw agroturystycznych, przedsiębiorców (restauratorów, producentów żywności tradycyjnej). Kontynuowano działania doradcze w ramach porad indywidualnych, zmierzające do upowszechniania informacji z zakresu Sieci

Dziedzictwa Kulinarnego Mazowsze. Udzielono pomocy w przygotowaniu zgłoszenia Restauracji Retro Spiżarnia. Ponadto kontynuowano współpracę z podmiotami już funkcjonującymi, udostępniano im możliwość promocji w ramach stoisk wystawienniczych z zakresu produktu regionalnego i żywności tradycyjnej, podczas imprez organizowanych przez MODR Warszawa.

2.8.5. Współpraca z Kołami Gospodyń Wiejskich oraz Klubami 4H

W celu aktywizacji środowiska kobiet wiejskich kontynuowano współpracę z ponad 110 kołami gospodyń wiejskich i stowarzyszeniami zrzeszającymi kobiety wiejskie np. Klub Dobrej Gospodyni w Opinogórze, Stowarzyszenie Kobiet gminy Załuski, Stowarzyszenie kobiet „Karolina” z Karolinowa, Stowarzyszenie Kobiet Kreatywnych z Przysuchy, Stowarzyszenie Kaszowianki z Białobrzegi. Zorganizowano 194 spotkania dla 1924 osób. Tematyka dotyczyła między innymi pozyskiwania funduszy na wsparcie realizowanych działań. Współpracowano ze stowarzyszeniem w ramach organizacji IV Wakacyjnego Pikniku dla Dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, organizowanego przez MODR Oddział w Płońsku z udziałem lokalnego samorządu i wolontariuszy.

Kontynuowano również współpracę z klubem 4H „Prząśniczka” w Bierwcach wspomagając merytorycznie przy przygotowaniu dzieci i młodzieży do podejmowania różnych przedsięwzięć promujących mazowieckie dziedzictwo kulturowe.

2.8.6. Działalność doradcza z zakresu gospodarstwa wiejskiego

Działalność doradcza z tego zakresu miała na celu podniesienie wiedzy i umiejętności w zakresie racjonalnego prowadzenia gospodarstwa domowego, żywienia rodziny wiejskiej, profilaktyki zdrowotnej na wsi, produkcji żywności wysokiej jakości oraz promocji pozytywnego wizerunku wsi i gospodarstwa. Dużym zainteresowaniem cieszyły się Olimpiady Wiedzy o Wiejskim Gospodarstwie Domowym i Przedsiębiorczości. Przeprowadzono 45 olimpiad, w których uczestniczyło 1491 osób.

W ramach tej tematyki:

- przeprowadzono 4 demonstracje z zakresu: zastosowanie warzyw mało znanych i ziół w gospodarstwie domowym oraz, zastosowania preparatów do biodegradacji ścieków bytowych;
- zrealizowano 4 programy doradcze z tematu Estetyka wsi i gospodarstw oraz racjonalnego prowadzenia gospodarstwa domowego.
- przeprowadzono konkursy m.in. „Najpiękniejszy balkon w gminie Zakroczym w 2015 roku”;
- przeprowadzono 28 pokazów dla 372 osób m.in. z zakresu estetycznego i nowoczesnego nakrycia stołów, dekoracji potraw oraz stroików okolicznościowych;

- udzielano porad z zakresu promocji pozytywnego wizerunku wsi i gospodarstwa, profilaktyki zdrowotnej na wsi i racjonalnego zagospodarowanie zagrody wiejskiej.

W 2015 roku MODR Warszawa w ramach działalności na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego współpracował z takimi jednostkami jak: Mazowiecki Urząd Marszałkowski, Polska Izba Produktu Regionalnego i Lokalnego, Lokalne Grupy Działania, Inspekcja Sanitarna, Regionalny Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, ARR, Stowarzyszenie „Przyjaciele Ziemi Jednorożeckiej, Stowarzyszenie „Mała Ojczyzna”, KGW, szkoły, ośrodki kultury, sołectwa, urzędy gmin i starostwa powiatowe z terenu działania MODR Warszawa.

2.9. UPOWSZECHNIANIE ROZWOJU AGROTURYSTYKI I TURYSTYKI WIEJSKIEJ ORAZ PROMOCJA WSI JAKO ATRAKCYJNEGO MIEJSCA WYPOCZYNKU

2.9.1. Działania doradcze z zakresu agroturystyki i turystyki wiejskiej

W ostatnich kilkunastu latach zaobserwować można dwa zjawiska o charakterze komplementarnym. Pierwszym z nich jest globalizacja turystyki, drugim poszukiwanie takich form aktywności turystycznej i spędzania wolnego czasu, które zapewnią w maksymalny sposób regenerację sił fizycznych i psychicznych na łonie przyrody z dala od zgiełku, hałasu i pośpiechu, jakie towarzyszą współczesnemu człowiekowi. Prognozy Światowej Organizacji Turystyki wskazują, iż obecnie coraz większego znaczenia nabiera turystyka alternatywna, w ramach której mieści się również turystyka wiejska, w tym agroturystyka, i doskonale wpisuje się w ten nurt współczesnej turystyki. Kilkunastoletni okres funkcjonowania turystyki wiejskiej jako zorganizowanej formy wypoczynku na obszarach wiejskich, a zarazem pozarolniczej formy aktywności mieszkańców wsi w Polsce, potwierdza, iż jest to bardzo ważna dziedzina działalności na atrakcyjnych turystycznie terenach Mazowsza.

MODR Warszawa wychodząc naprzeciw wspomnianym powyżej trendom prowadził działania wspierające i promujące najlepsze rozwiązania usług turystycznych na terenie Mazowsza poprzez:

- konkursy - zorganizowano i zrealizowano wojewódzki konkurs „Od agroturystyki do turystyki wiejskiej”, który przebiegał w dwu etapach: oddziałowym i wojewódzkim i w dwóch kategoriach: gospodarstwa agroturystyczne i obiekty turystyki wiejskiej. Tytuł najlepszego gospodarstwa agroturystycznego województwa mazowieckiego uzyskała „Dolina Plewki”, Teresy Woźniak z Przyłęku w powiecie zwoleńskim, natomiast tytuł najlepszego obiektu turystyki wiejskiej województwa mazowieckiego uzyskał „Dwór Mościbrody”, Małgorzaty Borkowskiej z Mościbród w powiecie siedleckim. Konkurs zakończył się wydaniem okolicznościowej broszury

pt.: „Laureaci konkursu Od agroturystyki do turystyki wiejskiej 2015, Mazowsze 2015” w nakładzie – 1000 egzemplarzy;

- programy doradcze – zrealizowano 7 programów doradczych, które dotyczyły m.in. jakości usług turystyki wiejskiej i agroturystyki, estetyki zagrody wiejskiej i pod kątem żywienia turystów;
- pokazy – zrealizowano 5 pokazów dla 62 osób na temat min. poprawy jakości świadczonych usług turystyki wiejskiej i agroturystyki oraz racjonalnego żywienia turystów;
- demonstracje – przeprowadzono 1 demonstrację z tematu „Poprawa stanu zagospodarowania terenu wokół domu”;
- promocję gospodarstw agroturystycznych i obiektów turystyki wiejskiej podczas imprez organizowanych przez MODR i inne instytucje;
- porady – udzielono 2630 porad obejmujących szeroką tematykę związaną z upowszechnianiem rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzeniem promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku.

Współpracowano z 297 gospodarstwami agroturystycznymi i 30 obiektami turystyki wiejskiej. Dla tych gospodarstw na bieżąco aktualizowano bazę danych na platformie e-usług i na stronie internetowej www.modr.mazowsze.pl.

Współpracowano z Mazowieckim Stowarzyszeniem Turystyki Wiejskiej i Mazowiecko-Podlaskim Stowarzyszeniem Agroturystycznym a dla ich członków zorganizowano 5 spotkań, dotyczących zasad współpracy i wspólnej realizacji działań oraz samego funkcjonowania stowarzyszeń. Kontynuowano nadzór nad projektem „Geocaching jako determinanta wzrostu atrakcyjności agroturystycznej Mazowsza” poprzez kontrolę założonych geocachy i zapewnienie ciągłości trwania projektu oraz jego rezultatów.

2.9.2. Działania doradcze z zakresu zagród edukacyjnych

W ramach tematu wspierano tworzenie i funkcjonowanie oraz promocję zagród edukacyjnych poprzez współpracę z 19 zagrodami wpisanymi do Sieci Zagród Edukacyjnych oraz z 12 zagrodami przygotowującymi się do wpisania do w/w Sieci.

Udzielono z tego zakresu 905 porad.

Przeprowadzono 10 programów doradczych z zakresu tworzenia nowych zagród edukacyjnych z możliwością wpisania do Sieci Zagród Edukacyjnych

Zorganizowano stoiska zagród edukacyjnych podczas imprez organizowanych przez MODR i inne instytucje. Opracowano i wydano folder promujący „Mazowieckie Zagrody Edukacyjne: „Dotknij, Poczuj, Zasmakuj” w nakładzie 5000 egzemplarzy. Folder ten został przekazany uczestnikom Mazowieckiego Zlotu Zagród Edukacyjnych oraz mazowieckim szkołom i przedszkolom.

W 2015 roku MODR Warszawa w ramach działalności upowszechniającej rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego współpracował z takimi jednostkami jak: Mazowiecki Urząd Marszałkowski, Mazowieckim Stowarzyszeniem Turystyki Wiejskiej i Mazowiecko-Podlaskim Stowarzyszeniem Agroturystycznym, Polska Federacja Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne, Centrum Informacji Turystycznej w Siedlcach, Placówka Terenowa KRUS w Siedlcach.

2.10. REALIZACJA ZADAŃ WYNIKAJĄCYCH Z PROGRAMÓW ROLNOŚRODOWISKOWYCH ORAZ PROGRAMÓW DZIAŁAŃ MAJĄCYCH NA CELU OGRANICZENIA ODPŁYWU AZOTU ZE ŹRÓDEŁ ROLNICZYCH

2.10.1 Wspieranie wdrażania programów rolnośrodowiskowych

W 2015 roku MODR Warszawa kontynuował współdziałanie w realizacji zadań wynikających z wdrażania programów rolnośrodowiskowych, głównie w ramach zadań szkoleniowych i doradczych. Rok 2015 był pierwszym rokiem wdrażania i realizacji nowego Programu rolnośrodowiskowo - klimatycznego na lata 2014 - 2020. Programy rolnośrodowiskowe jako najważniejszy ekologiczny instrument polityki środowiskowej w UE, pozostały nadal obligatoryjnym dla wszystkich krajów członkowskich instrumentem WPR.

MODR Warszawa w 2015 roku, w związku z coroczną kampanią naboru wniosków o płatność rolnośrodowiskową prowadził działania związane ze wspieraniem wdrażania programów rolnośrodowiskowych, w ramach których realizowano:

- szkolenia adresowane do rolników województwa mazowieckiego, opisane w punkcie 2.1.11 i dla doradców w punkcie 3. niniejszego sprawozdania z działalności;
- pokazy z zakresu programów rolnośrodowiskowych w tym dotyczące kwalifikacji łąk do programu rolnośrodowiskowego;
- współpracę z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie upowszechniania uregulowań prawnych i obowiązujących procedur, uczestniczono w szkoleniach organizowanych przez MRiRW i CDR O. Radom
- pomoc doradczą rolnikom, którzy chcieli skorzystać z płatności z tytułu realizacji przedsięwzięć rolnośrodowiskowych, realizowaną w formie porad indywidualnych;
- doradztwo dla gospodarstw realizujących program rolnośrodowiskowy – realizowane w formie porad indywidualnych.

Ważną formą działalności było doradztwo indywidualne, realizowane w formie porad dla nowych beneficjentów programów rolnośrodowiskowych oraz gospodarstw realizujących program, udzielano porad w zakresie wymogów programu i procedur uzyskiwania płatności na zasadach przewidzianych w Programie rolnośrodowiskowym na lata 2007-2013

oraz w ramach nowego Programu rolnośrodowiskowo – klimatycznego na lata 2014-2020.

2.10.2 wspieranie realizacji programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszarów OSN

MODR w 2015 roku kontynuował wsparcie realizacji Programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszarów szczególnie narażonych (branża OSR/OSN). W województwie mazowieckim funkcjonuje 5 Programów działań dla 9 nowych obszarów OSN, obejmujących 75 gmin województwa.

W 2015 roku realizowane były szkolenia dla rolników objętych programami, opisane w punkcie 2.1.12 niniejszego sprawozdania z działalności oraz prowadzono doradztwo specjalistyczne realizowane w formie porad z zakresu obowiązujących rolników wymogów na obszarach szczególnie narażonych. Kontynuowano również współpracę z Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Warszawie w realizacji zadań ujętych w programach działań dla nowych OSN – ów.

W ramach przeprowadzonych szkoleń oraz doradztwa informowano i edukowano rolników o wymogach obowiązujących w funkcjonujących programach działań na obszarach szczególnie narażonych – OSN w województwie mazowieckim.

W 2015 roku MODR Warszawa przy realizacji zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych współpracował z takimi jednostkami jak: Centrum Doradztwa Rolniczego, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Stacja Chemiczno Rolnicza w Wesolej i w Olsztynie, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

2.11 PROWADZENIE ANALIZY PRZEMIAN W ZAKRESIE POZIOMU I JAKOŚĆ PRODUKCJI ROLNICZEJ I FUNKCJONOWANIA GOSPODARSTW ROLNYCH ORAZ UPOWSZECHNIANIE WYNIKÓW TYCH ANALIZ W PRACY DORADCZEJ

W ramach tego zadania kontynuowana była współpraca z SGH w zakresie badania koniunktury w rolnictwie. Wypełniono 1889 ankiet gospodarstwa rolne.

Badania były prowadzone w cyklu kwartalnym a ich podstawą była ankieta rozprowadzana wśród rolników przez pracowników Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Warszawie. Na ich podstawie dokonana została przez Instytut Rozwoju Gospodarczego analiza merytoryczna i opracowane zostały wyniki badań dotyczące koniunktury w rolnictwie. Wyniki tych badań upowszechnione zostały podczas szkoleń organizowanych dla producentów rolnych oraz w trakcie indywidualnych porad.

W 2015 roku opracowano 8 analiz poziomu jakości produkcji rolnej. Zostały

one sporządzone na podstawie danych pochodzących ankiet SGH oraz konkretnych produktów rolnych analizowanych w przestrzeni czasowej.

W ramach współpracy z SGGW w Warszawie sporządzono skierowaną do doradców „Ankieta dotyczącą kierunków rozwoju mleka w Polsce” – wykonano 7 ankiet.

2.12. ZADANIA W ZAKRESIE SIECI NA RZECZ INNOWACJI W ROLNICTWIE I NA OBSZARACH WIEJSKICH (SIR)

W 2015 roku Ośrodki Doradztwa Rolniczego przyjęły do realizacji nowe zadanie związane z tworzeniem sieci innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Sieć na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR) funkcjonuje w ramach Krajowej Sieci Rozwoju Obszarów Wiejskich (KSOW) i ma charakter otwarty. Zadania Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, w tym zadania brokera innowacji, wykonują Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego umiejscowione we wszystkich 16 województwach, a koordynację wykonania tych zadań zapewnia Centrum Doradztwa Rolniczego. W ramach Sieci, MODR Warszawa w 2015 r., na podstawie umowy nr PT-zks-540-7/2015, wykonał następujące zadania:

1. Zapewnienie funkcjonowania Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR) na poziomie wojewódzkim.
2. Tworzenie sieci kontaktów pomiędzy partnerami SIR na poziomie wojewódzkim.
3. Udział w opracowywaniu i opiniowaniu dokumentów związanych z funkcjonowaniem SIR.

W ramach powyższych zadań zorganizowano m.in. 2 spotkania informacyjno-aktywizujące (22.10.2015 r. w Płońsku, 16.11.2015 r. w Radomiu), „Nauka polska a innowacje w rolnictwie” – spotkania z przedstawicielami nauki podczas Międzynarodowych Dni z Doradztwem Rolniczym w Siedlcach oraz Mazowieckich Dni Rolnictwa w Płońsku. Na potrzeby Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich przeprowadzono nabór wniosków do realizacji w Planie Operacyjnym 2016-2017. MODR Warszawa złożył wniosek na utworzenie Mazowieckiego Parku Naukowo Technologicznego (Poświętne w Płońsku), w ramach którego zaplanowano 2 dniowe spotkania inicjujące oraz 5 dwudniowych warsztatów oraz wniosek pn Nauka praktyce w obszarze innowacyjnych technologii rolniczych w kształtowaniu i ochronie środowiska (3 konferencje).

Nawiązano współpracę z placówkami naukowo-badawczymi oraz organizacjami działającymi na rzecz innowacji czego efektem jest podpisanie umowy partnerstwa z Instytutem Hodowli i Aklimatyzacji Roślin PIB w Radzikowie, Instytutem Ogrodnictwa w Skierniewicach, Instytutem Ochrony Roślin PIB w Poznaniu, Instytutem Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach, Uniwersytetem Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach, Instytutem Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa PIB, Podlaskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Szepietowie, Mazowiecką Agencją Energetyczną, Agencją Rozwoju

Mazowska S.A. oraz podpisanie porozumienia o współpracy z Instytutem Ekologii i Bioetyki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

Uruchomiono zakładkę SIR na stronie internetowej www.modr.mazowsze.pl. Dodatkowo MODR podejmował działania na rzecz pozyskania partnerów Sieci, podejmowania współpracy z jednostkami naukowo-badawczymi, a także tworzenia grup operacyjnych.

3. SZKOLENIA DLA KADRY DORADCZEJ ORGANIZOWANE PRZEZ MODR WARSZAWA I PRZEZ INNE INSTYTUCJE

W ramach szkoleń dla kadry doradczej zorganizowano w sumie 296 szkoleń w ramach narad w Terenowych Zespołach Doradczych oraz w siedzibach Oddziałów w których łącznie uczestniczyło 3195 osób. Doradcy uczestniczyli również w 306 szkoleniach organizowanych przez inne jednostki takie jak: CDR Brwinów z jego oddziałami w Poznaniu, Krakowie i Radomiu, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, SGGW, IUNG Puławy i inne (tabela nr 11).

Ponadto w 2015 roku MODR Warszawa podpisał umowę z Urzędem Pracy m.st. Warszawy o sfinansowanie działań obejmujących kształcenie ustawiczne grupy pracowników w wieku 45+. Przyznanie środków z Krajowego Funduszu Szkoleniowego pozwoliły na przeszkolenie w ramach różnych form szkoleniowych i w różnych zakresach 144 pracowników w tym 100 pracowników z tematu „Planowania rozwoju gospodarstwa rolnego”. Pozostałe szkolenia to np. „Praktyczny przegląd podatkowy 2015 z pakietem wiedzy Vat, CIT, PIT, Ordynacja podatkowa – aktualności oraz najnowsze zmiany obowiązujące od 1 lipca 2015r.”, „Kurs kancelaryjno – archiwalny I stopnia”, „Excell w dziale kadr i księgowości”, czy „ Podstawy obsługi oprogramowania VmWare i Veem oraz routera CISCO”.

4. ZESTAWIENIA ILOŚCIOWE ZADAŃ ZREALIZOWANYCH W 2015 r.

Tabela nr 1

Zestawienie demonstracji i programów doradczych zrealizowanych w 2015 roku

L.p.	Bra nża	Forma zadania	Oddział Bielice		Oddział Ostrołęka		Oddział Płock		Oddział Poświętne		Oddział Radom		Oddział Siedlce		Razem	
			Plan	Wyk	Plan	Wyk	Plan	Wyk	Plan	Wyk	Plan	Wyk	Pla n	Wyk	Plan	Wykon anie
1	AG	Demonstracje agroturystyka					1	1							1	1
2	RP	Demonstracje GW	2	1			1	1					2	0	5	2
3	PR	Demonstracje - produkcja roślinna, w tym:	38	38	87	86	55	55	113	113	61	63	11	10	365	365
		<i>ilość ha</i>	38	38	107,7	107,2	67	68	202,5	202,5	72,75	73,75	10,5	10,64	498,45	500,09
		Zboża	22	22	32	32	38	37	67	67	41	43	8	7	208	208
		<i>ilość ha</i>	22	22	36,7	36,7	47	46	101,2	101,2	32,75	34,75	7,5	7	247,15	247,65
		kukurydza na ziarno	2	2	3	3	3	3							8	8
		<i>ilość ha</i>	2	2	3	3	3	3							8	8
		kukurydza na kiszonkę	1	1	45	44	5	5	15	15	10	11			76	76
		<i>ilość ha</i>	1	1	51,5	50,5	7	7	20	20	8	8			87,5	86,5
		Ziemniaki	11	11	1	1	3	3	11	11	6	6	3	3	35	35
		<i>ilość ha</i>	11	11	5	5	3	3	13,2	13,2	4	4	3	3,64	39,2	39,84
		buraki cukrowe	1	1			2	2	4	4					7	7
		<i>ilość ha</i>	1	1			2	2	13	13					16	16
		Oleiste	1	1	3	3	3	4	13	13	2	1			22	22
		<i>ilość ha</i>	1	1	4	4	4	5	51,1	51,1	2	1			62,1	62,1
		strączkowe i motylkowe							3	3	1	1			4	4
		<i>ilość ha</i>							4	4	1	1			5	5
		użytki zielone														
		<i>ilość ha</i>														
		inne (wierzba energe tyczna, kolek cje odmian kukurydzy, sorgo)			3	3	1	1			1	1			5	5
		<i>ilość ha</i>			7,5	8	1	2			25	25			33,5	35
4	PO	Demonstracje – produkcja ogrodnicza, w tym:	11	11			1	1	3	0	27	23	5	1	47	36
		<i>ilość ha</i>	21,5	21,5			1	1	3	0	8,605	8,455	2,5	0,5	36,61	31,46
		warzywa gruntowe	6	6			1	1			1	1	5	1	13	9
		<i>ilość ha</i>	7,5	7,5			1	1			0,25	0,25	2,5	0,5	11,25	9,25
		warzywa pod osłonami									19	15			19	15
		<i>ilość ha</i>									0,46	0,305			0,46	0,305
		Sadownicze	5	5					3	0	7	7			15	12
		<i>ilość ha</i>	14	14					3	0	7,9	7,9			24,9	21,9
5	PZ	Demonstracje - produkcja zwierzęca w tym:			5	5	14	14	28	28	3	3	1	1	51	51
		<i>il. szt.</i>			19	19	269	285	729	729	222	222	8	8	1247	1263
		bydło mleczne			4	4	13	13	19	19	1	1	1	1	38	38
		<i>il. szt.</i>			14	14	219	235	469	469	2	2	8	8	712	428
		bydło mięsne			1	1			1	1					2	2
		<i>il. szt.</i>			5	5			10	10					15	15
		drób (bez strusi)														
		<i>il. szt.</i>														
		Strusie														
		<i>il. szt.</i>														

		trzoda chlewna					1	1	8	8	1	1			10	10
		il. szt					50	50	250	250	20	20			320	320
		inne (cieleńta, gospodarka nawozowa w gosp. mleczarskich, daniele)													1	1
		il. szt.									1	1			200	200
6		Dobra Praktyka Rolnicza														
		ilość gospodarstw					2	2							2	2
		il. ha					20,47	34,42							20,47	34,42
7	OSN	Programy działań z zakresu osn w tym														
		Liczba gmin	14	14	16	16	15	15	21	21	3	3	6	6	75	75
8	ZE,PT,AG,RP	Programy doradcze z zakresu GW	0	0	4	4	1	1	5	6	13	13	17	21	40	45

Zadania planowane i wykonane przez Terenowe Zespoły Doradcze obejmujące swoim zasięgiem powiaty: legionowski, nowodworski, otwocki, piaseczyński, pruszkowski, warszawski-zachodni, wołomiński, (podległe w I półroczu bezpośrednio Dyrektorowi MODR Warszawa) zostały uwzględnione w Oddziałach zgodnie ze strukturą organizacyjną MODR Warszawa.

Tabela nr 2

Grupy producentów rolnych i grup rolników współpracujących z MODR Warszawa w 2015 r.

Ip.	Branża	Rodzaj grupy*	Grupy producentów rolnych												Razem MODR Warszawa	
			Oddział Bielice		Oddział Ostrołęka		Oddział Płock		Oddział Poświętne		Oddział Radom		Oddział Siedlce		Plan	Wyk
			Plan	Wyk	Plan	Wyk	Plan	Wyk	Plan	Wyk	Plan	Wyk	Plan	Wyk		
1	PR	Ziarno zbóż														
		liczba grup														
		liczba członków w grupie														
2	PR	Ziarno zbóż (Zz), nasiona roślin oleistych (O)														
		liczba grup														
		liczba członków w grupie														
3	PO	Ziemniaki świeże lub chłodzone (Z) lub buraki cukrowe (B)														
		liczba grup														
		liczba członków w grupie														
4	PO	Owoce (Ow), warzywa (W)														
		liczba grup											1x	1x	1x	1x
		liczba członków w grupie											20	20	20	20
5	PO	Warzywa (W), grzyby (G)														
		liczba grup											1x	1x	1x	1x
		liczba członków w grupie											28	28	28	28
6	PZ	Produkcja mleka														
		liczba grup											4x	4x	4x	4x
		liczba członków w grupie											82	82	82	82
7	PZ	Bydło żywe														
		liczba grup											1x	1x	1x	1x
		liczba członków w grupie											19	19	19	19
8	PZ	Świnie żywe														
		liczba grup											6x	6x	6x	6x
		liczba członków w grupie											116	116	116	116
9	PZ	Drób żywy														
		liczba grup											3x	3x	3x	3x
		liczba członków w grupie											15	15	15	15

Tabela nr 3

Zestawienie ilościowe współpracy gospodarstw z MODR (wg rodzajów) w 2015 r.

Lp	Rodzaj gospodarstwa	Oddział Bielice		Oddział Ostrołęka		Oddział Płock		Oddział Poświętne		Oddział Radom		Oddział Siedlce		Centrala		Razem MODR	
		Plan	Wyk	Plan	Wyk	Plan	Wyk	Plan	Wyk	Plan	Wyk	Plan	Wyk	Plan	Wyk	Plan	Wyk
1	Gospodarstwa ekologiczne w tym:	35	38	264	238	99	102	104	99	172	173	140	144			814	794
	- z certyfikatem	33	35	154	130	95	95	101	95	148	158	119	119			650	632
	- przedstawiające produkcję I, II i III rok	2	3	110	108	4	7	3	4	24	15	21	25			164	162
2	Gospodarstwa rolnośrodowiskowe*	194	222	1740	1379	443	476	670	615	637	637	1310	1321		66	4 994	4 716
3	Gospodarstwa agroturystyczne całoroczne	34	36	73	66	22	18	27	24	31	29	81	83			268	256
	w tym nowopowstałe:	0	1	14	2	2	0	0	1	0	0	0	0			16	4
3a	Gospodarstwa agroturystyczne sezonowe	1	1	8	9	25	15	3	2	1	0	16	14			54	41
	w tym nowopowstałe:	0	0	2	0	2	1	0	0	0	0	0	0			4	1
4	Obiekt turystyki wiejskiej ****	0	4	0	6	0	11	0	4	0	2	0	3			0	30
5	Zagrody edukacyjne	4	2/4***	7	7	1	2***	4	3/1***	2	1/2***	3	6		3***	21	19/12***

* Kolumna Centrala prezentuje zadania wykonywane przez działy MODR Warszawa, zadania planowane i wykonane przez Terenowe Zespoły Doradcze obejmujące swoim zasięgiem powiaty: legionowski, nowodworski, otwocki, piaseczyński, pruszkowski, warszawski-zachodni, wołomiński, (podległe w I półroczu bezpośrednio Dyrektorowi MODR Warszawa) zostały uwzględnione w Oddziałach zgodnie ze strukturą organizacyjną MODR Warszawa

** gospodarstwa rolnośrodowiskowe tzn. gospodarstwa realizujące program rs w 2015 r.

*** nawiązana współpraca w celu wpisania do sieci zagród edukacyjnych

****Gospodarstwa- obiekty turystyki wiejskiej w Programie działalności MODR Warszawa na 2015r były częściowo ujęte w Gospodarstwach agroturystycznych

Tabela nr 4

Wykaz konkursów i olimpiad zrealizowanych przez MODR w 2015 r.

L.p.	Branża	Temat	Cel	Organizator/ współorganizator	Miejsce/ zasięg	Ilość		
						Plan	Wyko- nanie	Liczba uczestni- ków
KONKURSY								
1.		Pracuj bezpiecznie w gospodarstwie rolnym	Poprawa bezpieczeństwa pracy w gospodarstwie rolnym	współorganizator	gminny	6	7	89
2.	RE	Konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne	wybór najlepszego gospodarstwa ekologicznego	współorganizator	oddziałowy	1	1	1
3.	RE	Ekologiczny Turniej Rodzinny (podczas MDR)	Upowszechnienie wiedzy na temat ekologii, sozologii i odnawialnych źródeł energii	współorganizator (Nadleśnictwo Płońsk, BS Płońsk)	oddziałowy	1	1	40

4.	TPR	Hit Targowy 2015 (podczas MDR)	U honorowanie najlepszych produktów wyróżniających się oryginalnością, jakością, estetyką, a także atrakcyjną ceną	współorganizator (ITP Falenty, Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach)	oddziałowy	1	1	10
5.		Konkurs na najciekawsze stoisko (podczas MDR)	Wybór najciekawszych stoisk	MODR	oddziałowy	1	1	405
6.	PRN	Gminny Konkurs Producentów Rolnych	Propagowanie osiągnięć produkcyjnych w gospodarstwach rolnych	współorganizator	Gmina Kazanów, Policzna, Przyłek, Tczów, Zwoleń	5	5	15
7.	PRN	Powiatowy Konkurs Producentów Rolnych	Propagowanie osiągnięć produkcyjnych w gospodarstwach rolnych	współorganizator	Powiat zwoleński	1	1	5
8.	PR	Ekologia na słodko	Promocja produktów ekologicznych oraz podniesienie świadomości konsumenta z zakresu produkcji ekologicznej	organizator	Zasięg oddziałowy	1	1	13
9.		Agroliga	Promowanie najlepszych gospodarstw i firm	współorganizator	Wojewódzki i oddziałowe	3	3	10
10.		Ogólnopolski Konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne	Promocja idei rolnictwa ekologicznego	współorganizator	wojewódzki		1	2
11.	PT	Najlepszy produkt tradycyjny wschodniego Mazowsza	Promocja tradycyjnych produktów wschodniego Mazowsza, popularyzacja LPT	organizator	Zasięg oddziałowy	1	1	18
12.	RS/RE	Ogród ekologiczny w sercu Puszczy Białej.	Propagowanie podstawowych zasad prowadzenia ogrodów ekologicznych.	współorganizator	gminny		1	15
13.	RP	Pokaż swój ogród	Promocja wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku	organizator	gminny: Wiskitki	1	1	21
14.	DK	Najładniejszy wieniec dożynkowy	Kultywowanie tradycji	współorganizator	gminny: Michałowice	2	1	10
15.	PT	Miodowe przysmaki Ziemi Sochaczewskiej	Poszukiwanie produktów charakterystycznych dla naszego regionu oraz zachęcenie laureatów konkursu do ubiegania się o odpowiednią ochronę swoich produktów	współorganizator	powiatowy: sochaczewski	1	1	17
16.	RP	Najpiękniejsza zagroda wiejska 2015.	Promocja najpiękniejszych zagród w gminie, poprawa estetyki oraz stanu sanitarno-porządkowego wsi	współorganizator	gminny	1	1	15

Sprawozdanie z realizacji Programu działalności MODR Warszawa za 2015 rok

17.	DK	Najlepsza potrawa wigilijna.	Wyłonienie i promowanie najlepszych potraw wigilijnych oraz poznawanie i kultywowanie tradycji bożonarodzeniowych.	współorganizator	gminny	1	1	15
18.	PT	Potrawy mojej mamy- III edycja	promocja produktów regionalnych	organizator	oddział	1	1	14
19.	RP	Estetyczna zagroda wiejska	propagowanie estetycznego zagospodarowania zagrody wiejskiej wśród mieszkańców gminy	Współorganizator (Urząd Gminy)	TZD Sierpc	1	1	9
20.	DK	Ziele Roku 2015	Kultywowanie tradycji regionalnych - rośliny w naszym gospodarstwie	organizator	gminny	1	1	36
21.	PT	Najlepsza Potrawa Tradycyjna	Upowszechnianie, popularyzacja i kultywowanie tradycji kulinarnych regionu	organizator	powiatowy	1	1	61
22.	RP	Najpiękniejszy balkon w gminie Zakroczym w 2015 roku	Mobilizacja mieszkańców do większej dbałości o racjonalne urządzenie, czystość i estetykę ich posesji.	organizator	gminny	1	1	3
23.	PT	Świąteczne wypieki regionalne	Promocja tradycyjnych i regionalnych produktów	organizator	Zasięg powiatowy	0	1	23
24.	RP	Piękna Zagroda Wiejska	Poprawa warunków estetycznych zagród wiejskich, popularyzowanie estetycznego zagospodarowania	współorganizator	Zasięg powiatowy	0	2	40
25.	DK	Festiwal Kuchni Regionalnej	Kultywowanie dziedzictwa kulturowego	współorganizator	Zasięg powiatowy	0	1	19
26.	PT	Specjały kornickiej kuchni – potrawy z mleka i jego przetworów	Promocja tradycyjnych produktów	organizator	Zasięg gminny	1	1	92
27.	RP	Najładniejszy ogródek na posesji miejskiej, wiejskiej i budynkach użyteczności publicznej	Popularyzowanie estetycznego zagospodarowania	współorganizator	Zasięg gminny	0	1	15
28.	RP	Najpiękniejszy tradycyjny ogród przydomowy	Poprawa warunków estetycznych zagród wiejskich, popularyzowanie estetycznego zagospodarowania	organizator	Zasięg gminny	1	1	17
29.	AG	Od Agroturystyki do turystyki wiejskiej	Promocja innowacyjnych gospodarstw i obiektów turystyki wiejskiej	organizator	Wojewódzki	0	1	12
					Oddziałowe	6	6	27
Razem konkursy						42	48	1069

OLIMPIADY								
1.		Olimpiada Wiedzy Rolniczej	Upowszechnienie wiedzy rolniczej/ Popularyzacja osiągnięć nauki i praktyki rolniczej oraz aktualnej wiedzy w zakresie rolnictwa i obszarów wiejskich, rozbudzanie ambicji dalszego doskonalenia zawodowego i wymiana doświadczeń.	organizator	oddziałowy	2	2	100
2.	ENO	Olimpiada wiedzy o odnawialnych źródłach energii	Popularyzowanie wiedzy na temat wykorzystania oze	Organizator	Wojewódzki		1	24
3.	RP	Gminna olimpiada wiedzy z zakresu gospodarstwa domowego, przedsiębiorczości i ekologii	Upowszechnianie wiedzy z zakresu gospodarstwa domowego, przedsiębiorczości i ekologii	organizator	gminna : Błonie, Leszno, Ożarów Mazowiecki	2	2	48
4.	RP	Gminna Olimpiada Wiedzy o Wiejskim Gospodarstwie Domowym i Przedsiębiorczości	Popularyzacja wiedzy, aktywizacja społeczności wiejskiej	organizator	gminny	37	40	1366
5.	RP	Powiatowa Olimpiada Wiedzy o Wiejskim Gospodarstwie Domowym i Przedsiębiorczości	Popularyzacja wiedzy, aktywizacja społeczności wiejskiej	organizator	powiatowy	3	3	77
Razem olimpiady						44	48	1615

**Zestawienie ilościowe wybranych nieodpłatnych
zadań doradczych zrealizowanych w 2015 r**

L.p.	Forma szkoleniowa/doradcza/blok tematyczny	Razem MODR					
		Plan		Wykonanie			
		Liczba działań	w tym oz *	Liczba działań	w tym oz *	Liczba osób	w tym oz*
1	Szkolenia stacjonarne z zakresu	1 666	295	1687	306	32 011	6121
1.1.	stosowania nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowli oraz przetwórstwa rolno-spożywczego, oraz rozwiązywania problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych w tym	261	56	246	52	4 366	771
	<i>Produkcja roślinna</i>	74	9	71	12	1 381	239
	<i>Produkcja zwierzęca</i>	40	20	44	21	763	309
	<i>Produkcja ogrodnicza</i>	17	2	20	1	354	10
	<i>Pszczelarstwo</i>	12	5	12	2	378	20
	<i>Integrowana ochrona roślin</i>	118	20	99	16	1 490	193
1.2	rachunkowości w gospodarstwach rolnych. (tj. FADN)	14	0	12	0	177	0
1.3	rolnictwa ekologicznego	43	2	41	2	673	52
1.4	rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.	16	1	19	2	289	20
1.5	unowocześniania wiejskiego gospodarstwa domowego w tym	90	1	97	1	1 451	14
	<i>Z zakresu gospodarstwa wiejskiego</i>	10	0	22	1	390	14
	<i>Agroturystyka i turystyka wiejska</i>	43	0	43	0	606	0
	<i>Zagrody Edukacyjne</i>	37	1	32	0	455	0
1.6	ubiegania się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych w tym	835	189	907	188	19 153	4269
	<i>Kredyty w rolnictwie</i>	14	1	12	0	142	0
	<i>WPR po 2013</i>	821	188	894	188	18 999	4269
	<i>Inne szkolenia</i>	0	0	1	0	12	0

L.p.	Forma szkoleniowa/doradcza/blok tematyczny	Razem MODR					
		Plan		Wykonanie			
		Liczba działań	w tym oz *	Liczba działań	w tym oz *	Liczba osób	w tym oz*
1.7	modernizacji gospodarstw rolnych, poprawy jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienia pozycji rolników na rynku w tym	22	0	18	1	238	12
	<i>Standardy jakościowe żywności (HACCP, GHP, GMP)</i>	0	0	0	0	0	0
	<i>Ochrona środowiska</i>	9	0	6	1	79	12
	<i>Energetyka odnawialna</i>	13	0	12	0	159	0
1.8	zarządzania gospodarstwem rolnym w tym	57	3	61	9	995	119
	<i>Podatki w rolnictwie</i>	22	0	23	3	403	39
	<i>Ubezpieczenia w rolnictwie</i>	22	2	24	3	388	41
	<i>Rachunek ekonomiczny gospodarstwa</i>	13	1	14	3	204	39
1.9	produktu regionalnego, tradycyjnego i lokalnego	54	0	47	0	791	0
1.10.	popularyzacji zasady wzajemnej zgodności – cross - compliance	42	17	35	10	470	154
1.11	programy rolnośrodowiskowe	165	4	149	13	2 498	245
1.12	programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (OSN)	67	22	55	28	910	465
2	Konferencje z zakresu	19	0	24	0	2329	0
2.1	stosowania nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowli oraz przetwórstwa rolno-spożywczego, oraz rozwiązywania problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	15	0	17	0	1 694	0
2.2	rachunkowości w gospodarstwach rolnych. (tj. FADN)	0	0	0	0	0	0
2.3	rolnictwa ekologicznego	1	0	0	0	0	0
2.4	rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.	2	0	1	0	123	0
2.5	unowocześniania wiejskiego gospodarstwa domowego	0	0	1	0	121	0
2.6	ubiegania się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych	0	0	3	0	199	0
2.7	modernizacji gospodarstw rolnych, poprawy jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienia pozycji rolników na rynku	0	0	1	0	125	0
2.8	zarządzania gospodarstwem rolnym	0	0	0	0	-	0
2.9	produktu regionalnego, tradycyjnego i lokalnego	1	0	1	0	67	0
2.10	programów rolnośrodowiskowych	0	0	0	0	-	0
2.11	programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (OSN)	0	0	0	0	-	0

L.p.	Forma szkoleniowa/doradcza/blok tematyczny	Razem MODR					
		Plan		Wykonanie			
		Liczba działań	w tym oz *	Liczba działań	w tym oz *	Liczba osób	w tym oz*
3	Seminaria z zakresu	3	0	3	0	258	0
3.1	stosowania nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowli oraz przetwórstwa rolno-spożywczego, oraz rozwiązywania problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	0	0	0	0	-	0
3.1	stosowania nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowli oraz przetwórstwa rolno-spożywczego, oraz rozwiązywania problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	0	0	0	0	-	0
3.2	rachunkowości w gospodarstwach rolnych. (tj. FADN)	0	0	0	0	-	0
3.3	rolnictwa ekologicznego	2	0	3	0	258	0
3.4	rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.	0	0	0	0	0	0
3.5	unowocześniania wiejskiego gospodarstwa domowego	1	0	0	0	0	0
3.6	ubiegania się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych	0	0	0	0	0	0
3.7	modernizacji gospodarstw rolnych, poprawy jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienia pozycji rolników na rynku	0	0	0	0	0	0
3.8	zarządzania gospodarstwem rolnym	0	0	0	0	0	0
3.9	produktu regionalnego, tradycyjnego i lokalnego	0	0	0	0	0	0
3.10	programów rolnośrodowiskowych	0	0	0	0	0	0
3.11	programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (OSN)	0	0	0	0	0	0
4	Szkolenia wyjazdowe z zakresu	307	0	321	2	5 655	22
4.1	stosowania nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowli oraz przetwórstwa rolno-spożywczego, oraz rozwiązywania problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	265	0	278	2	4 455	22
4.2	rolnictwa ekologicznego	4	0	2	0	21	0
4.3	rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.	6	0	7	0	153	0
4.4	unowocześniania wiejskiego gospodarstwa domowego w tym agroturystyki	19	0	22	0	699	0
4.5	ubiegania się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych	0	0	0	0	0	0
4.6	modernizacji gospodarstw rolnych, poprawy jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienia pozycji rolników na rynku	0	0	0	0	0	0
4.7	produktu regionalnego, tradycyjnego i lokalnego	12	0	12	0	327	0
4.8	programów rolnośrodowiskowych	1	0	0	0	0	0
4.9	programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (OSN)	0	0	0	0	0	0
5	Kursy	0	0	0	0	0	0

L.p.	Forma szkoleniowa/doradcza/blok tematyczny	Razem MODR					
		Plan		Wykonanie			
		Liczba działań	w tym oz*	Liczba działań	w tym oz*	Liczba osób	w tym oz*
6	Pokazy z zakresu	336	0	365	0	3 601	0
	upowszechniania metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska w tym :	256	0	265	0	2 344	0
	<i>Produkcja roślinna</i>	154	0	154	0	1 281	0
	<i>Produkcja zwierzęca</i>	62	0	66	0	589	0
6.1	<i>Produkcja ogrodnicza</i>	23	0	22	0	287	0
	<i>Ochrona środowiska</i>	2	0	0	0	0	0
	<i>Energetyka odnawialna</i>	1	0	1	0	11	0
	<i>cross-compliance</i>	11	0	14	0	106	0
	<i>Inne (wpisać jakie)</i>	3	0	8	0	70	0
	działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego w tym :	62	0	83	0	1 068	0
6.2	<i>produkt regionalny, tradycyjny i lokalny</i>	36	0	49	0	623	0
	<i>z zakresu gospodarstwa wiejskiego</i>	23	0	28	0	372	0
	<i>Inne (wpisać jakie np. dziedzictwo kulturowe)</i>	3	0	6	0	73	0
6.3	Upowszechnienie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej	4	0	5	0	62	0
	<i>Agroturystyka i turystyka wiejska</i>	4	0	5	0	62	0
	<i>Zagrody Edukacyjne</i>	0	0	0	0	0	0
6.4	programów rolnośrodowiskowych	14	0	12	0	127	0
7	Konkursy z zakresu	42	0	48	0	1 069	0
7.1	upowszechniania metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska	22	0	22	0	590	0
7.2	działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego;	13	0	19	0	440	0
7.3	upowszechniania rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzą promocję wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku	7	0	7	0	39	0
8	Olimpiady	44	0	48	0	1 615	0
8.1	upowszechniania metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska	4	0	3	0	124	0
8.2	działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego	40	0	45	0	1491	0
8.3	upowszechniania rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzą promocję wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku	0	0	0	0	0	0
9	Imprezy	115	0	136	0	0	0
10	Razem działalność nieodpłatna (1-9)	2 531	295	2632	308	46 538	6 143

*-szkolenia na których była omawiana Ustawa o ochronie zwierząt jako dodatkowy temat

Zestawienie w podziale na poszczególne Oddziały wykazuje załącznik nr 1

Tabela nr 6

**Wykaz konferencji i seminariów organizowanych i współorganizowanych
zrealizowanych w 2015 roku**

L.p.	Branża	Temat konferencji/seminarium	Konferencja / seminarium	Planowany termin	Miejsce wykonania	Data wykonania	Liczba osób	Oddział
1	PRN	Prawidłowa uprawa ziemniaka	Konferencja	I kwartał	Siedziba Oddziału Poświętne w Płońsku	2015-02-10	125	Płońsk
2	PO	Konferencja sadownicza	Konferencja	luty	Chynów	2015-02-18	200	Radom
3	WPR	Innowacyjny młody rolnik.	Konferencja	nie planowano	Wyszków,	2015-02-20	80	Ostrołęka
4	RP	Kobieta Przedsiębiorcza w Unii Europejskiej pod hasłem "Produkty Mleczarskie i Zdrowie"	Konferencja	6 marca	Siedziba Oddziału Poświętne w Płońsku	2015-03-06	123	Płońsk
5	PZ	Innowacje w produkcji bydła - poprawa stanu trwałych użytków zielonych oraz jakości pasz objętościowych w żywieniu bydła	Konferencja	marzec	Ostrołęka	2015-03-20	85	Ostrołęka
6	AG	Potencjał turystyczny Mazowsza i możliwości jego wykorzystania	Konferencja	IV Kwartał	Warszawa	2015-05-08	121	centrala
7	WPR	PROW na lata 2014-2020 szansą dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich z woj. mazowieckiego	Konferencja	nie planowano	Siedziba Oddziału Poświętne w Płońsku	2015-06-14	51	Płońsk
8	PZ	Aktualna sytuacja epizootyczna w zakresie afrykańskiego pomoru świń	Konferencja	nie planowano	Suchożebry	2015-06-16	90	Siedlce
9	WPR	PROW na lata 2014-2020 szansą dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich z województwa mazowieckiego	konferencja	nie planowano	Siedlce ul. Jana Pawła II 6	2015-09-05	68	Siedlce
10	IOR	Integrowana ochrona kukurydzy i buraka cukrowego	konferencja	2015-09-17	Płońsk ul. H. Sienkiewicza 11	2015-09-17	95	Płońsk
11	PSZ	Choroby pszczoły miodnej	konferencja	listopad	Urząd Miasta i Gminy Grodzisk Maz.	2015-10-11	52	Bielice
12	PSZ	Mazowiecka Konferencja pszczelarska	konferencja	październik	Mościbrody	2015-10-18	80	Siedlce
13	PZ	Mazowiecka Konferencja pszczelarska	konferencja	październik	Płock, ul. Kazimierza Wielkiego 41	2015-10-20	82	Płock
14	PRN	Ulepszanie krajowych źródeł białka roślinnego, ich produkcji, systemu obrotu i wykorzystania w paszach	konferencja	nie planowano	Siedziba Oddziału Poświętne w Płońsku	2015-10-21	97	Płońsk

Sprawozdanie z realizacji Programu działalności MODR Warszawa za 2015 rok

15	PZ	Dzień Simentalski	konferencja	nie planowano	Siedziba Oddziału Poświętne w Płońsku	2015-11-04	78	Płońsk
16	IOR	Dobre praktyki w integrowanej ochronie roślin rolniczych z zastosowaniem pożytecznych mikroorganizmów	konferencja	nie planowano	Siedziba Oddziału Poświętne w Płońsku	2015-11-17	121	Płońsk
17	PSZ	Kurpiowska konferencja pszczelarska	konferencja	październik	Ostrołęka	2015-11-18	101	Ostrołęka
18	PT	Produkt tradycyjny wysokiej jakości - skracanie łańcucha dostaw żywności z gospodarstwa do konsumenta	konferencja	listopad	Płock, ul. Zglenickiego 42D	2015-11-23	67	Płock
19	ENO	Odnawialne źródła energii na obszarach wiejskich.	konferencja	IV Kwartał	Siedziba Oddziału Poświętne w Płońsku	2015-11-25	125	Płońsk
20	PRN	Ulepszanie krajowych źródeł białka roślinnego, ich produkcji, systemu obrotu i wykorzystania w paszach.	konferencja	nie planowano	Siedlce, ul. Kazimierzowska 21	2015-11-05	81	Siedlce
21	PZ	Żywienie wysokowydajnych krów mlecznych w okresie okołoporodowym.	konferencja	październik	Szkoła Wyższa im. P. Włodkowica w Płocku Filia w Wyszowie ul. Geodetów 45A	2015-12-21	64	Ostrołęka
22	PZ	Likwidacja kwoty mlecznej - konsekwencje dla producentów	konferencja	IV Kwartał	Siedziba Oddziału Poświętne w Płońsku	2015-12-01	105	Płońsk
23	PSZ	Znaczenie pszczoły miodnej w produkcji rolnej	konferencja	I kwartał	Siedziba Oddziału Poświętne w Płońsku	2015-12-09	106	Płońsk
24	PRN	Racjonalne nawożenie zbóż	konferencja	IV Kwartał	Siedziba Oddziału Poświętne w Płońsku	2015-12-10	132	Płońsk
25		Jak przy pomocy jogurtów i kefirów naturalnych odbudować mikroflorę jelit i wzmocnić odporność organizmu	seminarium	nie planowano	Płońsk ul. H. Sienkiewicza 11	2015-09-20	82	Płońsk
26	RP	Kobieta Przedsiębiorcza na obszarach wiejskich	seminarium	październik	Ostrołęka	2015-11-25	86	Ostrołęka
27	RP	Przedsiębiorcza kobieta wiejska.	seminarium	wrzesień	Siedlce, ul.Kazimierzowska 21	2015-11-10	90	Siedlce

Wykaz nieodpłatnych imprez organizowanych i współorganizowanych przez Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego zrealizowanych w 2015 r.

Lp.	Nazwa i miejsce imprezy	Data imprezy	Organizator/ Współorganizator / Uczestnik	Liczba							Inne działania podać, jakie	
				stoisko informacyjne MODR Warszawa	stoisko wystawiennicze z zakresu promocji produktu regionalnego, żywności tradycyjnej	stoisko wystawienne rękodzieło	stoisko promocyjne z zakresu agroturystyki	stoisko promocyjne z zakresu zagród edukacyjnych	stoisko wystawiennicze z zakresu PR (wystawa produktów rolnych)	stoisko wystawienne z zakresu rolnictwa ekologicznego		
1.	Kiermasz Wielkanocny w Węgrowie	27.03.2015	współorganizator			22						
2.	Kiermasz Wielkanocny w Cegłowie	29.03.2015	organizator		18							
3.	Kiermasz Wielkanocny - Rynek Wielki Szydłowiec	29.03.2015	współorganizator	1	2	6	1					
4.	Światowy Dzień Ziemi - Ostrołęka	26.04.2015	współorganizator	1	2	4						
5.	XXII Targi Rolne i Przedsiębiorczości w Sochaczewie	26.04.2015	współorganizator	1	1							- projekt plakatu, -projekt zaproszenia, - wykonanie tablicy informacyjnej : „PROW 2014-2020 Twoja szansa”
6.	11 Parafialny Festyn Rodzin w Płońsku	17.05.2015	współorganizator	1	1							
7.	Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych – Płoniawy-Bramura	31.05.2015	współorganizator	1								
8.	IV Wakacyjny piknik dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	27.06.2015	organizator									Przygotowanie programu, organizacja warsztatów, gier, aprowizacja
9.	Kupalnicka w Białobrzegach	27.06.2015	współorganizator	1								Praca w komisji konkursu „Nadbużański Smakołyk”
10.	"Lato w Sabniach"	5.07.2015	współorganizator	1		2						
11.	Dni Czerwonki	19.07.2015	współorganizator	1								

Sprawozdanie z realizacji Programu działalności MODR Warszawa za 2015 rok

12.	Festyn " Słoneczne lato w Mordach"	26.07.2015	współorganizator	1							
13.	XXIII Dzień Papryki w Potworowie	2.08.2015	współorganizator	1	1				1		
14.	Wiejskie Klimaty	2.08.2015	współorganizator	1	7						
15.	Festyn "Sójka Mazowiecka" - Cegłów	9.08.2015	współorganizator		1						
16.	Festyn Zielony Korczew. Targi dla wsi.	9.08.2015	współorganizator	1							
17.	Dożynki gminne - Strachówka	15.08.2015	współorganizator	1					1		
18.	XI Święto Papryki w Klwowie	15.08.2015	współorganizator	1	1				1		
19.	Dni Krasnosielca.	15.08.2015	współorganizator	1	1						
20.	Dożynki gminne - Jadów	16.08.2015	współorganizator	1					1		
21.	Dożynki gminne - Chrzęsne	23.08.2015	współorganizator	1	1				1		
22.	Dożynki Gminne - Borowie	23.08.2015	współorganizator	1					1		
23.	Festyn "Święto Plonów" - Mokobody	23.08.2015	współorganizator	1							
24.	Festyn " Dokopiny ziemniaka - Przesmyki 2015"	23.08.2015	współorganizator	1							
25.	Dożynki Gminne - Dobrze	23.08.2015	współorganizator	1							
26.	Dożynki powiatowe Maków Maz.	23.08.2015	współorganizator	1	1				1		
27.	Dożynki gminne w Raszynie	30.08.2015	współorganizator					1			
28.	Biogazowa Kukurydza. Pienice gm. Krasnosielc	30.08.2015	współorganizator	1							Założenie kolekcji 50 mieszańców kukurydzy – nadzór merytoryczny w zakresie przygotowania gleby, siewu, nawożenia i ochrony roślin. Przygotowanie poletek do prezentacji, prowadzenie imprezy.
29.	Dożynki Powiatu Zwoleńskiego Zwoleń	30.08.2015	współorganizator	1					1		
30.	Dożynki powiatowe - Klembów	30.08.2015	współorganizator	1					1		
31.	Dożynki Powiatowe - Repki	30.08.2015	współorganizator	1							
32.	Dożynki Powiatowe - Jakubów	30.08.2015	współorganizator	1							
33.	Dożynki Powiatowe - Żelechów	30.08.2015	współorganizator	1		1			1		
34.	Dożynki gminne W Majdowie	06.09.2015	współorganizator	1	1	1	1		1		
35.	Dożynki gminne w Nadarzynie	6.09.2015	współorganizator	1							

Sprawozdanie z realizacji Programu działalności MODR Warszawa za 2015 rok

36.	Dzień Kukurydzy i mleka w Baranowie	12.09.2015	współorganizator	1							
37.	Dożynki Gminne w Mirowie	13.09.2015	współorganizator	1	1	1	1		1		
38.	Dożynki Gminne w Jastrzębiu	13.09.2015	współorganizator	1	1	1	1		1		
39.	Dożynki Gminne - Zakręt	13.09.2015	współorganizator	1					1		
40.	Mazowieckie Święto Chleba - Węgrów	13.09.2015	współorganizator	1	10	5					
41.	Dni Kukurydzy w Andrzejewie	18.09.2015	organizator	1							Prezentacja kolekcji odmian kukurydzy, wykłady
42.	IV Gminne Święto Pieczonego Ziemniaka - Januszówka gm.Zbuczyn	20.09.2015	współorganizator	1							
43.	950-lecie Zakroczymia 1065-2015	20.09.2015	współorganizator	1	1	1			1	1	1
44.	Dożynki Powiatu Sochaczewskiego w Brochowie	20.09.2015	współorganizator	1					1		
45.	Święto Kukurydzy i Rolnictwa Radomskiego w Chwałowicach	27.09.2015	współorganizator	1	1				1		
46.	Kurpiowskie Targi Rolnicze Ostrołęka	27.09.2015	organizator	1	2	11	1		1	3	Konkurs z zakresu wiedzy o Kulturze Regionu Kurpiowskiego i Rolnictwie ekologicznym.
47.	XVII Dni Kukurydzy woj. mazowieckiego i łódzkiego w Skrzelewie	04.10.2015	współorganizator	1							przyjmowanie zgłoszeń na imprezę, rozlokowanie firm na placu wystawowym, zakup pucharu, udział w komisjach konkursowych
48.	Kiermasz Bożonarodzeniowy - Cegłów	20.12.2015	współorganizator	1	10	10					
49.	Kiermasz Bożonarodzeniowy - Sokółów Podlaski	20.12.2015	współorganizator	1	18	5					

Dodatkowo MODR Warszawa uczestniczył w 87 imprezach targowych organizowanych przez inne instytucje.

Zestawienie nieodpłatnych zadań doradczych realizowanych w ramach imprez współfinansowanych przez inne podmioty w 2015 r.

L.p.	Rodzaj działania	Liczba zrealizowanych działań	Data	Nazwa i miejsce imprezy	TZD/Zespół
1.	Stoisko informacyjne MODR Warszawa	1	2015-04-19	IX Wiosna na Polu i w Ogrodzie- Siedlce	DS
		1	2015-09-05,06	XXII Międzynarodowe Dni z Doradztwem Rolniczym - Siedlce	DS
		1	2015-03-03	Targi Edukacyjne	Zespół DS
		1	2015-06-13,14	XVI Mazowieckie Dni Rolnictwa	Zespół DS
		1	2015-09-17	XVII Dzień Kukurydzy i Buraka	Zespół DS
		1	2015-09-20	X Jesienny Jarmark „od pola do stołu”	Zespół DS
2.	stoisko informacyjne z zakresu agroturystyki	1	2015-04-19	IX Wiosna na Polu i w Ogrodzie-Siedlce	GW
		2	2015-09-05,06	XXII Międzynarodowe Dni z Doradztwem Rolniczym - Siedlce	GW
		1	2015-09-20	X Jesienny Jarmark „od pola do stołu”	Zespół GW
3.	stoisko promocyjne z zakresu zagród edukacyjnych	1	2015-04-19	IX Wiosna na Polu i w Ogrodzie-Siedlce	GW
		3	2015-09-05,06	XXII Międzynarodowe Dni z Doradztwem Rolniczym - Siedlce	GW
4.	stoisko wystawiennicze z zakresu PR (wystawy produktów rolnych)	22	2015-09-05,06	XXII Międzynarodowe Dni z Doradztwem Rolniczym - Siedlce	PR
5.	stoisko wystawiennicze z zakresu rolnictwa ekologicznego	6	2015-04-19	IX Wiosna na Polu i w Ogrodzie-Siedlce	PR
		13	2015-09-05,06	XXII Międzynarodowe Dni z Doradztwem Rolniczym - Siedlce	PR
		1	2015-06-13,14	XVI Mazowieckie Dni Rolnictwa	Zespół PR
6	stoisko wystawiennicze z zakresu promocji produktu regionalnego i żywności tradycyjnej	2	2015-04-19	IX Wiosna na Polu i w Ogrodzie-Siedlce	GW
		15	2015-09-05,06	XXII Międzynarodowe Dni z Doradztwem Rolniczym - Siedlce	GW
		1	2015-06-13,14	XVI Mazowieckie Dni Rolnictwa	Zespół GW
		5	2015-09-20	X Jesienny Jarmark „od pola do stołu”	Zespół GW
7.	stoisko wystawiennicze rękodzieło	5	2015-04-19	IX Wiosna na Polu i w Ogrodzie-Siedlce	GW
		25	2015-09-05,06	XXII Międzynarodowe Dni z Doradztwem Rolniczym - Siedlce	GW
		1	2015-06-13,14	XVI Mazowieckie Dni Rolnictwa	Zespół GW
		5	2015-09-20	X Jesienny Jarmark „od pola do stołu”	Zespół GW

Tabela nr 10

Zestawienie beneficjentów porad w 2015

L.p.	Zadania z zakresu doradztwa rolniczego wykonywane przez Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Warszawie	liczba beneficjentów porad
1.	Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich	-
2.	Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej	15467
3.	Prowadzenie działalności w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich	2759
4.	Udzielanie pomocy rolnikom i innym mieszkańcom obszarów wiejskich w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych	117828 w tym 4275 w ramach porozumienia z ARiMR
5.	Przeprowadzanie analizy rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji oraz gromadzenie i upowszechnianie informacji rynkowych w tym zakresie	70998
6.	Prowadzenie doświadczalnictwa odmianowego w ramach porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego	-
7.	Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska	53506
8.	Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego zarządzania gospodarstwa rolnego	5286
9.	Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku	3535
10.	Współdziałanie w realizacji zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych	12392
11.	Prowadzenie analizy przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej	-
	RAZEM:	281771

Doskonalenie zawodowe kadry doradczej w 2015 r.

Szkolenia organizowane przez MODR Warszawa			
L.p.	Temat, zakres szkolenia	Liczba szkoleń	Liczba osób
1.	PROW na lata 2014-2020. Zasady wypełniania wniosków obszarowych na 2015 rok. Płatności obszarowe na 2015. Wypełnianie E- wniosku.	55	614
2.	Rejestracja Danych Rachunkowych Polskiego FADN 2015- testowanie danych, analiza raportów, obsługa programów komputerowych.	42	365
3.	Podatek VAT w rolnictwie. Podatki w rolnictwie.	4	34
4.	Kredyty i ubezpieczenia dla gospodarstw rolnych oraz podmiotów prowadzących działalność na obszarach wiejskich.	14	137
5.	IV Konferencja Sadownicza Ziemi Chynowskiej.	1	4
6.	Programy rolnośrodowiskowe i zasady realizacji działania rolnośrodowiskowo-klimatycznego oraz działania rolnictwo ekologiczne.	25	217
7.	Energetyka odnawialna, proekologiczne sposoby pozyskania i użytkowania energii, biomasa jako alternatywne źródło energii.	3	17
8.	Poferment nawozem dla rolnictwa.	2	9
9.	Uprawa poplonów ścierniskowych i ozimych	2	14
10.	Rośliny motylkowe drobnoziarniste i ich przydatność na użytkach rolnych. Technologia uprawy roślin strączkowych	2	17
11.	Nowości odmianowe papryki.	1	8
12.	Chów i hodowla królików.	1	24
13.	Produkcja żywca wołowego alternatywą dla rolników.	1	19
14.	Potencjał turystyczny Mazowsza i możliwości jego wykorzystania. Sukcesy i problemy turystyki wiejskiej na Mazowszu.	2	27
15.	Kobieta Przedsiębiorcza na obszarach wiejskich i w Unii Europejskiej - Produkty mleczarskie i zdrowie.	2	21
16.	Dostosowanie jakości produktów do standardów UE.	1	7
17.	Kontrola zarządcza i ochrona danych osobowych.	4	86
18.	BHP - szkolenie dla pracowników administracyjno-biurowych.	1	36
19.	Nowe zasady udzielania kredytów preferencyjnych dla gospodarstw rolnych oraz podmiotów prowadzących działalność na obszarach.	1	7
20.	Omówienie błędów wynikających z zamykania książek FADN za 2014 rok.	1	5
21.	Zasady przyznawania i wypełniania dokumentacji z działania PROW 2014-2020". Premie dla Młodych Rolników".	12	204
22.	Formalno-prawne aspekty prowadzenia usług turystycznych na obszarach wiejskich.	1	12
23.	Jesienne zwalczanie chwastów jednoliściennych w zasiewach zbóż ozimych.	1	7
24.	Integrowana ochrona kukurydzy i buraka cukrowego. Dzień kukurydzy.	2	4
25.	Międzynarodowa Wystawa Zieleń to życie.	1	8
26.	Jak przy pomocy jogurtów i kefirów naturalnych można odbudować mikroflorę jelit i wzmocnić odporność organizmu.	1	6
27.	Warunki utrzymania drobiu w świetle obowiązujących przepisów.	1	11
28.	Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych w ramach PROW 2014-2020. Zasady przyznawania pomocy w ramach działania "Modernizacja gospodarstw rolnych".	12	298
29.	Technologie OZE do wykorzystania w gospodarstwie rolnym.	1	8
30.	Elementy planowania produkcji zwierzęcej-trzoda, bydło.	7	42

31.	Znowelizowane przepisy o ubezpieczeniach upraw i zwierząt gospodarskich.	6	50
32.	Nowości odmianowe w uprawie papryki szparagowej.	1	7
33.	Technologia wykonywania serów podpuszczkowych.	1	3
34.	Zakładanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich.	7	59
35.	Zazielenienie - praktyki rolnicze korzystne dla klimatu i środowiska.	2	15
36.	Praktyczne wykorzystanie innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich - podstawowe informacje.	1	3
37.	Pierwsza pomoc przedmedyczna.	1	2
38.	Analiza raportu dynamicznego w gospodarstwie rolnym.	1	2
39.	Wykorzystanie efektywnych mikroorganizmów w gospodarstwie rolnym.	1	2
40.	Metodyka pracy doradczej.	1	8
41.	Kurpiowska konferencja pszczelarska.	1	14
42.	Integrowana ochrona roślin oraz wskazywanie korzyści wynikających z przystąpienia do systemu IP.	7	64
43.	Prezentacja wyników badań naukowych w produkcji zwierzęcej- wykorzystanie maślanu sodu w stymulacji rozwoju przewodu pokarmowego cieląt.	1	11
44.	Jakość usług turystycznych w gospodarstwach agroturystycznych i obiektem turystyki wiejskiej.	1	7
45.	Nowe technologie i nowe odmiany w uprawie zbóż ozimych i jarych, uprawa prosa.	4	27
46.	Uprawa maliny jesiennej i truskawek pod osłonami.	2	15
47.	Ochrona roślin ozdobnych.	1	7
48.	Zagroda edukacyjna, korzyści dla rolnika, cele edukacyjne, zasady uczestnictwa w Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych i jako dodatkowe źródło dochodu.	5	33
49.	Pozyskiwanie funduszy w ramach PROW 2014-2020 - restrukturyzacja małych gospodarstw.	3	16
50.	Produkcja mleka po likwidacji kwoty mlecznej.	2	39
51.	Sankcje ARiMR w programach rolnośrodowiskowych.	1	6
52.	Zasady i warunki udzielania kredytów preferencyjnych z uwzględnieniem aktualnych przepisów. Kredytowanie w rolnictwie.	3	21
53.	Zachowawcza uprawa gleby w rolnictwie zrównoważonym.	1	7
54.	Produkt tradycyjny wysokiej jakości - skracanie łańcucha dostaw żywności z gospodarstwa do konsumenta.	1	25
55.	Dobre praktyki rolnicze w integrowanej ochronie roślin z zastosowaniem pożytecznych mikroorganizmów.	1	31
56.	Rolnictwo ekologiczne w kontekście działania PROW 2014-2020.	3	13
57.	Odbudowa pogłowia trzody chlewnej w ramach działania PROW 2014-2020.	1	5
58.	Analiza wyników rachunkowości rolnej. Dobór gospodarstw na 2016.	1.	19
59.	Zintegrowany system rynkowy (wprowadzanie cen z targowisk przez doradców).	1	4
60.	Analiza stanu rolnictwa z powiatu sierpeckiego na podstawie rachunkowości i opracowanych kalkulacji.	1	6
61.	Przemiany energetyczno - białkowe w żywieniu bydła.	1	8
62.	Racjonalne nawożenie zbóż.	1	28
63.	Analiza wyników działalności gospodarstw rolnych dostarczonych przez PL FADN - trzoda chlewna.	1	8
64.	Tworzenie Grup i Organizacji Producentów, PROW na lata 2014-2020.	3	18
65.	Polski FADN 2015 - podsumowanie działalności.	3	123
66.	Dobór gospodarstwa 2016 i omówienie protokołów kontroli danych rachunkowych.	4	33
67.	Szacowanie szkód łowieckich.	1	8
68.	Produkt regionalny, tradycyjny i lokalny narzędziem rozwoju i podnoszenia atrakcyjności obszarów wiejskich.	5	39

69.	Wymogi ochrony środowiska dla gospodarstw rolnych położonych na obszarach OSN.		1	8
70.	Tradycje bożonarodzeniowe.		1	11
71.	Kalkulacje rolnicze jako metoda decyzyjna przy wyborze działalności produkcyjnych w gospodarstwie.		1	18
72.	Znaczenie pszczoły miodnej w produkcji rolnej.		1	21
73.	Ekonomiczne i prawne aspekty prowadzenia działalności w gospodarstwach rolnych.		1	48
74.	Programy doradcze impulsem do unowocześniania gospodarstwa domowego na wsi.		1	7
75.	Muszka płamoskrzydła już w Polsce		1	8
76.	Różne sposoby zmniejszania poślizgu ciągników w trakcie prac polowych.		1	5
77.	Uprawa soi.		1	7
78.	Wymagania kategoryzacyjne WBN.		1	8
Razem			296	3 195
Szkolenia organizowane przez inne instytucje				
L.p.	Temat, zakres szkolenia	Organizator/ Jednostka szkoląca	Liczba szkoleń	Liczba osób
1.	Płatności obszarowe 2014 - 2020. Mechanizmy zrzeszające rolników. Możliwości inwestowania w nowej perspektywie finansowej PROW Zasady wypełniania wniosków o płatności bezpośrednio w 2015 roku.	ARiMR, MRiRW, SITR, DeLaval, Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych, Agencja Rozwoju Mazowsza	40	274
2.	FADN Spis aktywów i zobowiązań. Instrukcja prowadzenia zapisów w książkach rachunkowych.	Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej	11	132
3.	Podatek w działalności gospodarczej prowadzonej na obszarach wiejskich.	CDR O/Kraków, Top Agrar	2	9
4.	Minimalne wymogi wzajemnej zgodności oraz BHP w gospodarstwie rolnym.	CDR w Brwinowie	1	2
5.	Zmiany w programie rolnośrodowiskowym dla beneficjentów działania w ramach PROW 2007-2013 oraz zasady realizacji nowych działań w ramach PROW 2014-2020.	ARiMR, CDR Brwinów, MRiRW, Instytut Technologiczno- Przyrodniczy, Stowarzyszenie Ekologiczno Kulturalne Ziarno	15	36
6.	Zasady prowadzenia gospodarstwa ekologicznego – wymogi prawne i podstawy produkcji w gospodarstwie ekologicznym.	CDR W Brwinowie	2	126
7.	Praktyczne aspekty ograniczenia występowania chorób roślin uprawnych w gospodarstwie ekologicznym-rozpoznawanie chorób, zmianowanie, uprawa gleby Znaczenie roślin strączkowych w zmianowaniu w aspekcie zazielenienia.	MIR, CDR Brwinów O/Radom	2	7
8.	Zakres odpowiedzialności oraz prawidłowe oszacowanie strat w gospodarstwach rolnych spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi. Bezpieczeństwo produkcji rolnej w aspekcie szkód w uprawach rolnych wyrządzonych przez dzikie zwierzęta.	Mazowiecki Urząd Wojewódzki, Urząd Gminy Sadowne	2	3
9.	Integrowana ochrona roślin w sadownictwie. System uprawy gleby do zastosowania w ramach integrowanej ochrony roślin.	MRiRW, CDR Brwinów O/Radom, Polski Związek Producentów Roślin Zbożowych	5	42
10.	55 Sesja Naukowa Instytutu Ochrony Roslin - Państwowego Instytutu Badawczego	IOR-PIB Poznań	1	6

11.	Odnawialne źródła energii, wdrażanie wyników badań naukowych w gospodarstwach rolnych.	Urząd Marszałkowski, CDR O/Radom, ENEX, PIMOT W-wa	4	11
12.	Konferencja Syngenta 2015.	Syngenta	1	2
13.	Wymiana wiedzy na temat zaawansowanego zarządzania składnikami odżywczymi, zastosowanie rolnictwa precyzyjnego.	CDR O/Radom	1	2
14.	Sposoby oczyszczania wody na poziomie gospodarstwa metodą ograniczenia ucieczki biogenów.	CDR O/Radom	1	17
15.	Czas na rozwój - czas na ekologię.	Agencja Rozwoju Lokalnego sp. z o.o. Lublin	1	2
16.	Ekologiczne polskie zioła.	CDR Brwinów	1	6
17.	Biogazownie rolnicze w przemyśle rolno – spożywczym.	Centrum Prasowe PAP Warszawa, FUNDEKO	2	3
18.	Zdrowie gleby , roślin, zwierząt oraz dom bez chemii warunkiem zdrowia ludzi	ProBiotics Polska, Fundacja na Rzecz Rozwoju Pol.Roln.	5	6
19.	Kongres rozwoju obszaru LGD Zielone Mosty Narwi.	LGD Zielone Mosty Narwi	1	1
20.	Nowoczesne metody efektywnej produkcji z zakresu sadownictwa i warzywnictwa. Targi sadowniczo – warzywnicze.	IO w Skierniewicach, Oficyna Wydawnicza Oikos Sp. z o.o., Sakata Vegetables Europe, Floraland Agrosimex, BASF, Pfeifer Langen Gliniojeck S.A., HR Strzelce	7	26
21.	Innowacyjność w uprawach ogrodniczych. Nowe odmiany i uprawa zbóż.	IO w Skierniewicach, CDR Brwinów, KWS Polska Sp. z o. Gospodarstwo Rolne J. Czarzasty Dzielin , Firma PROCAM, IHAR O/Bonin	6	23
22.	Monitorowanie i prognozowanie agrofagów w uprawach rolniczych.	CDR O/Poznań	1	3
23.	Posiedzenie Wojewódzkiego Zespołu PDOiR.	COBORU	1	2
24.	Wartość gospodarcza odmian wpisanych do Krajowego Rejestru.	Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Seroczynie	1	1
25.	Chów bydła mięsnego szansą rozwoju gospodarstw rolnych. Przygotowywanie kiszzonek i żywienie paszami objętościowymi. Rozród i żywienie trzody chlewnej.	Schaumann Polska, CDR Brwinów, UR w Krakowie, MZHB i PM w Parzniewie, PIWet Puławy, MIR	10	26
26.	Innowacyjny gospodarz. Chów ślimaków jako przykład przedsiębiorczości w gospodarstwie rolnym.	CDR Brwinów	1	1
27.	Trzecia rewolucja w produkcji i dystrybucji jabłek, polskie winnice. Nowe możliwości produkcji owoców miękkich.	Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, CDR Brwinów	3	29
28.	Produkcja sera podpuszczkowego.	LGD Zielone Mosty, Urząd Marszałkowski	1	1
29.	XVI konferencja Firmy DU PONT- środki dla rolnictwa.	DU PONT	1	4
30.	Rola nauki w rozwoju obszarów wiejskich.	Pań. Sz. Wyższa w Białej Podlaskiej	1	1
31.	Aktualne problemy nowoczesnego pszczelarstwa. Konferencja pszczelarska.	RZP w Płocku, LODR Końskowola	2	4
32.	Przedsiębiorczość na obszarach wiejskich - współczesne wyzwania i koncepcja rozwoju. Dni przedsiębiorcy rolnego.	CDR Brwinów O/Radom; O/Poznań	3	14
33.	Nowe trendy w dywersyfikacji działalności rolniczej na przykładzie Austrii i Włoch.	ORKE Ośrodek Rozwoju Kompetencji Europejskich	1	1

34.	Seminarium dla kierowników Działów Przedsiębiorczości i Wiejskiego Gospodarstwa Domowego i Agroturystyki.	CDR O/Kraków	1	7
35.	Rola samorządu terytorialnego, rolniczego i związków rolniczych w rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich - 25 lat doświadczeń.	Senat RP	1	1
36.	IX Warsztaty Metodyki Doradztwa dla Kierowników Działów Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw.	CDR Brwinów	1	2
37.	Regionalna konferencja metodyczna.	COBORU	1	2
38.	Warsztaty dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie.	FAPA	1	1
39.	Międzynarodowa Konferencja Naukowa "Rolnictwo przyjazne środowisku".	Wyższa Szkoła Agr w Łomży.	1	1
40.	Laboratoria regionalnej kreatywności i produkcji.	Schlierbach SPES Zukunftsakademie	1	2
41.	Popularyzacja dobrych praktyk w zakresie rozwoju wszelkich form przedsiębiorczości oraz inicjatyw na rzecz rozwoju społeczności lokalnych prowadzących do stworzenia nowych miejsc pracy oraz dywersyfikacji dochodów mieszkańców obszarów wiejskich.	CDR w Brwinowie, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	2	2
42.	Turystyka i Agroturystyka Wiejska.	MRiRW, MSiT, UM Woj.Świę., Pol. Fede. Turystyki Wiejskiej	3	16
43.	Produkt tradycyjny i regionalny. Wiedza, produkt i współpraca kluczem do sukcesu. Produkt tradycyjny jako element podnoszenia atrakcyjności turystycznej regionu.	MRiRW, Zes Szkół im. MSCurie w Wyszku, UG. Puszcza Mariańska, UM Woj.Maz. i Woj. Warm. - Mazurskiego	6	33
44.	Budujemy kreatywną firmę na wsi w 10 krokach.	EKWOS	2	41
45.	Rolnicy w systemach jakości żywności. Bezpieczeństwo żywności.	CDR Brwinów, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Płońsku	2	8
46.	Przez innowacyjność do sukcesu.	Farmer	1	3
47.	Myślenie projektowe jako podstawa tworzenia projektów.	CDR O/Kraków	1	8
48.	I Forum Mazowieckiej Prasy Samorządowej	Urząd Marszałkowski Woj. Mazowieckiego	1	7
49.	Mazowiecka Sieć Ośrodków Doradzo- Informacyjnych w zakresie innowacji.	Urząd Marszałkowski Woj. Mazowieckiego	1	2
50.	Kongres Bezpieczeństwa Sieci.	Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji	1	1
51.	Ochrona danych osobowych oraz świadczenie usług drogą elektroniczną.	LEX CENTRE	1	4
52.	Prezentacja wyników badań naukowych w produkcji zwierzęcej i możliwości zastosowania w praktyce.	CDR O/Radom	1	4
53.	Więcej nowych miejsc pracy w regionie.	Fundacja Polski Kongres Gospodarczy	1	3
54.	Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Doliny Przysowy i Słudwi.	RDOŚ w Łodzi	1	2
55.	Regionalna konferencja - Więcej nowych miejsc pracy.	Fundacja Polski Kongres Gospodarczy	1	8
56.	Konferencja: konsultacje społeczne dotyczące sformułowania szczególnych zagrożeń w korzystaniu z wód zlewni rzeki RADOMKI wraz z opracowaniem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej Warszawa	1	1
57.	Dzień Otwartych Drzwi Instytutu Ogrodnictwa na Polach Doświadczalnych upraw warzywniczych w Skierniewicach.	InHort Skierniewice	1	13

58.	Koncepcja systemowego wsparcia usług doradczych dla rolników w zakresie przetwórstwa i sprzedaży produktów rolno-żywnościowych.	CDR O/Radom	1	1
59.	Przedsięwzięcia nagrodzone w konkursie Sposób na sukces przykładem rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.	CDR Brwinów	1	2
60.	Szkolenie informacyjno-promocyjne - PROW 2014-2020. Szczegółowe warunki i tryb przyznawania płatności do działania "Premia dla młodego rolnika".	ARIMR i CDR Brwinów	14	38
61.	III Ogólnopolskie Seminarium dla Komisarzy i Organizatorów targów, wystaw i imprez promocyjnych z ODR.	CDR Brwinów	1	4
62.	Idea i istota sieciowych produktów turystyki wiejskiej.	CDR Brwinów O/Kraków	1	23
63.	Edukacyjne gospodarstwa rolne - profil produkcja zwierzęca.	CDR O/Kraków	1	17
64.	Uprawa roślin zielarskich i leczniczych jako zwiększenie konkurencyjności gospodarstw i rozwój działalności gospodarczej na terenach wiejskich.	CDR O/Radom	1	17
65.	X Ogólnopolskie Warsztaty Metodyki Doradztwa dla Kierowników Działów Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw.	CDR Brwinów O/Kraków	1	2
66.	III Regionalny Konkurs Orki. Pokaz maszyn do uprawy gleby i nawożenia roślin, zasady doboru maszyn rolniczych. Ciągniki w gospodarstwie rolnym.	Mazowiecki Ośrodek Badawczy ITP w Kłudzienku, CDR Brwinów	3	29
67.	XVII Dni Ogrodnictwa - Targów Międzynarodowych z zakresu warzywnictwa, sadownictwa, roślin ozdobnych.	ODR w Kaliszu	1	1
68.	Praktyki agrotechniczne promujące zrównoważony system gospodarowania, w tym m. in. Techniki uproszczonej uprawy gleby, nawożenie precyzyjne. Wizyta na Międzynarodowej Wystawie Rolniczej AGRO SHOW w Bednarach.	CDR O/Radomiu, Polska Izba Gospodarcza	2	7
69.	Wymagania w zakresie znakowania produktów spożywczych w świetle nowych przepisów prawnych.	CDR O/Radom	1	7
70.	Jak prawidłowo napisać projekt.	CDR O/Kraków	1	6
71.	Dni Soi -pokaz nowych odmian do reprodukcji i sprzedaży.	Agroyoumis Polska	1	2
72.	Innowacyjność w turystyce wiejskiej, a nowe możliwości zatrudnienia na obszarach wiejskich-XV Ogólnopolskie Sympozjum Agroturystyczne.	CDR O/Kraków	1	7
73.	Problemy intensyfikacji produkcji zwierzęcej z uwzględnieniem ochrony środowiska, standardów UE i produkcji energii alternatywnej, w tym biogazu.	Instytut Technologiczno Przyrodniczy O/Warszawa	1	4
74.	Popularyzacja dobrych praktyk w zakresie rozwoju wszelkich form przedsiębiorczości oraz inicjatyw na rzecz rozwoju społeczności wiejskich, prowadzących do stworzenia nowych miejsc pracy oraz dywersyfikacji dochodów.	CDR Brwinów	1	2
75.	Warsztaty naukowe techniki uprawy roli dla rolnictwa niskoemisyjnego- siew pasowy.	IUNG Puławy	1	4
76.	Konferencja i Targi IV Forum Biogazu.	RENEXPO POLAND	1	1
77.	Ocena jakościowa pasz dla bydła, odchów cieląt i jałówek.	CDR O/Radom	1	1

78.	Inteligentne systemy energetyczne i magazynowania energii na przykładzie budynków szpitalnych.	Mazowiecka Agencja Energetyczna Warszawa	1	1
79.	Szczegółowe warunki i tryb przyznawania pomocy finansowej "Modernizacja Gospodarstw Rolnych " PROW na lata 2014-2020.	ARiMR	6	66
80.	Instytut Technologiczno-Przyrodniczy dla nauki, praktyki i doradztwa.	Instytut Technologiczno-Przyrodniczy	1	9
81.	Ocena jakościowa pasz dla bydła, odchów cieląt i jałówek.	CDR O/ Radom	1	3
82.	IX Sejmik Turystyczny Województwa Mazowieckiego.	Samorząd Województwa Maz., UM Pułusk, MROT	1	8
83.	Możliwości i wyzwania związane z transferem wiedzy.	MRIRW	1	2
84.	Obowiązujące przepisy prawne w zakresie ochrony danych osobowych w kontekście tworzenia baz danych oraz zasad prawidłowego przygotowania newslettera, jako ważny aspekt w rozwoju obszarów wiejskich.	CDR O/ Kraków	1	2
85.	VI Forum Rozwoju Mazowsza.	Agencja Rozwoju Mazowsza	1	4
86.	Przetwórstwo produktów w gospodarstwie rolnym z wykorzystaniem infrastruktury inkubatora przetwórstwa produktów.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego	1	4
87.	Konkursy ogłaszane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego w 2015r.	Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych	1	6
88.	Nowoczesny warsztat dziennikarza	CDR O/Poznań	1	1
89.	XII Rolniczy Festiwal Nauki.	CDR Brwinów i Centralna Biblioteka Rolnicza	1	13
90.	Modernizacja Gospodarstw Rolnych" w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych” objętego PROW 2014-2020.	ARiMR Warszawa ARiMR BP Węgrów i Gostynin, CDR O/Radom	6	23
91.	Nowe technologie w produkcji trzody chlewnej z uwzględnieniem wykorzystania środków PROW 2014-2020.	MRiRW	1	1
92.	Gospodarstwa opiekuńcze – jako alternatywna ścieżka rozwoju gospodarstw.	Mazowiecko-Podlaskie Stowarzyszenie Agroturystyczne	1	4
93.	Podatek dochodowy w działalności gospodarczej prowadzonej na obszarach wiejskich.	CDR O/Kraków	1	43
94.	Szkolenie z pierwszej pomocy przedmedycznej.	Szkoła Ratownictwa MEDITRANS Warszawa	1	12
95.	VIII Międzynarodowe Targi Żywności Ekologicznej i Regionalnej NATURA FOOD 2015 Łódź.	Międzynarodowe Targi Łódzkie	1	2
96.	IX Kongres KSOW.	Urząd Marszałkowski Woj. Mazowieckiego	1	1
97.	Zarządzanie ryzykiem w rolnictwie w kontekście tegorocznej suszy.	Krajowa Rada Izb Rolniczych	1	1
98.	Doradztwo w zakresie doradztwa dotyczącego środków ochrony roślin.	CDR O/Radom	1	2
99.	Warsztaty polowe z integrowanej ochrony roślin rozpoznawanie, monitoring i zwalczanie muszki płomskrzydłej Drosophila suzuki.	Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach	1	2
100.	Stan plantacji ziarnowych i kondycji kukurydzy.	AGRO-NAS	1	2
101.	Metodyka wsparcia dla LGD w procesie budowy lokalnych strategii rozwoju-szkolenie internetowe.	CDR Brwinów	1	11

102.	Efektywne gospodarowanie energią w gospodarstwach rolnych.	CDR O/Radom	1	3
103.	Organizacja, finansowanie i implementacja prosumenckich inwestycji OZE w rolnictwie.	Instytut Energetyki Odnawialnej w Warszawie	1	1
104.	Wspólna polityka rolna.	MIR, MRiRW, ARiMR	1	2
105.	XIII Krajowe Warsztaty organizacyjno- szkoleniowe Polskiego FADN.	IER i GŻ	1	5
106.	Klastry i rozwiązania sieciowe w turystyce.	MROT	1	2
107.	Współpraca z mediami.	MROT	1	1
108.	Sprzedaż lokalnych produktów turystycznych.	MROT	1	2
109.	Ludzie dla turystyki.	MROT	1	1
110.	Spotkanie informacyjno-szkoleniowe dla koordynatorów Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich z Wojewódzkich ODR.	CDR w Brwinowie	1	1
111.	Intensywny kurs grafiki komputerowej.	Nova Centrum Edukacyjne	1	1
112.	VI Forum Rozwoju Mazowsza.	Agencja Rozwoju Mazowsza	1	4
113.	Debata ekspercka poświęcona możliwości i sposobom redukcji emisji gazów cieplarnianych z sektora rolniczego.	Polski Klub Ekologiczny Okręg Mazowiecki	1	1
114.	II Forum Wołowyń.	Polskie Zrzeszenie Producentów Bydła Mięsnego	1	2
115.	Efektywność energetyczna budynków w Polsce i w Niemczech.	Polsko-Niemiecka Izba Przemysłowo-Handlowa	1	8
116.	Woda-Środowisko-Obszary wiejskie – konferencja.	ITP. Falenty	1	1
117.	Ocena przydatności ogórków gruntowych do kiszenia.	ZDOO Kawęczyn	1	9
118.	Ekologiczna uprawa drzew pestkowych i ziarnkowych.	Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach	1	4
119.	Rola i znaczenie innowacji w polityce rozwoju ze szczególnym uwzględnieniem działań wspierających innowacje w ramach PROW 2014-2020 -seminarium internetowe.	CDR O/Kraków	1	41
120.	Ekologiczna uprawa roślin jagodowych.	Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach	1	17
121.	Rachunkowość rolna FADN - szkolenie e-learningowe.	IERiGŻ Warszawa	1	11
122.	Szkolenie w zakresie doradztwa dotyczącego środków ochrony roślin.	CDR O/Radom	1	7
123.	III Ogólnopolski Zlot Zagród Edukacyjnych.	CDR O/Kraków	1	2
124.	Potencjał ludzi wykorzystany w sukcesie organizacji.	Akademia "Wiedza i Praktyka"	1	1
125.	Warsztaty serowarskie	Urząd Marszałkowski woj. mazowieckiego	1	1
126.	Narodowe wyzwania w rolnictwie na Narodowym.	miesięcznik "Farmer"	1	12
127.	Pszczoły w rolnictwie i życiu człowieka.	CDR w Brwinowie	1	3
128.	Babiniec II - jarmark wiedzy i innowacji.	CDR O/Krakowie	1	17
129.	Ekologiczne uprawy drzew pestkowych i ziarnkowych.	Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach	1	1
130.	Rozpoznawanie i monitoring agrofagów w ramach systemu integrowanej ochrony roślin ze szczególnym uwzględnieniem programów rolnośrodowiskowych i rolnictwa ekologicznego.	CDR O/Radom	2	5
131.	Program wieloletni IUNG- PIB jako wsparcie procesów kształtowania środowiska rolniczego i zrównoważonego rozwoju- konferencja.	IUNG Puławy	1	4
132.	Praktyczne wykorzystanie i wdrażanie wyników badań naukowych do zastosowania w produkcji roślinnej- konferencja.	CDR O/Radom	1	7

133.	Układ pokarmowy przeżuwaczy - budowa i funkcje. Trawienie - przemiany energetyczno-białkowe i gospodarka mineralno-witaminowa u przeżuwaczy.	Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka	1	1
134.	Zagrodowe wytwarzanie produktów tradycyjnych-dobre praktyki produkcji pszczelarskiej.	Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego	1	1
135.	Sieć na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich sposobem na zapewnienie zrównoważonego i inteligentnego rozwoju polskiej wsi.	CDR Brwinów	1	3
136.	Rolnictwo niskoemisyjne - wyzwania i perspektywy ochrony klimatu.	Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami	1	1
137.	Nowe trendy w turystyce.	MROT	1	2
138.	Ekonomia społeczna jako rodzaj działalności, która łączy w sobie cele społeczne i ekonomiczne.	CDR O/Kraków	1	2
139.	Dziedzictwo Mazowsza - nowe szlaki unikatowe atrakcje.	MROT	1	1
140.	Rolnictwo precyzyjne gwarancją efektywności produkcji.	CDR O/Poznań	1	3
141.	Dzień Simentalski.	Austriacki Związek Hodowców Bydła Simentalskiego	1	2
142.	Podsumowanie realizacji zadań związanych z pomocą techniczną w ramach PROW 2007-2013 oraz stan przygotowań do wdrożenia pomocy technicznej w ramach PROW 2014-2020.	ARiMR	1	8
143.	Debata ekspercka poświęcona możliwości i sposobom redukcji emisji gazów cieplarnianych z sektora rolniczego.	Polski Klub Ekologiczny Okręg Mazowiecki	1	1
144.	Kierunki rozwoju teleinformatyki w jednostkach doradztwa rolniczego.	CDR Brwinów	1	2
145.	Spotkanie dla koordynatorów Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich z WODR.	CDR Brwinów	1	4
146.	Dywersyfikacja działalności w gospodarstwie rolnym.	CDR O/Radom	1	5
147.	Funkcjonowanie i organizacja grup producenckich.	CDR O/Radom	1	5
148.	Monitoring efektów przyrodniczych programu rolnośrodowiskowego.	Instytut Technologiczno-Przyrodniczy Falenty	1	7
149.	Profesjonalne kadry-mit czy potrzeba rynku turystycznego XXI wieku.	MROT	1	2
150.	Podsumowanie w ramach Programu wieloletniego (2015-2020).	Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach	1	2
151.	Szkolenie e-learningowe -Ubezpieczenia i umowy w działalności gospodarczej prowadzonej na obszarach wiejskich i w rolnictwie.	CDR O/Kraków	1	30
152.	Tworzenie naukowych podstaw postępu biologicznego i ochrona roślinnych zasobów genowych, źródłem innowacji i wsparcia zrównoważonego rolnictwa oraz bezpieczeństwa żywnościowego kraju.	IHAR Radzików	1	1
153.	Szkolenie e-learningowe. ABC przedsiębiorczości na obszarach wiejskich: zakładanie działalności gospodarczej i tworzenie biznesu.	CDR O/Kraków	1	19
154.	Szkolenie e-learningowe. Produkty lokalne w sprzedaży bezpośredniej - uwarunkowania formalno-prawne - aktualizacja krajowych przepisów prawnych.	CDR O/Kraków	1	1
155.	Rozpoznawanie i monitoring agrofagów w ramach systemu integrowanej ochrony roślin ze szczególnym uwzględnieniem programów rolnośrodowiskowych i rolnictwa ekologicznego - moduł rolniczy.	CDR O/Radom	1	4
156.	Rozpoznawanie i monitoring agrofagów w ramach systemu integrowanej ochrony roślin ze szczególnym uwzględnieniem programów rolnośrodowiskowych i rolnictwa ekologicznego - moduł warzywniczy.	CDR O/Radom	1	4

157.	Czy Polska jest przyjazna rolnictwu ekologicznemu? Idea i praktyka Ekologicznego Uniwersytetu.	UPH Siedlce	1	1
158.	Szkolenie e-learningowe. Działania Leader w PROW 2014-2020.	CDR O/Kraków	1	3
159.	Strategie antydrapieżnicze muchołówki białoszyjej.	UPH Siedlce	1	1
160.	Efektywne gospodarowanie zasobami, gospodarka niskoemisyjna i odporna na zmiany klimatu w sektorze rolnym.	CDR O/Radom	1	2
161.	Standaryzacja obiektów zagrodowej infrastruktury technicznej ze szczególnym uwzględnieniem budowli i budynków inwentarskich.	Instytut Technologiczno - Przyrodniczy w Falentach	1	3
162.	Przygotowanie i sprzedaż produktu ekologicznego.	CDR O/Radom	1	3
163.	Problematyka społeczna i ekonomiczna obszarów Europy o rozdrobnionej strukturze agrarnej.	CDR O/Kraków	1	12
164.	Zarządzanie budżetem domowym wiejskiego gospodarstwa domowego- internetowe.	CDR O/Kraków	1	2
165.	Afrykański pomór świń	IUNG Puławy	1	7
Razem			306	1 714

5. Projekty i zadania zlecone przez inne jednostki

5.1. Projekty

Tabela nr 12

Wykaz złożonych i zrealizowanych projektów w 2015 roku

Lp.	Nazwa	Nr programu/ źródło finansowania	Dział/Oddział koordynujący	Zrealizowane działania
1	Stosowanie środków ochrony roślin z uwzględnieniem zasad integrowanej ochrony roślin w woj. mazowieckim	FAPA 00025-6900-FA1900404/13	Dział DS	183 szkolenia z udziałem 5221 osób.
2	Dobre praktyki rolnicze na obszarach szczególnie narażonych na azotany pochodzenia rolniczego, tzw.osn	FAPA 00001-6900-FA1900497/14	Dział PR	105 szkoleń z udziałem 2923 osób.
3	Integrowana Produkcja Roślin.	FAPA 00018-6900-FA1900485/13	Dział PR	5 szkoleń z udziałem 150 osób.
4	Rozwój e-usług w Mazowieckim Ośrodku Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie	RPMA.01.05.00-14-051/12 Finansowany z EFS	MODR Centrala	Kontynuacja projektu - opracowanie merytoryczne, produkcji i implementacji szkoleń e-learningowych. Działania poprojektowe – obsługa portalu e- usługi - dotyczące obiegu dokumentów, wprowadzanie planu za I półrocze i cen z targowisk.
5.	„Geocaching jako determinanta Wzrostu atrakcyjności	RPO WM 2007-2013 Priorytet VI, działanie 6.2	MODR Centrala	Kontynuacja projektu - ilustracja miejsc ukrycia skrytek, sprawdzenie ich

	agroturystycznej na Mazowszu”	Turystyka		stanu oraz przygotowanie pisemnej informacji, w związku z kontynuacją projektu " Geocaching jako determinanta wzrostu atrakcyjności agroturystycznej na Mazowszu",
6.	ROKWOOD	SITR Koszalin 319956	MODR Warszawa Oddział Poświętne	kontynuowano prace nad wspólną strategią współpracy międzynarodowej oraz zorganizowano spotkanie/ warsztaty w Polsce
7	Przedsiębiorczość z wizją- narzędzia budowania kompetencji zarządczych u producentów rolnych Europy Centralnej i Wschodniej - „Entrepreneurship with vision – methods and tools for managerial capacity building of agricultural producers in Central and Eastern Europe”	2015-1-PL01- KA202-016871 program Erasmus+	MODR Centrala	Spotkanie w Holandii, w którym uczestniczył przedstawiciel MODR. Celem spotkania było omówienie przyszłej współpracy, finansowanie oraz harmonogram projektu
8.	Rozwój e-usług w Mazowieckim Ośrodku Doradztwa Rolniczego 2.0	RPO WM 2014 - 2020 Działanie 2.1	MODR Centrala	Złożono do zatwierdzenia
9.	Wyjazd studyjny na międzynarodowe dni pola – Feldtage 2016, Organizacja wystawy na polu demonstracyjnym Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego wraz z prezentacją metod produkcji konwencjonalnych i ekologicznych.	KSOW Centralny	MODR Centrala	Złożono do zatwierdzenia
10.	Stymulacja rozwoju sektora rolno-spożywczego, wdrażania innowacji w rolnictwie, tworzenie sieci pomiędzy rolnikami, podmiotami doradczymi, jednostkami naukowymi, przedsiębiorcami z wykorzystaniem „ AgroBio-Cluster” – Klaster biogospodarki rolno-spożywczej.	KSOW Centralny	MODR Oddział Radom	Złożono do zatwierdzenia
11.	Regionalne Konferencje Pszczelarskie	KSOW Centralny	MODR Centrala	Złożono do zatwierdzenia

1. Kontynuowano, rozpoczęty w 2014 r. projekt **„Szkolenia w zakresie stosowania środków ochrony roślin z uwzględnieniem zasad integrowanej ochrony w woj. Mazowieckim”** - umowa nr 00025-6900-FA1900404/13 zawarta z FAPA w ramach Działania 111 „Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie” PROW 2007-2013. Projekt realizowany był w ramach konsorcjum z Mazowiecką Izbą Rolniczą. W III etapie realizacji projektu zorganizowano i przeprowadzono 183 szkolenia (szkoleń podstawowych i uzupełniających) w których udział wzięło 5 221 rolników.
2. W 2015 roku realizowano projekt **„Dobre praktyki rolnicze na obszarach szczególnie narażonych na azotany pochodzenia rolniczego”, tzw. OSN**. FAPA 00001-6900FA1900497/14. Zrealizowano 105 trzydniowych szkoleń dla 2923 osób. Program szkolenia pozwolił uczestnikom pogłębić wiedzę z zakresu wdrażania we własnych gospodarstwach dobrych praktyk rolniczych, które zapobiegają odpływom azotanów ze źródeł rolniczych do wód lądowych. Uczestnicy poznali proces związany z eutrofizacją wód, jej przyczyny i sposoby zapobiegania. Trzeciego dnia podczas wyjazdu studyjnego uczestnicy szkolenia mieli możliwość zapoznania się ze stosowanymi dobrymi praktykami rolnymi w zakresie zrównoważonej i racjonalnej gospodarki nawozami jak również podejmowanymi działaniami rolnośrodowiskowymi mającymi na celu ograniczenie spływu makroskładników: azotanów i fosforanów do wód.
3. Kontynuowano, rozpoczęty w 2014 r., realizację projektu **„Integrowana Produkcja Roślin”** w ramach konsorcjum z Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Radomiu, Instytutem Ochrony Roślin PIB w Poznaniu i Instytutem Ogrodnictwa w Skierniewicach. Głównym celem szkoleń było przekazanie od strony teoretycznej i praktycznej wiedzy z zakresu Integrowanej Produkcji Roślin. W ramach projektu zorganizowano 5 szkoleń 2-dniowych, w którym udział wzięło 150 rolników.
4. Kontynuowano, rozpoczęty w 2013r projekt **„Rozwój e-usług w Mazowieckim Ośrodku Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie”** dotyczył budowy systemu informacyjnego umożliwiającego świadczenie e-usług klientom MODR (rolnikom i mieszkańcom obszarów wiejskich). W ramach projektu prowadzono również prace związane z przygotowaniem systemu umożliwiającego zarządzanie usługami świadczonymi nieodpłatnie w ramach ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego. W 2015 roku w ramach projektu dokonano opracowania merytorycznego, produkcji i implementacji szkoleń e-learningowych dla MODR w Warszawie.
5. Kontynuowano, rozpoczęty w 2014 projekt RPO WM 2007-2013 Priorytet VI, działanie 6.2 Turystyka pod nazwą **Geocaching jako determinanta wzrostu atrakcyjności agroturystycznej na Mazowszu**. We wrześniu 2015 r.

przeprowadzono lustrację miejsc ukrycia skrytek oraz przygotowano pisemną informację na temat ich stanu i możliwości dalszego użytkowania.

- 6 Kontynuowano, rozpoczęty w 2013 r. projekt **ROKWOOD „Regiony europejskie sprzyjające innowacjom w dziedzinie zrównoważonego wytwarzania i racjonalnego wykorzystania biomasy drzewnej”** – projekt mający na celu współpracę pomiędzy klastrami badawczymi z zakresu produkcji biomasy z zagajników krótkiej rotacji (wierzba, topola). W projekcie uczestnicy 6 klastrów europejskich (22 partnerów), których zadanie polega na koordynacji przygotowania Wspólnego Planu Działania (WPD) na poziomie europejskim, aby sprzyjać rozwojowi gospodarczemu poprzez stymulowanie badań i rozwoju technologicznego w wybranych dziedzinach produkcji wykorzystania biomasy z drewna. ROKWOOD wspierał ponadnarodową współpracę klastrów badawczych, działających na rzecz rozwoju technologii i usług dla sektora biomasy, a to z kolei ma na celu wsparcie regionalnych Europejskich Regionów Biomasy. Docelowo produkcja biomasy zagajników krótkiej rotacji ma wspierać ‘czyste technologie” produkcji, odnawialne źródła energii, recykling wody, eko-desing i żyzność gleby. W 2015 roku w ramach programu odbyło się spotkanie/warsztaty w Polsce.
- 7 **Projekt „Przedsiębiorczość z wizją - narzędzia budowania kompetencji zarządczych u producentów rolnych Europy Centralnej i Wschodniej”** („Entrepreneurship with vision – methods and tools for managerial capacity building of agricultural producers in Central and Eastern Europe”) realizowany był od dnia 01.09.2015r. Liderem projektu ze strony polskiej jest SGGW w Warszawie, MODR uczestniczy jako partner. Uczestnikami projektu są takie państwa jak Polska, Słowenia, Litwa, Holandia, Francja, Niemcy i Austria. Projekt będzie realizowany do połowy 2018 r. Kluczowymi działaniami w projekcie jest współpraca w zakresie innowacji oraz wymiany dobrych praktyk. Projekt ISM+ (skrótowa nazwa projektu) ma na celu zwiększenie umiejętności w zakresie przedsiębiorczości za pomocą narzędzi internetowych, które oferują kilka innowacyjnych metod edukacyjnych. Uczestnikami projektu są takie państwa jak Polska, Słowenia, Litwa, Holandia, Francja, Niemcy i Austria. W ramach realizacji umowy w dniach 05.11-06.11.2015 odbyło się spotkanie w Holandii, w którym uczestniczył przedstawiciel MODR. Celem spotkania było omówienie przyszłej współpracy, finansowanie oraz harmonogram projektu.

5.2. Zadania zlecone

5.2.1 Rachunkowość rolna FADN

W 2015 r. na zlecenie Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w Warszawie w MODR prowadzone było r. 1565 księzek rachunkowości FADN.

W pierwszym półroczu zostały zamknięte książki z 2014r. w ilości 1557 sztuk. Dane zostały wprowadzone do programu komputerowego. Poprawne pliki z danymi posłużyły do wytworzenia raportu indywidualnego, który został przekazany i omówiony z rolnikiem uczestniczącym w badaniach. Raporty indywidualne dla gospodarstw stanowią pewną formę analizy dla konkretnego gospodarstwa rolnego.

Ponadto przeprowadzono 40 szkoleń dla doradców prowadzących książki, na których zapoznali się ze zmianami w formularzach księzek oraz przekazywano im bieżące informacje metodyczne dotyczące prowadzenia zapisów i analizy raportów.

5.2.2. Inne zadania zlecone

Realizowano Umowę z ARiMR z pomocy technicznej nr 006/15 z dnia 07.01.2015r. z której finansowane były zadania związane z realizacją *Porozumienia o współpracy* zawartego z ARiMR w dniu 06.06.2014r.

Doradcy w ramach utworzonego Zespołu Zadaniowego świadczyli nieodpłatne doradztwo wnioskodawcom i beneficjentom wybranych działań PROW 2007-2013 w zakresie:

- prawidłowości dokumentowania i rozliczania poniesionych przez beneficjentów kosztów,
- prawidłowości dokumentowania realizacji operacji,
- wniosków w sprawie zmian do umów,
- przygotowywania odpowiedzi na pisma otrzymane przez wnioskodawców lub beneficjentów z Agencji w ramach postępowania w sprawie przyznania pomocy oraz postępowania o wypłatę pomocy, w tym przygotowywania środków zaskarżenia,
- przygotowywania odpowiedzi lub zastrzeżeń do protokołów (raportów) z kontroli u wnioskodawców i beneficjentów,
- spraw dotyczących zwrotu pomocy finansowej oraz zwrotu nienależnie lub nadmiernie pobranych środków.

W 2015 r. w ramach tego zadania zrealizowano następujące działania:

- prowadzono 1139 spraw dla beneficjentów PROW 2007-2013 wymagających przygotowania dokumentów, uzupełnienia i poprawy składanej do ARiMR dokumentacji,
- udzielono 4275 porad z następujących działań PROW:
  - Ułatwianie startu młodym rolnikom – 960 porad,
  - Modernizacja gospodarstw rolnych – 1231 porad,

- Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz wprowadzenie odpowiednich działań zapobiegawczych – 200 porad,
- Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) – 616 porad,
- Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne -460 porad,
- Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej – 508 porad,
- Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw – 300 porad.

6. Działalność odpłatna

6.1 Działalność szkoleniowa

Tabela nr 13

Zestawienie ilościowe form szkoleniowych odpłatnych zrealizowanych w 2015 r

L.p.	Forma szkoleniowa/ doradcza / Blok tematyczny	Oddział Bielice			Oddział Ostrołęka			Oddział Płock			Oddział Poświętne			Oddział Radom			Oddział Siedlce			Centrala*			Razem MODR Warszawa		
		Plan	Wykonanie		Plan	Wykonanie		Plan	Wykonanie		Plan	Wykonanie		Plan	Wykonanie		Plan	Wykonanie		Plan	Wykonanie		Plan	Wykonanie	
		Liczba działań	Liczba działań	Liczba osób	Liczba działań	Liczba działań	Liczba osób	Liczba działań	Liczba działań	Liczba osób	Liczba działań	Liczba działań	Liczba osób	Liczba działań	Liczba działań	Liczba osób	Liczba działań	Liczba działań	Liczba osób	Liczba działań	Liczba działań	Liczba osób	Liczba działań	Liczba działań	Liczba osób
1	Szkolenia stacjonarne z zakresu	0	1	28	1	1	15		1	28	34	37	993	11	14	393	7	15	385				53	73	1992
1.1	stosowanie środków ochrony roślin przy użyciu sprzętu naziemnego przeznaczonego do stosowania tych środków, z wyłączeniem sprzętu montowanego na pojazdach szynowych oraz innego sprzętu stosowanego w kolejnictwie	0	1	28		1	15		1	28	32	32	910	6	12	333	6	13	358				44	60	1672
1.2	doradztwa dotyczącego środków ochrony roślin										2	5	83				1	2	27				3	7	110
1.3	Integrowanej produkcji roślin													5	2	60							5	2	60
1.4	Agroturystyki				1																		1		
1.5	Inne**																				4	150		4	150
2	Kursy																	2	46				0	2	46
2.1	Obsługi kombajnów zbożowych i siewkarni polowych																	2	46				0	2	46
3	Razem	0	1	28	1	1	15		1	28	34	37	993	11	14	393	7	17	431		4	150	53	75	2038

*kolumna centrala przedstawia zadania wykonane przez działy MODR Warszawa; ** szkolenia zorganizowane dla pracowników ARIMR

6.2. Działalność wydawnicza i poligraficzna

MODR Warszawa redaguje i wydaje miesięcznik „Wieś Mazowiecka” – czasopismo rolnicze o charakterze informacyjno-instruktażowym. Miesięcznik skierowany jest do rodzin rolniczych na terenie województwa mazowieckiego. Zakres i tematyka „Wsi Mazowieckiej” ustalona jest przez Radę Wydawnictw na comiesięcznych posiedzeniach organizowanych w Warszawie. W 2015 roku zostały zaprezentowane m.in. artykuły promujące wykorzystanie funduszy PROW 2014-2020, tematy związane z technologią produkcji, ekonomią lub aktualnymi zadaniami ośrodka.

Nie zapomniano o dzieciach, dla których stworzono kącik z krzyżówką i rebusem. Spośród nadsyłanych poprawnych rozwiązań losowani byli zwycięzcy, którzy w nagrodę otrzymywali książkę ufundowaną przez MODR.

Integralną częścią „Wsi Mazowieckiej” jest cieszący się dużym zainteresowaniem wśród rolników dodatek ekonomiczno-cenowy „Agrobiznes”. Zawiera on informacje potrzebne producentom rolnym przy podejmowaniu racjonalnych decyzji gospodarczych, tj. zagadnienia z zakresu ekonomiki i rachunkowości rolnej, aktualne ceny płodów rolnych, ceny skupu żywca i mleka, aktualne ceny środków do produkcji rolnej, nawozów mineralnych, pasz, materiału siewnego, środków chwastobójczych, owadobójczych i grzybobójczych oferowanych w różnych punktach handlowych i targowiskach województwa mazowieckiego.

W 2015 roku łącznie wydano 11 numerów „Wsi Mazowieckiej” wraz z dodatkiem „Agrobiznes” w nakładzie 51 000 egzemplarzy.

Miesięcznik „Wieś Mazowiecka” otrzymał wyróżnienie w kategorii „Najlepsze czasopismo periodyczne” w XXII edycji konkursu „Najlepsze wydawnictwo wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego w 2014 r.” organizowanym przez CDR w Brwinowie O/Poznań, nad którym patronat honorowy objął Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Wydawnictwa nieperiodyczne MODR odpłatne – broszury

MODR Warszawa dodrukował odpłatne broszury pt.: „Uprawa łubinu i grochu siewnego” – nakład 800 egz.; „Uprawa truskawki z zastosowaniem integrowanej ochrony roślin” – nakład 1000 egz.; "Poznajemy smaki Mazowsza - przepisy na produkty tradycyjne i regionalne z mąki, kaszy i ziemniaków" - nakład 500 egz.; Poznajemy smaki Mazowsza- przepisy na produkty tradycyjne i regionalne z mięsa, mleka, owoców i warzyw"- nakład 500 egz.; "Poznajemy smaki Mazowsza - przepisy na tradycyjne i regionalne napoje alkoholowe i bezalkoholowe" nakład 500 egz.

6.3. Działalność laboratoryjna

Realizowano działalność usługową dotyczącą analiz materiału paszowego, roślinnego, siewnego i glebowego. Wykonano analizy płatne: 190 analiz materiału paszowego, 916 analiz materiału roślinnego i siewnego, 14 analiz gleby.

6.4. Działalność hotelarska i gastronomiczna

Centrum Edukacyjno-Konferencyjne świadczy usługi hotelarskie, gastronomiczne oraz konferencyjne.

W ramach swojej działalności wykonało następujące usługi statutowe i komercyjne:

- Baza Konferencyjna

Dysponuje 5 salami konferencyjnymi mogącymi pomieścić jednorazowo 260 osób w systemie zasiadającym przy stolikach. Bez stolików około 400 osób.

W 2015 roku odbyło się 65 spotkań statutowych dla 3475 osób i 137 spotkań komercyjnych dla 5 316 osób

- Hotel

Posiada 54 pokoje hotelowe mieszczące 116 osób. W 2015 roku udzielono 10 224 osobonoclegi, co stanowiło 22,92% obłożenia obiektu w skali roku.

- Restauracja

Oferuje całodzienne wyżywienie dla gości indywidualnych i grup zorganizowanych. Jednorazowo może przyjąć 120 osób. Organizuje przyjęcia okolicznościowe: chrzciny, komunie, rocznice, imieniny, konsolacje oraz pikniki, biesiady, grille.

W 2015 roku wydano:

*śniadania - 6 075

*obiady - 12 764

*kolacje - 3 488

*serwisy kawowe - 4 703

Od września uruchomiono sprzedaż cateringową. W okresie 01.09.-31.12.2015 sprzedano z dostawą do klienta 508 dań.

W ramach reklamy i promocji CEK opracowano prezentację multimedialną, którą rozesłano do 120 firm.

Rozniesiono po mieście około 600 sztuk ulotek promujących obiady dnia.

Przygotowano i rozwieszono 60 pakietów wigilijnych, z czego 16 firm kupiło nasze usługi.

We wrześniu uruchomiono profil internetowy CEK na facebook.

Od października CEK współpracuje z portalem hotelowym booking.com. W ramach tej współpracy sprzedano 26 pokojonocy.

6.5. Działalność upowszechniająca wiedzę rolniczą, nowe technologie oraz promująca produkty i wyroby przetwórstwa rolno-spożywczego

6.5.1. Imprezy upowszechniające wiedzę rolniczą nowe technologie oraz promująca produkty i wyroby przetwórstwa rolno-spożywczego

Tabela nr 14

Wykaz imprez zrealizowanych w 2015 roku

Lp.	Nazwa i miejsce imprezy	Data imprezy	Organizator/ współorganizator/ Uczestnik	Zakres działalności MODR na imprezie
1.	XIV Targi Edukacyjne	03.03.2015	organizator	Organizacja targów, warsztatów dla uczniów, poczęstunek dla wystawców i organizatorów.
2.	IX Wiosna na Polu i w Ogrodzie - Siedlce	19.04.2015	organizator	Organizacja imprezy, przygotowanie placu wystawowego, prezentacja działalności MODR
3.	XXIV Giełda Rolnicza w Łącku	17.05.2015	współorganizator	współorganizacja imprezy, stoisko informacyjne MODR, wystawa twórców ludowych i produktu regionalnego, konkursy, druk zaproszeń, plakatów i gazety targowej.
4.	XVI Mazowieckie Dni Rolnictwa	13-14.06.2015	organizator	<p>Tematyka wystawy: firmy hodowlano-nasienne, chemiczne, producenci ciągników, maszyn oraz sprzętu do produkcji roślinnej i zwierzęcej, producenci pasz, preparatów weterynaryjnych, przetwórców branży rolno-spożywczej, podmioty zajmujące się obrotem płodami rolnymi, budownictwem wiejskim, ochroną środowiska, ogrodnictwem, pszczelarstwem, wiejskim gospodarstwem domowym, produktem tradycyjnym, a także wydawnictwami rolniczymi, ubezpieczeniami w rolnictwie, doradztwem finansowym i technologicznym. W wystawie wzięło udział 405 firm i 59 hodowców zwierząt.</p> <p>Pole doświadczalne: w kolekcjach odmian wysiano 322 poletka z 23 gatunkami roślin uprawnych. 3 doświadczenia ściśle Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego i Rolniczego (PDOiR). Porównania różnych technologii i ocena skuteczności działania środków ochrony roślin i nawozów to 22 tematy zajmujące 129 poletkach.</p> <p>Konkursy: XX Amatorskie Zawody w Powożeniu Zaprzęgami; Konkurs na Hit Targowy 2015; Konkurs na najciekawsze stoisko w kategorii „wystawa” oraz kategorii „kiermasz”; V Ekologiczny</p>

				Turniej Rodzinny. Mazowiecka Wystawa Zwierząt Hodowlanych: w wystawie wzięło udział 59 hodowców prezentujących swoje zwierzęta.
5.	XXII Międzynarodowe Dni z Doradztwem Rolniczym - Siedlce	5-6.09.2015	organizator	Organizacja imprezy, przygotowanie placu wystawowego, przeprowadzenie konkursu „Hit Wystawy”, przygotowanie namiotu dla instytutów naukowych „Nauka a innowacje w rolnictwie”, przygotowanie stoiska informacyjnego nt. konieczności utylizacji opakowań po środkach chemicznych oraz możliwości skorzystania z systemu PSOR, prezentacja działalności MODR
6.	VII Dzień Kukurydzy i Buraka	17.09.2015	organizator	- Tematyka wystawy: firmy hodowlano-nasienne, chemiczne, producenci maszyn rolniczych, przedstawiciele banków, przedstawiciele ARiMR oraz firm pracujących na rzecz rolnictwa. Pokaz pracy maszyn: zbiór buraków cukrowych kombajnem Grimme Maxtron 620; uprawa pasowa gleby – technologia Stripp-Till, uprawa późniwna – agregaty uprawowe, orka siewna plus wałowanie, prezentacja wiatrakowca służącego do biologicznej walki z omacnicą prosowianką. - Konferencja nt. „Integrowana ochrona kukurydzy przed chwastami”, „Integrowana ochrona buraka cukrowego przed chwastami” - Prezentacja poletek doświadczalnych: kolekcja odmian kukurydzy i buraka cukrowego. W tym roku do demonstracji polowych zgłosiło się 14 firm prezentujących 75 odmian kukurydzy oraz 4 firmy prezentujące 16 odmian buraka cukrowego. - Konkurs wiedzy na temat uprawy kukurydzy i buraka.
7.	X Jesienny Jarmark „od pola do stołu”	20.09.2015	organizator	Prezentacja i promocja dziedzictwa kulturowego i kulinarnego mazowieckiej wsi. VI Przegląd Ludowych Zespołów Artystycznych. Podsumowanie konkursów organizowanych przez MODR.

- Impreza promocyjno-handlowa pn. „**IX Wiosna na Polu i w Ogrodzie**” odbyła się 19 kwietnia 2015 r. w siedzibie MODR Oddział w Siedlcach. Swoje oferty handlowe przedstawiły firmy ogrodnicze oraz działające na rzecz rolnictwa. Prezentowana była również oferta rękodziela ludowego oraz gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych. Przygotowano ekspozycję 20 produktów ze wschodniego Mazowsza wpisanych na Listę Produktów Tradycyjnych. Dla zwiedzających zorganizowano dwa quizy: „Wiosna w kwiatkach” i „Wiosenne porządki zacznij od segregacji” oraz stoiska informacyjne

z zakresu PROW i z wydawnictwami MODR. Jak zawsze imprezę uświetniły występy artystyczne lokalnych zespołów ludowych.

- **XXII Międzynarodowe Dni z Doradztwem Rolniczym** odbyły się w dniach 5-6 września 2015 roku w Siedlcach, jednocześnie z IX Regionalną Wystawą Zwierząt Hodowlanych. Podczas tegorocznej imprezy, przebiegającej pod hasłem „Mazowiecka wieś – przedsiębiorcza i innowacyjna”, zaprezentowano najnowocześniejszy sprzęt, nawozy, herbicydy, nowe mieszanki pasz oraz środki ochrony roślin.

Zorganizowano również konferencję naukową „PROW na lata 2014-2020 szansą dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich z województwa mazowieckiego”. Przeprowadzono konkurs "Hit Wystawy", przygotowano namiot dla instytutów naukowych nt. "Nauka a innowacje w rolnictwie", gdzie zaprezentowały się instytuty: Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin PIB Radzików, Instytut Ogrodnictwa Skierniewice, Instytut Ochrony Roślin PIB Poznań, Instytut Technologiczno-Przyrodniczy Falenty oraz Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach. Przygotowano stoisko informacyjne nt. konieczności utylizacji opakowań po środkach chemicznych oraz możliwości skorzystania z systemu PSOR. Przygotowano wystawę produktów rolnych, wystawę ogrodniczą i wystawę drobnego inwentarza. Zaprezentowano również ofertę gospodarstw agroturystycznych i zagród edukacyjnych oraz dziedzictwo kulturowe regionu. Właściciele gospodarstw ekologicznych zaprezentowali produkty ekologiczne.

- **XIV Targi Edukacyjne** organizowane pod hasłem „Wiedza i aktywność szansą na sukces” to wspólna inicjatywa ze Starostwem Powiatowym w Płońsku, Wojewódzkim Urzędem Pracy (WUP) w Warszawie Filia w Ciechanowie, Powiatowym Urzędem Pracy w Płońsku, Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży OHP w Ciechanowie oraz Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Płońsku.

Zorganizowane w 2015 r. Targi Edukacyjne zgromadziły 27 wystawców w Centrum Edukacyjno-Konferencyjnym w Płońsku. Towarzyszyły im zajęcia informacyjne nt. „Co jest ważne przy wyborze zawodu i kierunku kształcenia, elementy dotyczące lokalnego rynku pracy” przygotowane i prowadzone przez pracowników WUP Filia w Ciechanowie, PUP w Płońsku oraz CEiPM OHP w Ciechanowie oraz warsztaty nt. „Znaczenie samowiedzy i samoświadomości w wyborze dalszej ścieżki kształcenia i zawodu”, prowadzone przez specjalistki z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Płońsku. W targach wzięło udział ok. 500 uczniów z Płońska, Raciąża i Czerwińska. Dla szkół pomaturalnych i policealnych oraz uczelni są doskonałą formą prezentacji, promocji i bezpośredniego przekazu aktualnych informacji o ofertach kształcenia w roku 2015/2016. Stanowią dobrą okazję do zaprezentowania potencjału edukacyjnego w województwie.

- **XVI Mazowieckie Dni Rolnictwa zorganizowano** w dniach 13-14 czerwca 2015. Wzięło w nich udział 405 firm i 59 hodowców zwierząt. W wystawie uczestniczyły firmy hodowlano-nasienne, chemiczne, producenci ciągników, maszyn oraz sprzętu do produkcji roślinnej i zwierzęcej, producenci pasz, preparatów weterynaryjnych, przetworów branży rolno-spożywczej, podmioty zajmujące się obrotem płodami rolnymi, budownictwem, ochroną środowiska, ogrodnictwem, pszczelarstwem, a także wydawnictwami rolniczymi, ubezpieczeniami w rolnictwie, doradztwem finansowym i technologicznym. Odbył się również kiermasz ogrodniczy i prezentacja dziedzictwa kulturowego wsi polskiej.

Dużym zainteresowaniem wśród rolników cieszyły się nie tylko przygotowane technologie uprawy, nowe odmiany, ale również doświadczenia odmianowe w Ramach Porejstrowego Doświadczalnictwa Odmianowego i Rolniczego. Interesujące dla zwiedzających okazały się również rośliny niszowe, takie jak konopie włókniste, len oleisty, len włóknisty, soja oraz rośliny energetyczne.

Nagrodzone zostały stoiska w konkursie „Najciekawsze stoisko”. Podczas Targów przy współpracy z Nadleśnictwem Płońsk i Bankiem Spółdzielczym z Płońska zorganizowano V Ekologiczny Turniej Rodzinny. Ważną częścią Targów jest Mazowiecka Wystawa Zwierząt Hodowlanych, w której udział wzięło 59 hodowców trzody chlewnej, bydła mlecznego i opasowego, koni. Zwierzęta zostały uhonorowane tytułami czempionów i wice czempionów w poszczególnych kategoriach, bądź wyróżnieniami.

Dodatkowo odbyły się: Konkurs Młodego Hodowcy (dzieci hodowców oprowadzały cieliczki) oraz XX Amatorskie Zawody w Powożeniu Zaprzęgami.

Przeprowadzono także podsumowania wojewódzkich etapów konkursów: Agroliga 2015 oraz Od agroturystyki do turystyki wiejskiej (przy współpracy z Mazowieckim Urzędem Wojewódzkim i Urzędem Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego).

Istotną częścią imprezy była konferencja pt. „Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 szansą dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich z województwa mazowieckiego”, którą poprowadzili: Tadeusz Nalewajk - Wiceminister Rolnictwa i Rozwoju Wsi i Katarzyna Laskowska - Naczelnik Wydziału w Departamencie Rozwoju Rolnictwa MRiRW oraz Adam Struzik - Marszałek Województwa Mazowieckiego.

Zwiększenie konkurencyjności gospodarstw rolnych wymaga od polskich rolników zdobywania nowej wiedzy i zwrócenia uwagi na innowacje w rolnictwie. O tym, jakie działania badawcze są i będą prowadzone na potrzeby rolników poinformowali, w specjalnie przygotowanym namiocie „Nauka polska a innowacje w rolnictwie”, przedstawiciele Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach (IUNG-PIB), Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego z siedzibą w Falentach, Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach, Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Centrum

Doradztwa Rolniczego w Brwinowie oraz Mazowieckiego Urzędu Marszałkowskiego Delegatury w Ciechanowie, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz MODR. Zainteresowani innowacjami w rolnictwie - połączeniem teorii z praktyką - prowadzili rozmowy z przedstawicielami tych instytucji.

- **XVII Dzień Kukurydzy i Buraka** odbył się 17 września 2015 r. w MODR O/Poświętne w Płońsku. Wszyscy zainteresowani uprawą buraka cukrowego i kukurydzy wzięli udział w konferencji. Na polu doświadczalnym odbyły się pokazy pracy maszyn. Pierwszy dotyczył zbioru buraków cukrowych kombajnem Grimme Maxtron 620. Pozostałe pokazy pracy maszyn to: uprawa pasowa gleby – technologia Stripp-Till, uprawa poźniwna – agregaty uprawowe, orka siewna plus wałowanie.

Kolejnym punktem programu była prezentacja wiatrakowca służącego do biologicznej walki z omacnicą prosowianką - najpoważniejszym szkodnikiem kukurydzy, który rozwija się bardzo szybko w naszym klimacie przy sukcesywnie wzrastającej ilości uprawy tej rośliny. Ponadto na polu doświadczalnym 14 firm hodowlanych zaprezentowało 75 odmian kukurydzy, a 4 hodowle buraka cukrowego pokazały 16 swoich odmian. Rolnicy mieli także możliwość zapoznania się z różnymi technologiami dotyczącymi nawożenia, stosowania aktywatora, fungicydów, herbicydów i dokarmiania dolistnego w kukurydzy i buraku cukrowym.

Pracownicy Oddziału Poświętne MODR przygotowali stoiska z materiałami informacyjnymi i udzielali zainteresowanym fachowych porad. Informacjami służyli również przedstawiciele ARiMR, banków oraz firm pracujących na rzecz rolnictwa i jego otoczenia.

Podczas trwania imprezy przeprowadzono dla rolników konkurs wiedzy na temat uprawy buraka i kukurydzy w formie pytań testowych.

- **X Jesienny Jarmark „od pola do stołu”** zorganizowano w dniu 20 września 2015 po raz dziesiąty. Wzięło w nim udział 65 wystawców i ok. 2000 osób zwiedzających. Celem imprezy była promocja dziedzictwa kulturowego mazowieckiej wsi, twórczości ludowej, różnych form przedsiębiorczości wiejskiej, gospodarstw rolnych wytwarzających żywność tradycyjną i ekologiczną, krzewy i kwiaty. Jarmark to również prezentacja oferty wypoczynku na mazowieckiej wsi.

Program jarmarku obfitował w wiele wydarzeń. Jednym z nich był VI Przegląd Ludowych Zespołów Artystycznych, w którym wzięło udział 13 zespołów, 8 w kategorii muzyczno-wokalnej i 5 w kategorii muzyczno-tanecznej. Degustacja produktów tradycyjnych odbyła się w postaci stołu wiejskiego w dworku „Sienkiewiczówka”.

Ważnym punktem plenerowej imprezy było seminarium połączone z degustacją pt. „Jak przy pomocy jogurtów i kefirów naturalnych odbudować mikroflorę jelit i wzmocnić odporność organizmu”.

Imprezę odwiedziła także 20-osobowa delegacja producentów z odległych Chin, którym towarzyszyli przedstawiciele ambasady chińskiej.

- **XXIV Giełda Rolnicza w Łącku** – odbyła się 17 maja 2015 r. na terenie przy hali sportowej. Współorganizatorami były władze samorządowe Gminy Łąck, Starostwa Powiatowego w Płocku oraz Zarząd Stada Ogierów w Łącku. Uczestniczyło w niej ponad 160 wystawców i tłumy zwiedzających (około 20 tysięcy). Giełda Rolnicza ma już swoją wieloletnią tradycję i liczne grono sympatyków. Odwiedzający mieli okazję zapoznać się z ofertami handlowymi i usługowymi firm, instytucji branży rolniczej, ogrodniczej z całego kraju.

Doradcy Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego Oddział Płock odpowiadali na pytania dotyczące wszelkich zagadnień związanych zarówno z produkcją rolną, ogrodnictwem, ekonomią, ekologią, agroturystyką czy pozyskiwaniem funduszy unijnych. Goście Giełdy mogli także skorzystać z porad konsultantów Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Agencji Rynku Rolnego czy Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Swoje oferty przedstawiły banki i firmy ubezpieczeniowe.

Zwiedzający mogli zapoznać się z nowymi modelami ciągników i maszyn rolniczych. Prezentowana była także szeroka oferta środków ochrony roślin, materiałów budowlanych, ekologicznych materiałów opałowych i firm oferujących urządzenia związane z odnawialnymi źródłami energii. Bardzo bogato przedstawiała się oferta roślin ozdobnych. Dużą atrakcją była wystawa królików różnych ras., przygotowana przez Mazowiecki Związek Hodowców Królików i Drobnego Inwentarza.

Na głównej scenie odbyło się także podsumowanie i wręczenie nagród dla uczestników wielu konkursów m.in.: konkursu KRUS „Pracuj bezpiecznie” oraz konkursu „Rzut podkową” o puchar Prezesa SO w Łącku.

Została także rozstrzygnięta III edycja konkursu „Potrawy mojej mamy”. Regionalne przysmaki, które były zgłoszone do konkursu, zwiedzający mogli zakupić podczas imprezy w kompleksie pięknie udekorowanych stoisk.

Najmłodszy uczestnik konkursu plastycznego uhonorowany został nagrodami i dyplomami. Na miejscowym stadionie odbył się pokaz Sekcji Woltyżerki Klubu Jeździeckiego „Łąck” – jednej z najbardziej widowiskowych atrakcji.

Ponadto na imprezach organizowanych i współorganizowanych przez MODR Warszawa (m.in. XXII Międzynarodowe Dni z Doradztwem Rolniczym, X Jesienny Jarmark

„Od Pola do Stołu”) pracownicy MODR Warszawa we współpracy z RD Consulting zorganizowali stoiska w celu informowania rolników o konieczności utylizacji opakowań po środkach chemicznych oraz możliwości skorzystania z systemu PSOR. Informacji udzielono łącznie 439 osobom, a ponadto rozdano 967 ulotek informacyjnych.

6.5.2. Prezentacja gospodarstw rolnych zorganizowanym grupom

Na zlecenie firmy turystycznej zorganizowano 3 wizyty studyjne rolników francuskich i belgijskich w gospodarstwach współpracujących z MODR.

6.6. Wypełnianie wniosków lub innych dokumentów niezbędnych do ubiegania się o przyznanie pomocy finansowej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych i zagranicznych

6.6.1. Sporządzanie planów rolnośrodowiskowych

W 2015 roku sporządzono 914 planów działalności rolnośrodowiskowej i ekologicznej oraz 664 zmiany do planów.

6.6.2. Wypełnianie innych wniosków lub innych dokumentów o przyznanie pomocy finansowej

Kredyty preferencyjne

Doradcy MODR przygotowywali zainteresowanym podmiotom biznesplany, które były podstawą do ubiegania się w bankach o kredyty na sfinansowanie zaplanowanych inwestycji. W 2015 roku przygotowano 80 biznesplanów.

Zestawienie wykonanych biznesplanów wg linii kredytowych

Tabela nr 14

MODR	Biznesplan															
	z linii Z		z linii RR		z linii PP		z linii KL		z linii MR - CSK		Kredyty pomostowe		Kredyty komercyjne		RAZEM	
	Ilość	Wartość kredytu w tys. zł	Ilość	Wartość kredytu	Ilość	Wartość kredytu w tys. zł	Ilość	Wartość kredytu w tys. zł	Ilość	Wartość kredytu w tys. zł	Ilość	Wartość kredytu w tys. zł	Ilość	Wartość kredytu w tys. zł	Ilość	Wartość kredytu
	45	4987,33	17	6130,85					8	1542,70			10	9668,50	80	22329,38

Z – kredyty na zakup użytków rolnych; RR – kredyty na inwestycje w rolnictwie; PP – kredyt na inwestycje w przetwórstwie produktów rolnych, ryb, skorupiaków, mięczaków oraz zakup akcji i udziałów; KL – kredyty kłaskowe; MR-CSK- częściowa spłata kapitału dla młodych rolników

Największą popularnością cieszyła się wśród kredytobiorców linia związana z zakupem ziemi. Pod względem wysokości kredytu dominowały kredyty z linii o charakterze komercyjnym.

Tabela nr 15

Zestawienie wypełnionych wniosków lub innych dokumentów niezbędnych do ubiegania się o przyznanie pomocy finansowej.

Rodzaj usługi	Ilość
Wnioski o przyznanie płatności bezpośrednich bez płatności rolnośrodowiskowej	27516
Wnioski o przyznanie płatności bezpośrednich z płatnością rolnośrodowiskową	2412
Plany działalności rolnośrodowiskowej	765
Wprowadzone zmiany do planu działalności rolnośrodowiskowej	646
Plany do działania rolnictwo ekologiczne	148
Zmiany do planu działania rolnictwo ekologiczne	19
Wnioski dla działania "grupy producentów rolnych"	4
Wnioski dla działania „modernizacja gospodarstw rolnych”	180
Wnioski dla działania „ułatwianie startu młodym rolnikom”	268
Opracowanie planu nawozowego	29
Wnioski dla działania „różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”	5
Wnioski dla działania "płatności na zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne"	1
Wnioski dla działania "tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw"	3
Wnioski dla działania "uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności"	6
Wnioski dla działania "dopłaty do materiału siewnego"	344
Wnioski dla działania wypełnienie dokumentacja na potrzeby jednostki certyfikującej w gospodarstwach ekologicznych	22
Wypełnienie ankiety monitorującej do działań PROW	5
Opracowanie dokumentacji przyrodniczej przez eksperta przyrodniczego do programu rolnośrodowiskowego	33
Wypełnienie formularza do Agencji Nasiennej w Lesznie	1

6.7 Działalność odpłatna na Polu doświadczalnym (nie dotyczy PDO)

W ramach umowy- zlecenia z firmą Good Mills Polska, zrealizowano doświadczenia z 4 odmianami pszenicy, w dwóch powtórzeniach, przy dwóch poziomach nawożenia azotem. Doświadczenia prowadzono ściśle wg metodyki zlecającego

6.8. Wynajem pomieszczeń i innych składników majątkowych

W ramach powyższego działania Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie odpłatnie udostępnia innym podmiotom własne składniki majątkowe, które nie są wykorzystywane w bieżącej, statutowej działalności, a ich

wynajem pozwala na utrzymanie stanu majątkowego w należyтым stanie, oraz stanowi przychód w ogólnym budżecie MODR Warszawa. Średnio w 2015 roku MODR Warszawa posiadał 50 podpisanych umów, przedmiotem których jest wynajem powierzchni biurowych oraz pozostałych składników majątkowych (w tym miejsc parkingowych, powierzchni magazynowych, powierzchni dachu w budynku w Warszawie, gruntu pod tablice reklamowe). Ww. umowy najmu dotyczą nieruchomości w Warszawie oraz nieruchomości w MODR O/Poświętne w Płońsku, gdzie zawartych jest aktualnie 5 umów najmu. Umowy te dotyczą w zdecydowanej większości powierzchni biurowej – na koniec 2015 roku w Warszawie wynajętych zostało łącznie 2360,9 m², a w Płońsku 812,65 m². Ponadto odpłatnie wynajmowane są sale konferencyjne znajdujące się w zasobach Oddziałów MODR Warszawa. Liczba usług tego typu wynika z aktualnego zapotrzebowania innych podmiotów, co jest niezależne od MODR Warszawa. Oczywiście podejmujemy szereg działań, w szczególności reklamowych, jak również związanych z podnoszeniem wyposażenia i komfortu sal, które mają na celu przybliżyć naszą ofertę, a tym samym zachęcić potencjalnych odbiorców usług.

6.9 Wynajem maszyn i urządzeń rolniczych oraz świadczenie usług transportowych.

Działalność powyższa ogranicza się do odpłatnego wykorzystywania sprzętu znajdującego się na stanie MODR O/Poświętne w Płońsku. Liczba tych usług wynika z aktualnego zapotrzebowania okolicznych rolników, na co wpływa szereg czynników niezależnych od MODR Warszawa. Zaliczyć tu można w szczególności panujące warunki atmosferyczne, związane z pogodą spiętrzenia w pracach polowych, stopień umaszynowania gospodarstw rolnych. Poziom odpłatnego wykorzystania maszyn rolniczych i świadczenia usług transportowych kształtuje się z roku na rok na podobnym poziomie. W 2015 r. takich usług było 60.